William Shakespeare

TROİLOS İLE KRESSİDA

Sabahattin Eyuboğlu
Mina Urgan

William Shakespeare TROİLOS İLE KRESSİDA

ADAM

William Shakespeare

●

Troilos ile Kressida

"Troilos and Cressida"
ADAM YAYINLARI
©
Anadolu Yayıncılık A.Ş.

Birinci Basım : 1956

Adam Yayınları'nda Birinci Basım: Ağustos 1993

Kapak Tasarımı : Birsen Delemen Güven

93.34.Y.0016.473
ISBN 975-418-224-8

YAZIŞMA ADRESİ: ADAM YAYINLARI, BÜYÜKDERE CADDESİ ÜÇYOL MEVKİİ, NO: 57 MASLAK-İSTANBUL
TEL: 285 21 52 (12 Hat) TELG: ADAMYAY TELEKS: 26534 rada tr FAX: 276 27 67

William Shakespeare

●

Troilos ile Kressida

Çevirenler : Sabahattin Eyuboğlu / Mina Urgan

ADAM

ÖNSÖZ

Kimine göre 1601-1602 yıllarında, kimine göre de çok daha sonraları, 1608'le 1609 arasında yazılan *Troilus and Cressida* 'yı ele alır almaz, çözümlenmemiş sorunlarla karşılaşırız hemen. Oyunun anlamını, Shakespeare'in burada güttüğü amacı, komedya mı, yoksa tragedya mı olduğunu kestirmek son derece güç olduğu için; bu oyun, *All's Well That Ends Well* ya da *Measure for Measure* gibi, Shakespeare'in "problem play"lerinden, yani sorunlu oyunlarından biri sayılabilir.

İlkin Troilos ile sevişip, ondan ayrılmak zorunda kalır kalmaz delikanlıyı aldatan Kressida'nın serüveni, klasik Yunan ve Latin edebiyatında ele alınmadığı halde, ortaçağın ve Rönesans'ın en ünlü aşk öykülerinden biridir. XIV. yüzyılda, İtalya'da Boccaccio, İngiltere'de Chaucer gibi büyük yazarlar bu konuyu işlemişlerdir. Boccacio *Il Filostrato*'yu, Chaucer de İngiliz edebiyatının belki ilk psikolojik romanı diyebileceğimiz *Troylus and Cryseyde*'yi yazmıştır. Shakespeare bu iki öyküden yararlandığı gibi, XV. yüzyılda yayımlanan Lydgate'in *History, Siege and Destruction of Troy*'dan (Troya'nın Tarihi, Kuşatılması ve Yıkılması) ve Raoul Le Fevre'in *Recueil des Histoires de Troy*'nun bir çevirisi olan, Caxton'un *Recueil of the Histories of Troy*'dan (Troya Tarihlerinin Bir Derlemesi) da yararlanmıştır. Hatta Troya savaşını ele alırken, gerçek kaynak olması gereken ve 1598'de George Chapman tarafından İngilizceye çevrilen *İlyada*'dan çok, Lydgate ve Caxton'dan yararlanır. Böylece Shakespeare, kimine göre sonelerinden de anlaşıldığı gibi, Chapman'ı kendine rakip bildiği için, Troya savaşını Homeros'a bütünüyle aykırı bir açıdan ele alır ve Homeros'u okuyanları şaşkına çevirir. *Troilus and Cressida*'da, Shakespeare'in kahramanları, eski Yunan savaşçıları gibi değil de, ortaçağ şövalyeleri gibi davranırlar. Örneğin, Troya'lı Hektor'un, kendi sevdiği kadının onurunu yüceltmek amacıyla bir Yunanlıyı savaşa çağırışı, ortaçağ romanslarında görülen şövalyelik kurallarına ve geleneklerine tümüyle uygundur. Bununla birlikte, Shakespeare'in kay-

naklarına sıkı sıkı bağlı kaldığı ileri sürülmez. Her zaman olduğu gibi, *Troilus and Cressida*'yı yazarken da, işlediği iki ayrı konuyu, yani Troya'nın kuşatılmasıyla sevdalı çiftle ilgili öyküyü, canı istediği gibi değiştirmiş, yepyeni bir bütün yaratabilmiştir.

Troilus and Cressida, Shakespeare'in birçok başka oyununda da işlediği iki büyük temayı ele alır: Aşkı ve savaşı. Troya savaşı, Troya kralının oğlu Paris'in güzel Helena'yı kaçırması yüzünden, yani aşk uğruna başladığına ve bu savaşın sonucu olarak ayrılmak zorunda kalmaları yüzünden Kressida, Troilos'u aldattığına göre, bu iki konu birbirine sıkı sıkı örülmüştür aslında. Gelgelelim Shakespeare kutsal bilinen bu iki temayı da düpedüz kepaze eder bu oyunda: Aşkı simgeleyen sevdalı Troilos'u, kahpe Kressida hemen mahveder; savaşı simgeleyen onurlu Hektor'u da, Akhilleus pusuya düşürüp kalleşçe öldürür. Sonunda Troilos'un coşkun sevgisi de, Hektor'un soylu yiğitliği de hiçbir işe yaramaz. Üstelik tüm oyun boyunca, aşkı Pandaros'un, yani bir çöpçatanın gözüyle; savaşı da Thersites'in, yani ahlaksız bir korkağın gözüyle görürüz. Aşkı gelip geçici bir cinsel istek olarak algılayan Pandaros ile, savaşı hayvanca güçlerin anlamsız bir çatışması sayan Thersites, zaman zaman alaycı bir koro görevi görürler bu oyunda. Sevişen âşıkların duygularını, savaşan askerlerin davranışlarını, çoğunlukla bu ikisi yorumlar bize. Böylece *Troilus and Cressida* 'da olup bitenlere, bir bakıma Pandaros ile Thersites gibi bakarız biz de. Bu olup bitenlerin dış görünüşüyle özü arasında, yürekler acısı bir ayrım olduğunu; dış görünüşün görkemli ve şatafatlı, özünün ise kokuşmuş bir kargaşalığa boğulduğunu anlarız. Her iki taraf da, aslında saçma bir dava uğruna, aldatılmış bir kocanın hıncını almak, metelik etmeyen bir kadını ele geçirmek için – Thersites'in kaba sözleriyle, "bir boynuzlu ve orospu" ("a cuckold and a whore") uğruna – sürüp giden bu savaşa girmişlerdir. İşte belki bu yüzdendir ki, savaşanlarda garip bir isteksizlik sezilir. Canı isteyen Akhilleus gibi çadırına çekilip somurtur; canı isteyen düşmanını özel düellolara çağırır ya da akşamları ona şölenler verir. Yunanlılar da, Troyalılar da, gerçek bir hırs ve öfke duymadan, akıllarına estikçe, sanki sırf hoş vakit geçirmek amacıyla spor yaparcasına savaşırlar. Fransız eleştirmeni Fluchere, İkinci Dünya Savaşının o acayip başlangıcını anımsa-

yarak, Troya savaşı için çok yerinde kullanır "drôle de guerre" ("acayip savaş") deyimini. Ama ne denli acayip olursa olsun, bu savaş bir gerçektir. Yaşadıkları bu savaş ortamı, Troilos ile Kressida'yı birbirinden koparmakla kalmayacak, çevrelerinin kokuşmuşluğu yüzünden sevgilerini de zehirleyecektir. Bozuk bir toplum düzeninde, doğru dürüst bir ilişki kurmanın olanaksızlığı da ortaya çıkacaktır böylece.

Oyunun başlangıcında, Troya Kralı Priamos'in en küçük oğlu Troilos'u, âşık olduğu Krassida'nın amcası Pandaros ile konuşurken görünce, delikanlının iç dünyasının acımasız bir savaşla sarsıldığı için, dış dünyadaki savaşa ilgi duyamaz hale geldiğini, artık dövüşmeye niyeti olmadığını anlarız. Troilos'un Kressida'ya duyduğu aşkın, insana yiğitlik, iç huzuru ve umut veren bir sevgi olmadığı da hemen anlaşılır. Tam tersine, Troilos'un mertliğini, gücünü ve direncini yitirmiş gibidir bu sevda yüzünden. Ne denli acınacak bir halde olduğunu kendi de bilir:

> Ne diye çıkıp dövüşeyim Troya surlarının dışında,
> Kendi içimde böylesine amansız bir savaş varken?
> ...
> Bir kadının gözyaşları kadar bitkinim,
> Uyku kadar uysal, bilgisizlik kadar alık,
> Gecenin karanlığında kalmış bir kızdan daha ürkek
> Ve toy çocuklarından daha beceriksizim.
>
> Why should I war without the walls of Troy
> That find such cruel battle here within?
> ...
> But I am weaker than a woman's tear;
> Tamer than sleep, fonder than ignorance;
> Less valiuant than the virgin in the night,
> Anhd skilless as unpractised infancy.
>
> (I, 1, 9-12)

Kendi de anlattığı gibi, umutlarını boğup öldüren, yüreğini kanayan bir yaraya çeviren, içine bir bıçak gibi saplanan, karanlık bir sevdadır Troilos'unki.

Troilos ile yeğeni Kressida arasında çöpçatanlık görevini

üstlenen Pandaros, delikanlının sabırlı olmasını isterken, bir yandan da onu büsbütün coşturmak için, Kressida'nın güzelliğini ve aklını ballandıra ballandıra över. Oyunun birçok yerinde olduğu gibi, bu ilk sahnede de, komedya ile tragedya birbirine karışır. Troilos'un şiir diliyle konuşmasına karşılık, güldürücü Pandaros'un düzyazıyla konuşması, genç âşıkla yaşlı muhabbet tellalının ayrı ayrı dünyalarda yaşadıklarını açıkça belirtir. Gerçi Pandaros hiç de kötü değildir. İki genç arasında pek tatlı bulduğu bu serüveni desteklemeye can atar. Ama Troilos'un aşkının derinliğini kavrayabilmesinin de yolu yoktur. Shakespeare, Troilos ile Kressida'nın ilişkisinde Pandaros'a önemli bir rol vermekle, bu aşkı ta başlangıçtan mahkûm eder. Troilos'un yürekten kopan o coşkun ve şiir dolu sözleri, Pandaros'un gülünç yorumlarına uğrar ve bir eleştirmenin dediği gibi, yaşlı adamın "yağlı parmakları" Troilos'un sevdasını hemen kirletir sanki.

Troilos ile Pandaros arasındaki sahnenin bir benzeri olarak, başka bir sahnede Kressida ile Pandaros'un karşılaşmasını görürüz. Pandaros ile yeğeni aynı dünyanın insanları oldukları için, her ikisi de düzyazıyla konuşurlar ve bu konuşmaları, su katılmamış bir komedya parçasıdır. Daha önce Kressida'yı Troilos'a öven Pandaros, şimdi de Troilos'u göklere çıkarır. Kressida, Pandaros'un niyetinin ne olduğunu bilir; Troilos'a çoktan göz koymuştur bile. Gelgelelim Troilos gibi saf olmadığı için, bu konuda düşündüklerini gizler. Hatta delikanlıyı küçümsüyormuş gibi haller takınır. Hazırcevap, kurnaz, yüzsüz bir kız gibi konuşur; açık saçık şakalar yapmaktan, edepsizce konuşmaktan bile çekinmez. Böylece sevdalı Troilos'u bekleyen hayal kırıklığı, oyunun ta başından belli olur.

Nitekim Kressida uzun uzun nazlandıktan sonra, Troilos ile bir tek gece geçirip, onu hemen aldatır. Delikanlıya abartmalı bağlılık yeminleri ettiği bu gecenin sabahı, Troyalı olduğu halde Yunanlıların yanını tutan babası Kalkhas'ın isteği üzerine, tutsak düşen Troyalı Antenor ile değiş tokuş edilen Kressida'nın, Yunanlıların karargâhına gitmesi kararlaştırılır.

Bu ayrılık haberi karşısında, Troilos'un davranışıyla, Kressida'nınki arasında gene tam bir karşıtlık vardır. Gerçekten yıkılan Troilos, duygularını açığa vurmaz, sessiz kalır. Kressida ise

kıyametleri koparır. "Gitmeyeceğim" diye tutturur; yeryüzünde Troilos'dan başka hiç kimseyi istemediğine, ölümün bile onu Troilos'dan ayıramayacağına and içer. Sevdiğine erişebilmek için bunca dert çektikten sonra, şimdi "kırık gözyaşlarının tuzuyla acılaşan" ("distasted with the salt of broken tears") (IV, 4, 48) bir tek öpüşle ondan ayrılmak zorunda kalan Troilos, ölümü pahasına da olsa, Yunanlıların arasına gizlice girip, Kressida'yı her gece görmeye kararlıdır.

Ne var ki, Diomedes'in Yunan çadırlarına getirdiği Kressida'nın, daha demin kendini yere atarak, saçını başını yolan Kressida ile sanki hiçbir ilgisi kalmamıştır. Yunanlıların arasında son derece şen ve şakraktır; ileri geri şakalaşır, bu arada güzel Helena'nın kocası Menelaos'un boynuzlarıyla alay eder. Biraz sonra Diomedes ile oynayacağı aşk oyununun provasını yaparcasına, genç ya da yaşlı, Yunan prenslerinin hepsine, sırayla Agamemnon'a, Nestor'a, Akhilleus'a, Patroklos'a, Menelaos'a kendini öptürür. Ama akıllı Odysseus, Kressida'yı sınamak üzere bu öpüşme şakasını kendi ayarladığı halde, onu öpmeye yanaşmaz. Güzel Helena ile Kressida'nın aynı mal olduğuna üstü kapalı biçimde değinerek, ancak Helena yeniden kız oğlan kız olunca Kressida'yı öpebileceğini söyler. Kız gittikten sonra da onu ağır bir dille suçlar; önüne çıkan çapkının kucağına düşüveren, gelip geçici cinsel isteklerin bir oyuncağı olarak tanımlar Kressida'yı.

Çevresindekilerin gerçek değerini ölçmekte usta olan Odysseus'un bu tanımlamasının doğruluğu çok geçmeden kanıtlanır: Kressida, Yunanlı Diomedes ile geceleyin buluşmaya, fazla nazlanmadan razı olur. Bu buluşmayı, bir yandan Troilos ile Odysseus, bir yandan da herkesi kötülemekten büyük haz duyan Thersites gizlice gözetlemektedir. Böylece Kressida'nın yeni serüvenini, üç ayrı açıdan birden görmüş oluruz: Aldatılan Troilus açısından, sağduyunun temsilcisi Odysseus'un açısından ve bu olup bitenleri "patates parmaklı, şişko kıçlı şehvet şeytanının" ("the devil Luxury with his fat rump and potato finger") (V, 2, 53-54) düzenlediği bir kepazelik olarak gören Thersites açısından.

Bu durum karşısında Troilos, bir insanın geçirebileceği en korkunç bunalımlarından birine kapılır. Ortada bir gerçek var-

dır; kaçınılmaz bir gerçektir bu. Ama Troilos bu gerçeği yadsır, "olamaz" diye direnir. Diomedes'in kolları arasında gördüğü kadının kendi sevgilisi olduğunu kabul edemez. Deli olmadığını söylediği halde, gözleriyle gördüğüne, kulaklarıyla duyduğuna, aklıyla inanamaz. Bu kadının Kressida olup olmadığını sorar Odysseus'a. Acı bir alay değil, ancak gerçeği öğrenmek kaygısı vardır bu sorusunda. Troilos'un benliğinde, kimi akıl hastalarına özgü bir ikilik meydana gelmiştir: Bu hem sevgilisidir, hem de sevgilisi değildir. Kafasındaki Kressida kavramı, bir bütün olmaktan çıkmış, ikiye bölünmüştür; bu yüzden de beyninde sanki bir uçurum açılmıştır:

Gördüğüm hem Kressida, hem de Kressida değil.
Bir savaştır gidiyor benim içimde.
Öyle garip bir savaş ki, ayrılmaz bir bütün,
İkiye bölünmüş, yerle gök kadar uzaklaşmış birbirinden.

This is, and is not Cressid:
Within my soul, there doth conduce a fight
Of this strange nature, that a thing inseparate,
Divides more wider than the sky and earth.

(V, 2, 143-146)

Troilos sanki Diomedes'i yok etmekle bir şey kazanacak, Kressida'yı kahpe olmaktan kurtarabilecekmiş gibi, Yunanlı rakibini öldürmeye karar verir. Eskiden Troya savaşını kötüleyen, çarpışmaya çağıran boruları duyunca,

Susun çirkin sesler! Susun kaba gürültüler!
İki taraf da budala! Helen elbette güzel olacak,
Her gün kanınızla allık sürmektesiniz ona.
Böyle bir amaç uğruna savaşamam ben.

Peace you ungratious clamours, peace rude sounds,
Fools on both sides, Helen must needs be fair,
When with your blood you daily paint her thus.
I cannot fight upon this argument.

(I, 1, 94-97)

diyen Troilos, şimdi savaşa canla başla sarılır. İç dünyasında kötü bir yenilgiye uğradığı için, dış dünyadaki savaşta bir kahraman kesilmek ister. Troilos'un gerçek isteği ölmektir belki de. Ne var ki, çılgınca bir yiğitlikle çarpıştığı halde ölmez gene de. Oysa Shakespeare'in başvurduğu kaynaklarda, Homeros'un destanında Caxton ve Lydgate'de, Akhilleus Troilos'u öldürür. Shakespeare'in oyununda Kressida da kahpeliğinin cezasını görmediği gibi, Hektor kalleşçe öldürüldüğü halde, Troya savaşı da kesin bir sonuca varmaz. Böylece her şey havada kalır. Ve bu acayip oyun, Pandaros'un kadın ticaretinden ve zührevi hastalıklardan söz ettiği, seyircileri de, okuyucuları da tedirgin eden bir epilogla son bulur.

Trolius and Cressida, oyuna adını veren kişiler ölmediğine göre bir tragedya sayılamaz. Ama ele alınan konunun burukluğu yüzünden bunu bir komedya saymanın, mutsuz son yüzünden de traji-komedya saymanın yolu yoktur. Hangi türe girdiği bile saptanamayan *Trolius and Cressida*, eleştirmenleri uzun süre yıldırmıştır. XIX. yüzyılın en büyük eleştirmeni şair Coleridge, bu konuda ne diyeceğini bilemediğini, oyunu inceleyemeyeceği için *Trolius and Cressida*'dan kaçtığını açıklamak zorunda kalmıştır. Bu oyunu, Shakespeare alanında çözümlenmesi olanaksız sorunların belki en çetini, en çetrefili sayan başka bir eleştirmen, "Bu oyunu yazmakla Shakespeare ne demek istedi? Burada olup bitenleri, buradaki kişiler üzerine ne düşünüyordu?" diye sorar ve sorularına bir yanıt bulamaz. L.C. Knights, bu oyunun insanda bir şaşkınlık, dolambaçlı yollarda yönünü yitirmiş gibi bir duygu uyandırdığını söyler. Wyndham Lewis, daha da ileri giderek, *Trolius and Cressida*'nın kafamızdaki Shakespeare kavramıyla çatıştığını, bu oyunun neredeyse bir "skandal" sayılabileceğini ileri sürer.

Shakespeare'in *Trolius anda Cressida*'da yalnız söyledikleri değil, söyleyiş biçimi de insanı tedirgin eder. Oyun, konuyla pek ilgisi olmayan, upuzun, felsefe niteliğinde diyebileceğimiz söylevlerle doludur. Shakespeare'in belki hiçbir başka oyununda bu kadar çok söylev verilmez. Örneğin, Odysseus, Yunanlılarda başa bağlılık ve üste saygı kalmadığını, bu yüzden Troyalıları yenemediklerini altmışa yakın dizeyle anlatır. Akhilleus'un şımarıklığını ve kendini beğenmişliğini kırk üç dizeyle

söyler. Zamanın yıkıcılığını ancak kırk beş dizeyle açıklayabilir. Üstelik anlaşılması son derece güç olan bu çapraşık söylevlerin çoğu, Shakespeare'in öteki oyunlarında pek kullanmadığı ağır bir dille, Latince kökenli, ağdalı, çetrefil ve soyut sözcüklerle doludur.

Trolius and Cressida, dilinin bu çapraşıklığı, o uzun söylevleri ve özündeki acı kötümserlik yüzünden, uzun süre önemsenmemiş, Shakespeare'in öteki oyunlarının gördüğü rağbetten yoksun kalmış, ikinci sınıf bir oyun sayılmıştı. Geçmişteki Shakespeare uzmanlarının çoğu, onu ya açıkça baltalamışlar ya da küçümseyerek birkaç satırla geçiştirmişlerdi. Ne var ki, yüzyılımızın başlangıcından beri, *Trolius and Cressida*'ya karşı yıllar yılı benimsenen bu olumsuz tutumda bir değişiklik oldu. O zamana kadar neredeyse hiç sahneye konulmayan Trolius and Cressida, büyük ilgi uyandırmaya, sık sık oynanmaya başladı. Bu oyundaki savaşa bakış açısının, iki büyük dünya savaşı yaşayanlar için, insanı şaşırtacak kadar çağdaş olduğunun farkına varıldı. Gerçi *Trolius and Cressida*'nın ortaya koyduğu sorunlar henüz çözümlenmiş değildir; belki de hiçbir zaman çözümlenemeyecektir. Ama günümüzün eleştirmenleri,bu sorunların dikkatle incelenmeye değer olduğunu artık anlamışlardır.

(Mina Urgan'ın *Shakespeare ve Hamlet* adlı kitabından alınmıştır.)

KİŞİLER

PROLOGOS
PRİAMOS, Troya Kralı
HEKTOR
TROİLOS
PARİS
DEHİPHOBOS
HELENOS
} Priamos'un oğulları
MARGARELON, Priamos'un nikâh dışı oğlu
AİNEİAS
ANTENOR
} Troyalı komutanlar
KALKHAS, Yunanlılar tarafına geçen Troyalı bir rahip
PANDAROS, Kressida'nın dayısı
AGAMEMNON, Yunanlıların baş komutanı
MENELAOS, Agamemnon'un kardeşi
AKHİLLEUS,
AİAS
ODYSSEUS
NESTOR
DİOMEDES
PATROKLOS
} Yunanlı komutanlar
THERSİTES, Sakat ve ağzı bozuk bir Yunanlı
ALEKSANDROS, Kressida'nın uşağı
TROİLOS'UN UŞAĞI
PARİS'İN UŞAĞI
DİOMEDES'İN UŞAĞI
HELENA, Menelaos'un karısı
ANDROMAKHE, Hektor'un karısı
KASSANDRA, Priamos'un kızı
KRESSİDA, Kalkhas'ın kızı
Troyalı ve Yunanlı askerler

SAHNE, Troya ve Troya'nın önünde Yunan karargâhı

PROLOGOS

Sahne Troya'da. Yunan adalarından,
Soylu kanları kızışmış gururlu prensler,
Atina limanına yollamışlar,
Çetin bir savaş için toplanmış,
Asker ve malzeme yüklü gemilerini.
Altmış dokuz ülkenin bu taçlı tahtlı başları,
Troya'nın altını üstüne getirmeye and içip,
Yola çıkar Atina körfezinden Frikya'ya doğru.
Troya'nın sağlam surları içinde,
Güzel Helena, Menelaos'un karısı,
Kendini kaçıran çapkın Paris'in kolları arasında uyumakta,
Ve işte bütün kıyamet de bundan kopmaktadır.
Yunanlılar Tnedos kıyılarına varıyor,
Ve gemiler boşaltıyor geniş karınlarındaki
Savaş yükünü. Şimdi Dardanos ovalarında,
Henüz yıpranmamış, ter ü taze Yunanlıların
Süslü çadırları kuruludur. Priamos'un kentindeki altı kapı,
Dardanos, Tymbria, İlias, Ketas, Troya ve Antenorides kapıları,
Koca destekler, sağlam sürgülerle sıkı sıkı kapanmış,
Troya halkını korumaktadır. İki taraf, Troya'lılar ve Yunanlılar,
Her şeyi göze almış, telaş, heyecan içinde kıvranadursun,
Ben, zırhlar içinde bir prologos, çıkıyorum karşınıza.
Ama bu zırhları ne yazarın kalemine
Güvendiğim için giydim, ne de oyuncunun sesine.
Amacım sadece, konuya uygun bir kılıkla önünüze çıkmak,
Ve siz, güzel seyircilerimize şunu söylemektir:
Oyununuz bu savaşın ilk günlerini atlayarak,
Olup bitenlerin ortasından başlayacak; sonra da,
Oyun gereğince her şeyi bir sıraya koyup anlatacak
İster beğenir, ister beğenmezsiniz. O sizin bileceğiniz iş:
Bizimki de bir savaş; iyi kötü, ne çıkarsa bahtımıza.

BİRİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(Troya. Priamos'un sarayının önü. Troilos ve Pandaros silahlı olarak girerler. Troilos zırhlıdır.)

TROİLOS : Uşağım gelsin, çıkaracağım zırhımı:
Ne diye çıkıp dövüşeyim Troya surlarının dışında,
Kendi içimde böylesine amansız bir savaş varken?
Yüreğine güvenen her Troya'lı gitsin dövüşsün;
Ben Troilos, ben kaptırdım yüreğimi.

PANDAROS : Nereye varacak bunun sonu?

TROİLOS : Yunanlılar güçlü, güçlü oldukları kadar akıllı,
Akıllı oldukları kadar çetin, çetin oldukları kadar da gözüpek.
Bense, bir kadının gözyaşları kadar bitkinim,
Uyku kadar yumuşak, bilgisizlik kadar alık,
Gecenin karanlığında kalmış bir kızdan daha ürkek,
Toy çocuklardan daha beceriksizim.

PANDAROS : Ben sana söyleyeceğim kadarını söyledim; artık ne karışırım ne ederim. Çöreği yemek isteyen buğdayın öğütülmesini bekleyecek.

TROİLOS : Beklemedim mi?

PANDAROS : Öğütülmesini evet. Ama elenmesini de bekleyeceksin.

TROİLOS : Beklemedim mi?

PANDAROS : Elenmesini, evet. Ama mayanın kabarmasını da bekleyeceksin.

TROİLOS : Onu da bekledim.

PANDAROS : Kabarmasını, evet. Ama dahası var. Dahası demek de, hamurun yoğrulması, çöreğin kalıba konması, fırının yanması, çöreğin pişmesi demektir. Üstelik çöreğin

soğumasını da bekleyeceksin, yoksa ağzın yanar.

TROİLOS : Sabrın kendisi, sabrın tanrısı katlanamaz,
Benim katlandığım işkenceye.
Priamos'un görkemli sofrasına oturmuşum, düşün;
Ama güzel Kressida aklıma gelince...
Ne dedin, yalancı! Aklına gelince mi?
Aklından çıktığı var mı ki?

PANDAROS : Doğrusu, dün gece her zamankinden daha güzeldi, her kadından daha güzel.

TROİLOS : Ne diyordum... tam içimi çekecekken,
Yüreğim ortasından ikiye bölünecekken,
Hektor ya da babam farkına varır diye,
İç çekişimi bir gülümsemeye boğdum,
Fırtınalı gökyüzünü güneşin ışığa boğması gibi.
Ama sahte bir gülüşle gizlenen dertler,
Kaderin insana birden zehir ettiği sevince benzer.

PANDAROS : Saçları Helena'nın saçlarından azıcık daha koyu olmasaydı, Kressida ondan kat kat güzel olurdu... Ne ise... bırak, benim akrabam, onu övmek bana düşmez; ama isterdim ki, dün akşam benim yerimde bir başkası olsaydı da, konuşmasını dinleseydi. Senin kız kardeşin Kassandra'nın zekâsını küçümseyecek değilim ama...

TROİLOS : Ah Pandaros ! Ne diyeyim sana Pandaros...
Ben sana umutlarım denizlere düştü, boğuldu diyorum,
Sen tutmuş denizler kaç kulaç diyorsun bana.
Ben Kressida beni deli etti diyorum,
Sen hâlâ Kressida güzeldir diyorsun bana.
Yüreğimi kemiren yaranın üstüne sen gelmiş,
Gözlerini, saçlarını, yanağını, yürüyüşünü, sesini döküyorsun.
Tutmuş, elini anlatıyorsun bana,
O el ki, beyazlar onun yanında mürekkep olur,
Karanlıklardan dert yanarlar. O el ki yumuşaklığı yanında,
Kuğu yavrularının tüyleri bile sert kalır,
Bir rençberin nasırlı avucu kadar. Bunları söylüyorsun bana.

Benim yarama merhem değil ki bunlar!
Yarayı açan bıçağı, bir daha, bir daha,
Saplıyorsun içime.

PANDAROS : Ben onu olduğu gibi anlatıyorum.

TROİLOS : Olduğu gibi anlatamazsın ki!

PANDAROS : Vallahi ben karışmam artık. Nasıl istersen öyle olsun. Kressida güzelse ne âlâ! Güzel değilse, başının çaresine baksın.

TROİLOS : Aman etme, Pandaros, canım Pandaros!

PANDAROS : Bütün emeklerim boşuna! Ne ona yaranabildim, ne sana! Aranızda git gel, git gel. Sonunda bir teşekkür bile yok.

TROİLOS : Ne o, Pandaros? Kızdın mı? Kızdın mı bana?

PANDAROS : Madem akrabamdır, Helena kadar güzel olamaz. Akrabam olmasaydı, o zaman Helena ancak pazar günleri onun kadar güzel olabilirdi. Ama bana ne canım! İsterse Arap suratlı olsun! Umurumda değil.

TROİLOS : Ben güzel değil mi dedim?

PANDAROS : İster söyle, ister söyleme. Babasının peşinden gitmemekle aptallık ediyor. Varsın gitsin Yunanlılara! İlk görüşümde bunu söyleyeceğim kendisine. Bana gelince, ben artık yokum bu işte.

TROİLOS : Pandaros...

PANDAROS : Yokum!

TROİLOS : Canım Pandaros...

PANDAROS : Rica ederim benimle konuşma artık. Her şeyi nasıl buldumsa öyle bırakıyorum. Bitti.

(Pandaros çıkar. Hücum boruları.)

TROİLOS : Susun çirkin sesler! Susun kaba gürültüler!
Budalalar! İki taraf da budala! Helena elbette güzel olacak,
Her gün kanlarınızla allık sürüyorsunuz ona.
Böyle bir amaç uğruna savaşamam ben,
Bu kadar sudan şey doyuramaz kılıcımı.
Yalnız Pandaros... Ey tanrılar, nedir bu bana ettiğiniz?
Bir Pandaros kavuşturabilir beni Kressida'ya.

Ama yüz vermez, el sürülmez Kressida'ya yalvarıp yakarmak
Ne kadar nafile ise, onun gönlünü yapabilecek
Huysuz Pandaros'un gönlünü almak da o kadar zor.
Söyle bana Apollon, Daphne'nin[1] başı için, söyle,
Kressida nedir, Pandaros nedir, ben neyim?
Ta Hindistanlarda bir yatak, yatağın içinde bir inci Kressida.
Bizim Troya ile onun arasında, başı boş azgın denizler var.
Ben bir tüccar, yelken açıp giden Pandaros da,
Benim kuşkularla dolu umudum, yelkenim, gemim.
(Hücum boruları.)

(Aineias girer.)

AİNEİAS : Ne o Prens Troilos! Niçin savaş meydanında değilsin?

TROİLOS : Değilim de ondan! Kadınca bir karşılık, ama yerinde;
Çünkü kadınlara yakışır orada olmamak.
Bugün ne haber savaştan, Aineias?

AİNEİAS : Paris evine döndü, yaralı.

TROİLOS : Kim yaraladı, Aineias?

AİNEİAS : Menalaos yaraladı, Troilos.

TROİLOS : Bırak Paris'in kanı aksın; bu yara nedir ki onun için?
Menelaos'un boynuzu saplanmış olmalı Paris'e.
(Hücum boruları.)

AİNEİAS : İşitiyor musun? Sur dışında cümbüş var bugün.

TROİLOS : Sen asıl cümbüşü burada, sur içinde görürdün,
Eğer istediğimle yaptığım bir olsaydı benim,
Ama hadi, dövüşe gidelim. Sen de oraya mı?

AİNEİAS : Hemen!

TROİLOS : Öyleyse gel, beraber gidelim.

(Çıkarlar.)

(1) Kendisine âşık olan Apollon'un elinden kurtulabilmek için, tanrıların yardımıyla bir defne fidanı haline giren bir su perisinin adı.

İKİNCİ SAHNE

(Troya'da bir sokak.)
(Kressida ile Aleksandros girerler.)

KRESSİDA : Geçenler kim?
ALEKSANDROS : Kraliçe Hekhabe ile Helena.
KRESSİDA : Nereye gidiyorlar?
ALEKSANDROS : Doğu kulesine, Cenk seyrine gidiyorlar.
Oradan vadinin dört bir yanı görülür.
Sabrın ta kendisi olan Hektor, bugün coşmuş;
Ahdromakhe'yi terslemiş, uşağına bir yumruk atmış;
Ve sanki savaşta zamanın hesabı sorulurmuş gibi,
Daha gün doğmadan zırhlarını giymiş,
Doğru savaş alanına!
Yol boyunca bütün çiçeklerin gözü yaşlıymış,
Hektor'un öfkesinden neler çıkacağını
Önceden sezmişler gibi.
KRESSİDA : Neymiş öfkesinin sebebi?
ALEKSANDROS : Dediklerine göre, Yunanlılar arasında,
Troya soyundan Hektor'la akraba biri varmış;
Aias diyorlar adına.
KRESSİDA : Peki, neymiş bu adam?
ALEKSANDROS : Yaman bir adammış; tek başına ayakta duran bir adam.
KRESSİDA : Her adam tek başına ayakta durur; sarhoş , hasta değilse, bacakları da varsa.
ALEKSANDROS : Bu adam, efendime söyleyim, birçok hayvanın marifetini kendinde toplamışmış : Aslan gibi cesur, ayı gibi kaba, fil gibi ağırmış. Doğa bu adamın içine tıka basa öyle şeyler doldurmuş ki, yiğitliğinde çılgın, çılgınlığında da ölçülüymüş. İnsanlarda ne değer varsa, bu adamda hepsinden bir damla, ne kusur varsa hepsinden bir çimdik varmış. Durup dururken dertlenir, yok yere de sevinirmiş. Kendinde her şeyi birbirine eklemiş; ama her şeyi de o kadar

çığırından çıkarmış ki, romatizmalı bir Briareos[1] gibi bir sürü eli varmış, ama tutmaz; ya da, bir kör Argus[2] gibi, salt gözmüş, ama görmez.

KRESSİDA : Peki ama, ben gülerim böylesine. Hektor ne diye kızmış?

ALEKSANDROS : Anlattıklarına göre, dün savaşta karşılaşmışlar, ve Aias yenmiş Hektor'u. O kadar kızmış, o kadar utanmış ki Hektor, dünden beri ne yemek yemiş, ne gözüne uyku girmiş.

KRESSİDA : Kim o gelen?

ALEKSANDROS : Dayınız Pandaros.

(Pandaros girer.)

KRESSİDA : Hektor yiğit adamdır :

ALEKSANDROS : Yeryüzünde ondan yiğidi yoktur, efendim.

PANDAROS : Neymiş, neymiş?

KRESSİDA : Günaydın, Pandaros dayı.

PANDAROS : Günaydın yeğenim Kressida. Ne konuşuyordunuz? Günaydın, Aleksandros. Nasılsın, yeğenim? Illion'a uğradın mı?

KRESSİDA : Bu sabah, dayı.

PANDAROS : Ben geldiğimde ne konuşuyordunuz? Sen Illion'a gittiğinde Hektor silâhlanıp yola çıkmış mıydı? Helena daha kalkmamıştı, değil mi?

KRESSİDA : Hektor gitmiş, Helena daha kalkmamıştı.

PANDAROS : Öyle, Hektor erken kalktı.

KRESSİDA : Bundan söz ediyorduk; Hektor'un öfkesinden.

PANDAROS : Öfkeli miymiş?

KRESSİDA : Bu öyle diyor.

PANDAROS : Doğru öyleymiş. Nedenini de biliyorum. Bugün biçecek ortalığı, haberleri olsun. Troilos da ondan aşağı kalmayacak. Bundan da haberleri olsun, gözlerini açsınlar.

KRESSİDA : Yok canım, o da mı öfkeliymiş?

(1) Yunan mitolojisinde yüz tane eli olan bir devin adı.
(2) Yunan mitolojisinde yüz tane gözü olan bir canavarın adı.

PANDAROS : Kim, Troilos mu? Troilos ondan üstündür.
KRESSİDA : Zeus aşkına! Hiç ölçülür mü ikisi?
PANDAROS : Kim? Troilos'la Hektor mu? Sen erkek nedir bilir misin?
KRESSİDA : Eh, gördüğüm, tanıdığım erkeğin ne olduğunu bilirim.
PANDAROS : Öyleyse beni dinle : Troilos Troilos'dur.
KRESSİDA : İyi ya, ben de onu söylüyorum, Troilos'un Hektor olmadığı besbelli.
PANDAROS : Değildir ya... Hektor'un Troilos olmasının yolu yok.
KRESSİDA : Hektor ne kadar kendiyse, Troilos da o kadar kendi.
PANDAROS : Kendi mi? Ah zavallı Troilos! Keşke kendinde olsa!
KRESSİDA : Kendinden başka nerede olur ki?
PANDAROS : Ah, keşke o kendine gelse de, ben ta Hindistanlara kadar yalın ayak gitsem.
KRESSİDA : Troilos Hektor'da olacak değil ya! Kendindedir.
PANDAROS : Kendinde mi? Hayır, kendinde değil! Ah, keşke kendinde olsa!
Ama tanrılar büyüktür. Zamanın, kime dost, kime düşman olacağı bilinmez. Ah Troilos, ah! Ne olur benim yüreğim bu kızda olsaydı! Hayır, Troilos'dan üstün değildir Hektor.
KRESSİDA : Peki, bağışlayın beni.
PANDAROS : Hektor bir kere daha yaşlı.
KRESSİDA : Peki, peki, ben aldanmışım.
PANDAROS : Troilos daha onun yaşına gelmedi. Gelince başka türlü konuşacaksın. Hektor onun aklına zor varır...
KRESSİDA : Hektor'un kendi aklı var, onunkini ne yapsın?
PANDAROS : Ne de Troilos'daki türlü erdemlere.
KRESSİDA : Öyle olsun.
PANDAROS : Ne de Troilos'daki güzelliğe.
KRESSİDA : Troilos'un güzelliğini ne yapsın! Kendi çok daha güzel.

PANDAROS : Senin kafan işlemiyor yeğen. Helena bile geçenlerde yemin etti, Troilos'un bütün esmerliğine rağmen... Ama doğrusu, esmer de denilmez...

KRESSİDA : Yoo, esmer ya!

PANDAROS : Aslını ararsan, hem esmer hem değil.

KRESSİDA : Aslını ararsan, hem doğru hem değil.

PANDAROS : Helena onun rengini Pandaros'unkinden daha güzel buluyor.

KRESSİDA : Paris yeterince renkli.

PANDAROS : Orası öyle.

KRESSİDA : Demek Troilos gereğinden daha renkli. Helena onu Paris'ten çok övdüyse, teni Paris'inkinden daha kırmızı demektir. Paris'in rengi kıvamında, Troilos'unki ondan daha kırmızı olduğuna göre, Helena onu överken pek alevlenmiş. Oldu olacak, Helena'nın altın dili, Troilos'u bakır burunlu diye öveydi bari.

PANDAROS : İki gözüm kör olsun, Paris'ten çok Troilos'u seviyor Helena.

KRESSİDA : Demek Helena gerçekten hoppa bir Yunanlıymış.

PANDAROS : Vallahi Troilos'u daha çok seviyor, eminim. Geçenlerde kemerli pencerenin önünde karşılaştılar. Troilos'un çenesinde sakal namına yalnız üç dört kıl olduğunu bilirsin.

KRESSİDA : Bilirim; bir meyhaneci çırağı bile çenesindeki kılların hesabını yapabilir.

PANDAROS : Öyle, çok genç de ondan. Gene de iki üç okka farkla, ağabeyi Hektor kadar ağırlık kaldırabiliyor.

KRESSİDA : Demek genç yaşta bu kadar sırtı pek?

PANDAROS : Helena'nın onu sevdiği besbelli. Yanına yaklaşarak, beyaz eliyle yarık çenesini tuttu.

KRESSİDA : Tanrılar korusun! Çenesi mi yarılmış?

PANDAROS : Yok canım! Anlamazlıktan gelme, çenesi çukurludur. Bence bütün Frikya'da ona yakıştığı kadar hiçbir erkeğe yakışmaz gülümseme.

KRESSİDA : Gülümsemesi yamandır doğrusu.

PANDAROS : Değil midir yani?
KRESSİDA : Öyle, tıpkı sonbaharda bir bulut.
PANDAROS : Bırak canım sen de! Helena'nın Troilos'u sevdiği meydanda.
KRESSİDA : Meydandaysa, Troilos da bu meydandan kaçmaz.
PANDAROS : Troilos mu! Troilos için Helena nedir biliyor musun? Benim için çürük bir yumurta neyse o!
KRESSİDA : Eğer sen çürük bir yumurtayı, çürük bir kafa kadar seviyorsan, piliçleri kabuğundan çıkmadan önce yersin.
PANDAROS : Helena'nın, Troilos'un çenesini nasıl gıdıkladığı aklıma geldikçe, gülmeden edemiyorum. O ne beyaz eldi o! Eşi yoktur onun! Doğrusunu söyleyim ki...
KRESSİDA : Aman çabuk doğrusunu söyle, yoksa işkence ederler sana.
PANDAROS : Troilos'un çenesinde beyaz bir kıl görmesin mi!
KRESSİDA : Vah zavallı çene! Kıl kuyruk çene!
PANDAROS : Ne güldüler ama! Kraliçe Hekhabe'nin gözlerinden yaşlar geldi.
KRESSİDA : Taşlar da gelmiştir.
PANDAROS : Kassandra da güldü.
KRESSiDA : Ama onun gözlerinin altındaki tencere kolay kolay kaynamaz. Yoksa taştı mı onun da tenceresi?
PANDAROS : Hektor da güldü.
KRESSİDA : Peki kuzum, neye güldüler bu kadar?
PANDAROS : Neye olacak canım! Beyaz kıla! Troilos'un çenesinde Helena'nın bulduğu beyaz kıla!
KRESSİDA : Bulduğu kıl yeşil olsaydı, ben de gülerdim.
PANDAROS : Kıldan çok, Troilos'un hoş bir sözüne güldüler.
KRESSİDA : Neymiş bu söz?
PANDAROS : Helena dedi ki : "Senin çenende tam yüz elli kıl var, bir tanesi de beyaz."
KRESSİDA : Demek Helena sorun yaptı bunu.
PANDAROS : Yaptı ya. Şimdi sen de sorun yapma. Troilos, "yüz elli kıl," dedi, "bir tanesi de beyaz. Beyaz kıl babam, ötekiler de oğulları." Helena, "aman Zeus!" dedi, "bunlardan

hangisi benim kocam Paris?" "Boynuzlusu," dedi Troilos, "kopar da kocana ver." Ne güldüler, ne güldüler! Helena kıpkırmızı oldu, Paris küplere bindi. Ama öbürleri nasıl güldü anlatamam.

KRESSİDA : Anlatma, zaten çok uzun sürdü.

PANDAROS : Peki yeğenim, sana dün bir şey söylemiştim ya onu düşün.

KRESSİDA : Düşünüyorum.

PANDAROS : Yemin ederim ki, doğru. Nisan yağmurları gibi ağlayacak senin için.

KRESSİDA : Ben de gözyaşlarıyla sulanıp, Mayıs ayında bir ısırgan otu gibi yerden fışkıracağım

(Geri çekilme boruları duyulur.)

PANDAROS : Duydun mu? Savaş alanından dönüyorlar. Şurada bekleyip, Illion'a gidişlerini seyredelim, canım yeğenim benim.

KRESSİDA : Nasıl istersen.

PANDAROS : Şuraya gel, şuraya. En iyi burası. Çok iyi göreceğiz buradan. Geçerlerken sana teker teker adlarını söylerim. Ama sen asıl Troilos'a bak.

KRESSİDA : O kadar bağırma canım.

(Aineias sahneden geçer.)

PANDAROS : İşte Aineias. Ne yiğit adam, değil mi? Troya'nın güllerinden biri sayılır. Ama sen Troilos'a bak, neredeyse göreceksin onu.

KRESSİDA : Bu kim?

(Antenor sahneden geçer.)

PANDAROS : Antenor. Keskin bir zekâ. Oldukça da iyi adamdır. Troya'nın en aklı başında olanlarından. Üstelik yakışıklı da. Troilos nerede kaldı? Şimdi göstereceğim sana Troilos'u. Beni görürse başını sallar.

KRESSİDA : Sallar mı sahi?

PANDAROS : Görürsün.

KRESSİDA : Sallarsa salaktır.

(Hektor geçer.)

PANDAROS : İşte Hektor. Bak, bak, iyi bak! Adam dediğin böyle olur. Var ol, Hektor! Yaman bir adam, yeğen. Koca yiğit! O ne gidiş! Yaman adam değil mi?

KRESSİDA : Elbette yaman.

PANDAROS : Değil mi? İnsanın içi açılıyor. Miğferindeki eziklere bak! Şuraya bak, gördün mü? Bak şuraya! Şaka değil, amma da vurmuşlar! Miğfer eziği dediğin böyle olur!

KRESSİDA : Kılıçla mı vurmuşlar?

PANDAROS : Kılıç mılıç! Umurunda mı onun! Karşısına şeytan çıksa vız gelir. Vallahi içi açılıyor insanın. Bak, bak, Paris geliyor, Paris!

(Paris geçer.)

Bak şuna yeğen. Ne güzel adam, değil mi? Değil mi? Ne yakışıklı! Kim demiş yaralandı da evine döndü diye? Yaralı falan değil! Helena görsün de içi açılsın. Ah Troilos'u bir görsem. Şimdi göreceksin.

(Helenos geçer.)

KRESSİDA : Bu kim?

PANDAROS : Helenos. Acaba Troilos nerede? Helenos geçiyor. Troilos bugün çıkmadı, herhalde. Bu geçen Helenos.

KRESSİDA : Helenos dövüşebilir mi, dayı?

PANDAROS : Helenos mu? Yoo... evet iyi kötü dövüşür. Acaba Troilos nerede? Bak, bak, Troilos diye bağırıyorlar, duydun mu? Helenos rahiptir.

KRESSİDA : Şu gelen sünepe herif de kim?

(Troilos geçer.)

PANDAROS : Neredeki? Şuradaki mi? O Deiphobos. Troilos şu! Bak da, gözün erkek görsün yeğen! Hey gidi hey! Yaşa Troilos, yiğitler yiğidi!

KRESSİDA : Sus, ayıptır, sus!

PANDAROS : Bak, iyi bak! Hey koca Troilos! Gözünü aç, iyi bak yeğen. Kılıcındaki kanlara bak! Miğferi Hektor'unkinden de daha ezik. Bakışına, yürüyüşüne bak! Ey eşsiz delikanlı! Daha yirmi üçünde yok. Uğurlar olsun! Güzeller güzeli bir kız kardeşim, ya da periler gibi bir kızım olsa

da, ona versem. Ne erkek, ne erkek! Paris mi! Onun tırnağı olamaz Paris! Eminim Paris'in yerine Troilos'u almaya can atar Helena.

KRESSİDA : Başkaları geliyor.

(Askerler geçer.)

PANDAROS : Eşekler, budalalar, enayiler! Çerçöp, kırıntı, süprüntü! Tatlıdan sonra tarhana çorbası! Ah Troilos! Ölsem, bakmaya doyamam Troilos'a! Bırak, bakma şunlara, bakma! Kartallar geçti. Şimdi sıra kargalarda, karga burgalarda sıra! Ben değil Agamemnon'a, bütün Yunanistan'a değişmem Troilos gibi bir adamı.

KRESSİDA : Ama Yunanlılar arasında Akhilleus var; Troilos'dan iyidir elbet!

PANDAROS : Akhilleus mu! Bir arabacı uşağı, bir hamal, ayının ta kendisi!

KRESSİDA : Peki, peki.

PANDAROS : "Peki, peki." Hiç kafa yok mu sende? Göz yok mu sende? Erkekten anlamaz mısın? Soyluluk, güzellik, boy bos, akıl, mertlik, bilgi, tatlılık, iyilik, gençlik, cömertlik, ve daha neler neler... Bütün bunlar bir erkeğin tuzu biberi değil mi?

KRESSİDA : Ya, demek bu adam kıyma! Sar hamura, ver fırına!

PANDAROS : Ne kadınsın sen yok mu! İnsan seni nereden yakalayacağını bilemiyor.

KRESSİDA : Sırtıma dayanır, göğsümü korurum; aklıma dayanır, düzenimi korurum; dilimi tutar, namusumu korurum; maskemi takar, güzelliğimi korurum; hepsini birden korumak için de sana dayanırım. Böylece, bir sürü silahım, bin bir nöbetçim vardır.

PANDAROS : Hiç nöbetçisiz kaldığın zaman olmaz mı? Onu söyle.

KRESSİDA : Yoo, o zaman da sen nöbet tutarsın. Baş nöbetçim sensin. Koruyacağım şeyi koruyamadım mı, o zaman gevezelik etmeyesin diye, seni kollarım; ama koruyamadığım şey büyür büyür de saklanmaz hale gelirse, o zaman nöbetçiye de gerek kalmaz.

PANDAROS : Sen yok musun, sen!

(Troilos'un uşağı girer.)

UŞAK : Efendim sizinle görüşmek istiyor.

PANDAROS : Nerede?

UŞAK : Sizin evde. Zırhını orada çıkarıyor.

PANDAROS : Peki , oğlum. Git söyle geliyorum.

(Uşaklar çıkar.)

Korkarım yaralandı. Hoşça kal, sevgili yeğenim.

KRESSİDA : Güle güle, dayı.

Ben birazdan seni yine bulurum.

KRESSİDA : Bana ne getireceksin, dayı?

PANDAROS : Troilos'dan bir armağan.

KRESSİDA : Bu armağanla da, senin muhabbet tellallığın meydana çıkar.

(Pandaros çıkar.)

Sözler, yeminler, armağanlar, gözyaşları, ve sevdanın tüm çileleri...

İşte Pandaros'un başkası adına verdiği şeyler.

Benim kendi gözümle gördüğüm Troilos,

Pandaros'un aynasında süslediği Troilos'dan

Bin kez daha güzel. Ama tutuyorum kendimi.

Peşine düşülen kadın, bir melek görünür erkeğin gözüne;

Elde edilmeye görsün, her şey biter.

Asıl haz bir şeyin peşine düşmek

Bunu bilmeyen kadın, hiçbir şey bilmiyor demektir.

Erkek, elde edemediğini, olduğundan güzel görür.

Aşkın *en tatlı demi*, isteğin tutuştuğu demdir.

Yeryüzünde hiçbir kadın bunun tersini söyleyemez.

Böylece, aşktan aldığım öğüt şudur benim:

Ele geçtin mi kölesin, geçmedikçe sultan.

İçimdeki aşk ne kadar taşkın da olsa,

Gözümde damlasını görene aşkolsun!

(Çıkar.)

ÜÇÜNCÜ SAHNE

(Yunan karargâhı. Agamemnon'un çadırının önü.)
(Borular çalar. Agamemnon, Nestor, Odysseus ve başkaları girerler.)

AGAMEMNON: Prensler, hangi dert sararttı böyle yüzünüzü?
Yeryüzünde girişilen işlerin hiçbirinde,
Umudun verdiği cömert sözler yerine gelmez kolay kolay.
En büyük işlere türlü engeller, belalar musallat olur;
Tıpkı gürbüz çam ağacının, dümdüz büyüyecek yerde,
Özünde peydahlanan düğümler, budaklarla,
Bir o yana, bir bu yana,
Kıvrana kıvrana gelişmesi gibi.
Biliyoruz prensler, umduklarımızda aldandık,
Öylesine aldandık ki ayakta duruyor
Yedi yıldır kuşattığımız Troya'nın surları.
Ama insanlar hangi işe girmişse bugüne dek,
Önlerine umulmadık belalar çıkmış,
Amaçlarına rahatça ulaşamamışlar hiçbir zaman;
Kurdukları hayal gerçeğe uymamıştır.
Öyleyse niçin, prensler, yaptığımız işler karşısında,
Boynunuzu bükmüş, kendi kendinizi ayıplıyorsunuz?
Aslında yüce Jüpiter'in düzenlediği
Büyük sınamalardır bütün bunlar
İnsanlardaki dayanma gücünü denemek için.
O dayanma gücü ki, kaderin bize güldüğü anlarda
Meydana çıkmaz; çünkü o zaman,
Yiğitle korkak, akıllı ile aptal, bilginle bilgisiz,
Sağlamla gevşek, bir tek soydanmış gibi görünür.
Ama kader kaşlarını çatıp da,
Ortalığı rüzgâra fırtınaya boğdu mu,
İnsan değeri, ulu ve güçlü bir solukla,
Tozu dumanı dağıtıp, bütün parlaklığı ile belirir;
Ağırlığı, özü olan ne varsa, tam değeriyle, tertemiz,
Meydana çıkar.

NESTOR : Tanrılara yakın mevkiine saygısızlık olmazsa,
Büyük Agamemnon, Nestor, senin bu sözlerinden
Bir ders çıkarmak ister.
İnsanın iyisi, talihin kötüsünde belli olur.
Deniz süt limanken, nice çürük tekneler,
Onun sabırlı göğsü üstünde yelken açmaktan korkmaz,
Azametli gemilerin yanı başında yüzerler.
Ama azgın Boreas,[1] sakin denizi kudurtmayagörsün!
Bakarsın sağlam kaburgalı gemi, dağ gibi dalgaları yarar,
Suların arasında, kanatlı bir at gibi uçar gider.
Nerede şimdi o bücür gövdesine bakmadan,
Daha demin büyüklerle boy ölçüşen şımarık tekne?
Ya kaçıp gitmiştir limana,
Ya da bir lokma gibi Neptün'ün ağzına!
İşte, değerin sahtesi de gerçeği de,
Karabahtın fırtınalarında belli olur.
Dünya güllük gülistanlıkken, sürüyü kaplandan çok
At sineği huylandırır; ama azgın rüzgâr,
Boğum boğum meşe ağacını dize getirip de,
Sinekler kaçacak bir delik aradıkları zaman,
İşte o zaman, yürekli olan öfkeyle ayaklanır,
Kasırganın öfkesiyle kaynaşır,
Meydan okur kaderin belalarına.

ODYSSEUS : Agamemnon, yüce önder, Yunanistan'ın bel kemiği,
Ordularımızın yüreği, hepimizin dileğini düşüncesini
Özünde toplayan tek varlık! Bir de Odysseus'u dinle.
Önce ikinizin de sözlerini alkışlarım.

(Agamemnon'a dönerek.)

Sen büyüğümüz, en güçlümüzsün,

(Nestor'a dönerek.)

Ve sen, en yaşlıbaşlımızın sözlerini alkışlarım.
Öyle sözler ki bunlar, sen Agamemnon,

(1) Yunan mitolojisinde kuzey rüzgârını temsil eder.

Bunları tunçlara yazdırıp,
Bütün Yunanlıların gözleri önüne sersen;
Ve sen, ak saçlı, ağırbaşlı Nestor,
Feleğin çarkı kadar güçlü bir solukla,
Bütün Yunan kulaklarını,
Tecrübeli diline açtırsan yeridir!
Ama gene de dinleyin Odysseus'u,
Sen büyüğümüz, ve sen en akıllımız.

AGAMEMNON : Konuş İtake prensi;
Thersites o it çenesini açınca,
Bozuk ağzından, müzik, bilgelik, geleceği görme yeteneği
Çıkmasını ne kadar beklemezsek, o kadar bekleyemeyiz
Senin dudaklarından da yersiz sözler dökülmesini.

ODYSSEUS : Şu diyeceklerimden kurtulsaydık,
Troya çoktan temelinden yıkılmış,
Yüce Hektor'un kılıcı çoktan sahipsiz kalmış olurdu:
Bizde başa bağlılık, üste saygı kalmadı.
Bakın şu ovadaki Yunan çadırlarına;
Hepsi nasıl boşsa, birliklerin de öyle başıboş.
Komutanlık yeri bir arı kovanına benzemedikçe,
Herkes var gücünü oraya bağlamadıkça,
Nasıl bal beklenir bu petekten?
Bir yerde baş belli olmadı mı,
En değersizler değerli görünür.
Gökler, yıldızlar, ve bu dünya, büyük bir düzen içinde,
Başa, sıraya, mevkiye, yola, yordama, ölçülere, mevsimlere,
Biçimlere, görevlere, geleneklere saygı gösterirler.
İşte onun için güneş, hepsinin ortasında,
Tüm görkemiyle tahtına oturmuştur.
Onun şifalı gözü, uğursuz yıldızların
Zararını önler, ve bir kralın fermanı gibi,
Hiç şaşmadan, iyiye de kötüye de ulaşır.
Ama yıldızlar, başıboş bir kargaşalığa düştü mü,
Vebalar, belalar, kavgalar başlar:
Deniz kudurur, yeryüzü sarsılır, rüzgârlar boşanır.

Korkular, sapıtmalar, kanlı olaylar,
Varlığın birliğini, uyumlu huzurunu altüst eder,
Her şey çığırından çıkar, dağılır, parçalanır,
Kökünden bozulur dünyanın düzeni,
İnsanları yükseklere ulaştıran o merdiven
Bir sarsıldı mı, iş çıkmaza girmiştir.
Başa saygı kalmazsa, topluluklar,
Okullarda sınıflar kentlerde loncalar,
Ayrı kıyılar arasında rahatça alışveriş;
Büyük evlat hakları,
Yaş, taht, taç, nam, nişan hakları,
Bütün bunlar nasıl yerli yerinde durur artık?
Saygı sıra gözetme, tellerin düzenini boz,
O zaman seyreyle gümbürtüyü!
Her şey birbirine girer;
Uslu uslu akan sular yataklarından taşar,
Cıvık çamura boğulur bu sapasağlam toprak;
Güçlü güçsüzü ezer,
Azgın evlat babasını öldürür,
Zorbalık hakkın yerine geçer;
Daha doğrusu adaletin uzlaştırdığı haklı haksız
Birbirinden ayırdedilmez olur,
Adalet diye bir şey de kalmaz.
O zaman güç hırs olur, hırs da açgözlülük,
Ve bu açgözlülük, gücün ve hırsın yardımıyla
Bir kurt gibi dünyaya saldırır, her şeyi yer yutar
Sonunda da kendi kendini kemirir.
İşte, yüce Agamemnon, düzene kıyılınca,
Ardından gelecek kargaşalık budur.
Düzen hiçe sayıldı mı, insan yükselmek istedikçe,
Her adımda geri gider
Baştaki bir alttakini saymaz olur,
Onu da bir alttaki, onu da bir alttaki;
Böylece ilk yanlış adımı atana bakarak,
Herkes kendi üstündekini hor görür;

Bu hor görme, soluk, kansız, cansız
Bir kıskançlık illetine dönüşür.
İşte Troya'yı ayakta tutan bizim bu illetimizdir,
Kendi kanı canı değil... Uzun sözün kısası,
Kendi gücüyle değil, bizim güçsüzlüğümüzle yaşıyor Troya.

NESTOR : Odysseus, ordumuzdaki derdi,
Ne kadar akıllıca ortaya koydu.

AGAMEMNON : Derdin ne olduğunu öğrendik, Odysseus,
Ama çaresi nedir?

ODYSSEUS :Ordumuzun can damarı ve öncüsü sayılan
Büyük Akhilleus, övüle övüle şımarmış,
Çadırında yan gelip bizim her yapmak istediğimizle
Alay ediyor. Yanı başında Patroklos
Tembel tembel yatağına uzanmış, sabahtan akşama dek
Aşağılık şakalar uydurmakla vakit geçiriyor.
Karaçalmalarını güldürü sayan bu adam,
Abuk sabuk, kaba saba oyunlarla,
Bizi sahneye koyuyor.
Bazen tutuyor, büyük Agamemnon,
Senin gördüğün yüce görevi alaya alıyor.
Sanatı baldırlarında kalan,
Salaşta attığı sahte adımların gürültüsünü
Marifet sayan bir oyuncu gibi,
Salına salına yürüyerek, yürekler acısı haller takınarak,
Senin yüceliğine öykünüyor sözüm ona.
Konuşunca, çanlar onarılıyor sanırsın;
Gürleyen Tiphonos'un[1] ağzına bile yakışmayacak
Bir sürü yersiz laflar bunlar,
Bu pis maskaralıklara gülüyor koca Akhilleus,
İri gövdesini yatağında yuvarlaya yuvarlaya,
Gümbür gümbür kahkahalarla gülüyor
"Mükemmel!" diye bağırıyor, "Agamemnon'un ta kendisi!
Şimdi de Nestor'u oyna! Hımmm! diye sakalını sıvazla,

(1)Yunan mitolojisinde yüz başlı ve her ağzından ateş saçan bir devin adı.

Söylev vermeye hazırlanırken yaptığı gibi!"
Bu da yapılıyor. Vulkanos[1] karısına ne denli benzemezse,
İki koşut çizgi birbirine ne denli kavuşmazsa,
Patroklos da Nestor'a o denli benzemiyor.
Ama, kendini tanrı sanan Akhilleus, gene
"Mükemmel!" diye bağırıyor, "Nestor'un ta kendisi!
Şimdi onun bir gece baskınında silahlanmasını yap."
Bu kez de yaşlılığın ufak tefek kusurları
Alay konusu oluyor; öksürüp aksırmalar,
Zırhın kancalarını geçirirken eli kolu titremeler...
Bu tuhaflığa yiğit hazretleri bitiyor,
"Aman yeter, Patroklos!" diye bağırıyor,
"Kaburgalarım çelik değil, gülmekten çatlayacağım!"
İşte böylece, bütün değerlerimiz, yeteneklerimiz,
Halimiz tavrımız, tek ya da toptan erdemlerimiz,
Başarılarımız, tasarılarımız, buyruklarımız, önlemlerimiz,
Savaş ya da barış çabalarımız,
Kazanç ya da kayıplarımız, nemiz var, nemiz yoksa,
Oyuncak oluyor bu ikisinin elinde.

NESTOR : Odysseus haklı; baştacı ettiğimiz
Bu iki adama baka baka, birçoklarının ahlakı bozuluyor,
Aias'ın burnu büyüdü, küstah Akhilleus'a özenip
Başı havalarda geziyor. O da hep çadırında;
Adamlarını toplayıp şölenler veriyor;
Geleceği görüyormuş gibi haller takınarak, savaşımızı alaya alıyor.
Metelik basan bir darphane gibi
Durmadan iftira yumurtlayan o köleyi, Thersites'i
Kızıştırıp, çamurlara batırıyor bizi.
Biz, çevremizi saran bunca tehlikelere
Göğüs gererken, onun işi gücü
Bizi hor görmek, çabalarımızı hiçe saymak.

ODYSSEUS : Bizim tuttuğumuz yola kızıyorlar, korkaklık di-

(1) Çirkin ve sakat ateş ve demircilik tanrısı Vulkanosun karısı Venüs idi.

yorlar.
Savaşta akıl işe yaramazmış onlara göre;
Basiret hiçmiş, sadece kol gücü gerekliymiş.
En uygun zamanı bulup,
Kaç kolun vuracağını kestiren,
Ve dikkatli araştırmalarla düşmanın gücünü
Ölçüp biçen insan aklının
Bir parmak kadar değeri yok onların gözünde.
Buna tembel işi, laf ebeliği, oda savaşı diyorlar.
Onlara bakarsanız, sallanışı ve ağır vuruşuyla
Surları deviren şahmerdan,
Bu şahmerdanı yapan usta elden,
Ya da onun göreceği işi ayarlayan
Keskin zekâdan önce gelir.

NESTOR : Böyle düşünürsek, Akhilleus'un atı,
Bir sürü Akhilleus'a bedeldir.
(Boru sesi.)

AGAMEMNON : Nedir bu boru? Bir bak Menelaos.

MENELAOS : Troya'dan gelen var.

(Aineias girer.)

AGAMEMNON : Ne işiniz var çadırlarımızın önünde?

AİNEİAS : Büyük Agamemnon'un çadırı burası mı acaba?

AGAMEMNON : Evet, burası.

AİNEİAS : Haşmetli Agamemnon, kral oğlu bir elçinin getirdiği haberi dinleyebilir mi?

AGAMEMNON : Hep bir ağızdan Agamemnon'a başımız, komutanımız diyen bütün Yunanlıların gözleri önünde, ve Akhilleus'un kollarından daha sağlam bir güven içinde konuşabilirsin.

AİNEİAS : İzne de, güvene de diyecek yok. Ama haşmetli Agamemnon'un yüzünü görmemiş bir yabancı onu öteki insan oğullarından nasıl ayırabilir?

AGAMEMNON : *Nasıl mı?*

AİNEİAS : Evet, nasıl?
Soruyorum, gerekli saygıyı göstereyim diye,

Yüzüm kızarmaya hazır olsun diye,
Genç Phoebus'e[1] soğuk gözlerle bakan
Ürkek şafak gibi
İnsanlara yol gösteren o tanrı hanginiz?
Hanginizsiniz güçlü, yüce Agamemnon?

AGAMEMNON : Bu Troyalı bizimle alay ediyor.
Ya da Troyalılar törenlere fazla düşkün saray adamları.

AİNEİAS : Silahsızken uysal melekler kadar açık yürekli,
Güler yüzlü saray adamları!
Barışta öyledir Troyalılar.
Ama asker oldular mı, korkunç hırsları,
Gürbüz kolları, sağlam mafsalları, keskin kılıçları vardır.
Hele Zeus da Troya'dan yanaysa,
Onlardan yüreklisi bulunmaz. Ama sus Aineias,
Sus Troyalı, ağzını tut.
İnsan övdüğünü kötülemiş olur, kendi ise övdüğü.
Seni, garez dolu düşman övmeli ki,
Şanın yükselsin, göklere değsin!

AGAMEMNON : Troyalı, sizin adınız Aineias mı?

AİNEİAS : Evet, Yunanlı, adım budur.

AGAMEMNON : Lütfen ne istediğinizi söyleyin.

AİNEİAS : Kusurumu bağışlayın, söyleyeceklerimi ancak Agamemnon'a söylerim.

AGAMEMNON : Troya'dan gelen biriyle tek başına görüşemez Agamemnon.

AİNEİAS : Ben de Troya'dan,
Onun kulağına fısıldamak için gelmiş değilim.
Uyansın, söylediklerimi bütün dikkatiyle dinlesin diye,
Bir boru ile geldim.

AGAMEMNON : Rüzgâr nasıl eserse öyle konuş özgürce.
Agamemnon'un uyku saati değil şimdi.
Uyanık olduğunu bil, Troyalı,
Bunu kendisi söylüyor sana.

(1) Güneş tanrısı Apollon'un adlarından biri.

AİNEİAS : Borazan, var gücünle çal,
Tunç sesin bütün bu tembel çadırlarda çınlasın.
Yiğit olan her Yunanlı bilsin ki,
Troya şanı şerefiyle açık konuşacak.
(Boru çalar.)
Büyük Agamemnon, Bizim Troya'da
Hektor adlı bir prens vardır, Priamos'un oğlu.
Savaşın uzayıp giden durgunluğu içinde,
Bu prensin eli kolu pas tuttu. Bir borazan al, git
Ve şunları söyle dedi bana: Krallar, prensler, soylu askerler,
Bir yiğit varsa Yunan yiğitleri arasında,
Rahatından çok onuruna düşkün,
Tehlikeden çok yüzkarasından korkan,
Yürek nedir bilip korku nedir bilmeyen;
Sevgilisini laflarla, boş yeminlerle değil, gerçekten seven,
Kolları arasında değilken bile sevgilisinin güzelliğini,
Değerini övebilen bir yiğit varsa aranızda,
İşte ben, o yiğide meydan okuyorum.
Hektor, Troyalılar ve Yunanlıların önünde, şunu kanıtlamaya,
Ya da kanıtlamak için elinden geleni yapmaya hazırdır:
Hiçbir Yunanlı, onun sevdiği kadından daha akıllı,
Daha güzel, daha vefalı bir kadını kucaklamamıştır.
Yarın Troya surları ile sizin çadırlarınız arasında
Bir yere gelip, sevdiğini gerçekten seven
Bir Yunanlıyı boruyla çağıracak.
Çıkan olursa Hektor'u karşısında bulacak,
Çıkan olmazsa, Troya'ya dönüşünde diyecek ki Hektor:
Yunan kadınlarının yüzleri güneşten yanıktır; uğurlarında
Mızrak kırmaya değmez. İşte bu kadar.

AGAMEMNON: Bunu bütün âşıklarımıza bildireceğiz, Aineias.
Hiçbirinde meydana çıkmaya yürek yoksa, âşıklarımızın hepsini
Yurtta bırakmışız demektir. Ama biz askeriz.
Âşık olmamış, olmayan, olmayacak asker de

Korkağın biridir elbette.
İçimizde sevmiş, sevecek, seven biri varsa,
Hektor'la karşılaşır. Yoksa, ben varım.

NESTOR : Nestor da var, de. Hektor'un dedesi meme emerken
Koca adam olan Nestor! Şimdi yaşlandı;
Ama benliğinde sevgi ateşi yanan
Bir tek yiğit yoksa, Yunan ordusunda,
Hektor'a benim tarafımdan de ki:
Gümüş sakalımı, miğferimin altın yüzlüğü gizleyecek;
Şu yıpranmış kollarımı zırhımın çeliği gizleyecek;
Hektor'un karşısına çıkarak, benim sevdiğim, senin büyük anandan
Daha güzeldir, dünyadaki kadınların en temizidir diyeceğim.
Onun seller gibi akan gençliğine karşı, üç damlacık kanımla,
Kanıtlayacağım sözümün doğruluğunu.

AİNEİAS : Böylesine bir gençlik kıtlığından, tanrılar korusun cümlemizi.

ODYSSEUS : Amin.

AGAMEMNON : Sevgili Aineias, ver bana elini,
Seni şimdi çadırımıza götüreyim.
Bu haber Akhilleus'a ulaşsın,
Teker teker bütün Yunan çadırlarına da.
Sen de gitmeden önce soframıza buyur,
Soylu bir düşman seni gereğince ağırlasın.

(Odysseus ve Nestor'dan başka hepsi çıkar.)

ODYSSEUS : Nestor!

NESTOR : Ne var, Odysseus?

ODYSSEUS : Bir düşüncem var, tohum halinde bir düşünce,
Onu sen al, geliştir.

NESTOR : Nedir?

ODYSSEUS : Söyleyeyim:
Sert oduna keskin balta gerek.
Azgın Akhilleus'un içinde kök salıp
Alabildiğine büyüyen kibir, bir an önce koparılmalı;

Yoksa kötülüğün tohumları dört bir yana saçılarak,
Hepimizin hakkından gelecek.
NESTOR : Peki, ne yapmalı?
ODYSSEUS : Yiğit Hektor, her ne kadar
Topumuza birden meydan okumuşsa da,
Akhilleus'dur onun asıl düşündüğü.
NESTOR : Doğru, Hektor'un ne demek istediği besbelli,
Ufacık bir rakamla gösterilen
Kocaman bir servet gibi!
Haber yayılınca, emin ol,
Akhilleus'un beyni Habeşistan kumları kadar
Çorak da olsa – ki Apollon bilir, daha da çoraktır! –
Biraz düşünür düşünmez anlayıverir,
Hektor'un kendini kastettiğini.
ODYSSEUS : Anlayınca da silkinir kalkar mı dersin?
NESTOR : Kalkar, doğrusu da bu olur:
Hektor'un karşısına onuru lekelenmeden
Akhilleus'dan başka kim çıkabilir ki?
Bu dövüş, sadece bir yarışma da olsa,
Bütün onurumuz ortaya konmuş olacak;
Çünkü bu dövüşte en şanlı Yunanlı,
En değerli Troyalının karşısına çıkacak.
Ve, inan bana Odysseus, bu yaman çatışmada
Ünümüz büyük bir tehlike karşısındadır.
Kazanç ve kayıp bir tek kişinin de olsa,
Bütün orduya maledilecek.
Bir önsöz, kısalığına karşın,
Bütün bir kitabı nasıl anlatırsa bu dövüş de
Koca bir devin ufacık bir resmi gibi,
Bütün gelecek olayların bir belirtisi sayılacak.
Hektor'un karşısına çıkan adamı biz seçmiş olacağız;
Ve hep beraber seçtiğimiz bu adam,
Salt değerine bakılarak seçilecek;
Sanki hepimizdeki değerlerin özüymüş gibi,
İçimizden süzülecek. Bu adam yenilirse,

Kazanan tarafın nasıl yürekleneceğini,
Nasıl kendine güveneceğini bir düşün!
Bu güven ellerinin kollarının gücünü artıracak,
Elleri kolları da, yaylarının, kılıçlarının gücünü!

ODYSSEUS : Söyleyeceğimi hoş gör : İşte bunun için
Akhilleus Hektor'la karşılaşmamalı.
Tüccarlar gibi en kötü mallarımızı
Ortaya çıkaralım, belki satılır diye;
Satılmazsa, çıkarmadığımız malın değeri
Daha da artar.
Hektor'la Akhilleus'un dövüşmesine razı olma;
Çünkü bu iş bize ister onur getirsin, ister utanç,
Ardından iki garip şey sökün edecek.

NESTOR : Benim yaşlı gözlerim göremiyor, nedir bu garip şeyler?

ODYSSEUS : Bizim Akhilleus gururlu olmasaydı,
Hektor'dan koparacağı şanı şerefi hepimiz paylaşacaktık;
Ama o şimdi alabildiğine küstah.
Bir de Hektor'un elinden alnının akıyla kurtulursa,
Onun, bize tepeden bakacak, kendini beğenmiş,
Zehir gibi acı gözleri altında yanmak,
Afrika güneşi altında yanmaktan beter olacak.
Yenilirse, o zaman da, en değerli adamımızı lekelemiş,
Kendi elimizle kendi onurumuza kıymış olacağız.
Hayır, bir kura düzenleyelim, ve hileyle,
Aias budalasını kazandıralım, Hektor'la o dövüşsün.
Hepimiz, en değerli adam diye onu pohpohlayalım;
Böylece ünü beynine vurmuş
Akhilleus'un da aklı başına gelir:
Ebem kuşağı gibi gökleri tutan ibiği kırılmış olur.
Eğer mankafa Aias sağ salim kurtulursa,
Onu alkışa boğarız. Paçayı kurtaramazsa,
Ondan değerli adamlarımız var diye,
Gene de övünebiliriz. Kazansak da, kaybetsek de,
Gerçek amacımız şu olacak:

Aias'ı kullanarak Akhilleus'un tüylerini yolmak.

NESTOR : Odysseus, düşündüğün oyun, şimdi sarmaya başladı beni;
Bunu hemen Agamemnon'a açmalı. Haydi gidelim;
Bu iki köpek birbirini adam etsin;
Gurur, paylaşamadıkları bir kemik parçası gibi,
Azdırsın onları.

(Çıkarlar.)

İKİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(Yunan karargâhında bir yer.)
(Aias ile Thersites girerler.)

AİAS : Thersites!

THERSİTES : Ya Agamemnon çıban çıkarmışsa? Her bir yanı, baştan aşağa çıban içindeyse?

AİAS : Thersites!

THERSİTES : Ya bu çıbanlar patlarsa? Söyle, o zaman başkomutan da patlamaz mı? Orduda azgın bir çıbanbaşı olmaz mı?

AiAS : Köpek!

THERSİTES : Patlarsa belki içinden akıl çıkar. Şimdilik akıl makıl göremiyorum onda.

AiAS : Köpoğlu köpek! Kulağın duymuyor mu? Sırtın duysun öyleyse!

(Thersites'e vurur.)

THERSİTES : Seni de alay ede ede dine imana getirmeli. Ama nerde? Sen bir duayı ezberleyinceye dek, senin atın söylev vermesini öğrenir! Vur bakalım, vur! At çifteleri! Kızıl vebalara tutulası!

AİAS : Acı mantar suratlı herif, söyle neydi ilan ettikleri şey?

THERSİTES : Taş mı zannettin beni, ne vuruyorsun?

AİAS : Neyi ilan ettiler?

THERSİTES : Senin bir budala olduğunu, herhalde.

AİAS : Yapma pis kirpi, yapma! Kaşındırma beni!

THERSiTES : Kaşınsan keşke de, ben de seni tepeden tırnağa bir kaşısam! Bütün Yunanistan'ın en iğrenç uyuzuna çevirsem seni! Bari savaşta da böyle vurmasını bilsen, ama orda sen de, hepsi gibi yumuşuyorsun.

AiAS : Neyi ilan ettiler diyorum sana?

THERSİTES : Durmadan Akhilleus'a homurdanıyor, çatıyorsun. Büyüklüğünü kıskanıyorsun onun, köpek başlı Cerberus'un[1] Proserpina'nın[2] güzelliğini kıskandığı gibi. Ya, bu yüzden havlıyorsun ona.

AİAS : Sevsinler seni,Thersites Hanım!

THERSİTES : Akhilleus'u vursana!

AİAS : Seni yamru yumru herif seni!

THERSİTES : Bir yumrukta paramparça ederdi seni. Gemici peksimet kırar gibi!

AİAS : Kahpe dölü köpek seni!

(Thersites'i döver.)

THERSİTES : Vur, vur!

AİAS : Seni cadı oturağı seni!

THERSİTES : Haydi vur, vur sünger kafalı prens! Benim diz kapaklarımda, senin kafandakinden daha çok beyin vardır. Bir sıpa bile ders okutur sana, seni yiğit bozması, koca eşek seni! Troyalıları dövmekten başka ne işe yararsın ki! Biraz aklı olan her adam, bir arap köle gibi alır satar seni. Beni hep böyle döversen, ben de topuğundan başlar, karış karış yukarıya çıkar, ne ciğeri beş para etmez herif olduğunu anlatırım sana!

AİAS : Köpek!

THERSİTES : Uyuz prens!

AİAS : Köpoğlu köpek!

(Thersites'i döver.)

THERSİTES : Savaş tanrısının budalası! Vur hödük, vur mankafa, vur, vur!

(Akhilleus'la Patroklos girerler.)

AKHİLLEUS : Ne var, ne oluyor Aias? Nedir bu yaptığın? Ne oluyor, Thersites? Ne var?

THERSİTES : Şunu görüyorsun değil mi?

AKHİLLEUS : Evet, ne olmuş?

(1) Yunan mitolojisinde, ölüler diyarında bekçilik eden üç başlı bir köpek.
(2) Ölüler diyarının kraliçesi.

THERSİTES : Yoo, iyi bakın ona.
AKHİLLEUS : Bakıyorum, ne var?
THERSİTES : Hayır canım, bakın, daha iyi bakın.
AKHİLLEUS : Ne demek daha iyi? Bakıyorum işte.
THERSİTES : Yoo, gene de iyi bakmıyorsun; çünkü sen gördüğünü bir insan sanıyorsun ama, değil! Aias o!
AKHİLLEUS : Biliyorum aptal.
THERSİTES : Evet ama, o aptal kendi kendini bilmiyor.
AİAS : İşte onun için seni dövüyorum ya!
THERSİTES : Aman, aman, aman, aman! Ne akıl, ne akıl! Nah, şöyle uzun kulakları var aklının. O vursa vursa kemiklerime vurur; ben onun beynini tartaklıyorum. Bir meteliğe dokuz serçe alırsın, ama onun beyni bir serçenin dokuzda biri bile değildir. Bu adam, bu Aias ki, zekâsı karnında, karnı kafasındadır, ne düşündüğümü söyleyim bu adam hakkında, Akhilleus...
AKHİLLEUS : Söyle.
THERSİTES : Diyorum ki, bu Aias...

(Aias, Thersites'e vurmak ister.)

AKHİLLEUS : Yoo, yapma, sevgili Aias.
THERSİTES : Buraya Helena için dövüşmeye geldi ya...
AKHİLLEUS : Yoo, seni bırakmam Aias.
THERSİTES : Helena'nın dikiş iğnesinin gözünü dolduracak kadar bile aklı yoktur.
AKHİLLEUS : Sus, budala.
THERSİTES : Ben susmak, rahat etmek isterim ama, şu budala istemiyor. Şu yok mu şu, bir bakın şuna hele.
AİAS : Ah geberesi köpek! Seni...
AKHİLLEUS : Bir budalayla akıl yarışına mı gireceksin?
THERSİTES : Hayır, emin olun giremez; çünkü bir budalanın aklı bile onu kepaze eder.
PATROKLOS : Yamansın, Thersites.
AKHiLLEUS : Nedir kavganızın sebebi?
AiAS : Bu pis baykuşa gidip ilan edilen şeyin ne olduğunu öğrenmesini söyledim, o tutmuş benimle alay ediyor.

THERSİTES : Ben senin uşağın değilim.
AİAS : Hadi oradan sen de!
THERSİTES : Ben burada gönüllü olarak hizmet görüyorum.
AKHİLLEUS : Son gördüğün hizmet zoraki sayılır, gönüllü değildi, her halde; kimse gönüllü olarak dayak yemez. Bu işe gönüllü olan Aias'dı, baskı altında olan da sen.
THERSİTES : Ya, öyle mi? Senin de aklının çoğu kaslarını şişirmeye yaramış. *Hektor ikinizin de kafasını kırsa*, eline ne geçer sanki? Kof ceviz kırsa daha iyi.
AKHİLLEUS : Ne! Bana da mı Thersites?
THERSİTES : Odysseus ve daha dedelerinizin ayak parmaklarında tırnak çıkmadan beyni sulanmış olan Nestor, sizi çifte koşmuşlar, öküz gibi sapan sürdürüyorlar bu savaşta size.
AKHİLLEUS : Ne dedin, ne dedin?
THERSİTES : Öyle ya. Deh Akhilleus! Deh Aias! Yürü, deh!
AİAS : Dilini koparırım senin.
THERSİTES : Kopar, zararı yok. Dilsiz de olsam senin kadar konuşabilirim gene de.
PATROKLOS : Artık yeter, Thersites, sus!
THERSİTES : Yok canım! Akhilleus'un kancığı emredecek, ben de susacağım ha?
AKHİLLEUS : Bu da sana, Patroklos.
THERSİTES : Sizi, boyunlarınızdan birer kütük gibi asılmış görmedikçe, çadırlarınıza ayak basmam artık. Akıllı insanların arasına gideceğim . Hödüklerle işim yok.

(Çıkar.)

PATROKLOS : Aman ne ise, kurtulduk.
AKHİLLEUS : Dinle, Aias, bütün orduya ilan edilen şu:
Hektor, yarın sabah gün doğduktan beş saat sonra,
Bizim çadırlarla Troya'nın tam arasında bir yere gelip,
Yüreği olan yiğidi boruyla kavgaya çağıracak.
Bir yiğit ortaya çıkıp, bilmem neyi kanıtlamaya kalkacakmış...
Bir sürü palavra... Hadi, ben gidiyorum.
AİAS : Güle güle. Kim çıkacak Hektor'un karşısına?

AKHİLLEUS : Bilmem kura çekeceklermiş.
Çekilmeseydi kimin çıkacağı malum.
AİAS : Ha, sen çıkardın demek istiyorsun. Gidip daha iyi anlayayım şu işi.

(Çıkarlar.)

İKİNCİ SAHNE

(Troya. Priamos'un sarayında bir oda.)
(Priamos, Hektor, Troilos, Paris ve Helenos girerler.)

PRİAMOS : Harcanan bunca zaman, bunca insan, bunca sözden sonra,
Nestor Yunanlılar adına hâlâ ne diyor bakın:
"Helena'yı verin bu iş bitsin.
Bütün zararlar, şan şeref, zaman kayıpları,
Çabalar, özveriler, yaralanan, ölen dostlar;
Ve bu savaşın oburca yuttuğu
Daha nice kıymetli şey varsa, hepsi, hepsi unutulsun."
Hektor, ne dersin buna?
HEKTOR : Kendi hesabıma Yunanlılardan hiç korkum yok biliyorsunuz.
Bununla beraber, haşmetli Priamos,
En yumuşak yürekli kadın bile,
Hektor kadar kendini korkuya kaptıramaz,
"Ne olacak bunun sonu?" diye sızlanamaz.
Barışı kemiren yara, güven duygusudur;
Güven içinde insan, fazla güvenir kendine;
Oysa kendinden kuşkulanmak, akıllı insana yol gösteren ışık,
Yaranın ta köküne ulaşan fitildir.
Bırakın gitsin Helena.
Bu iş uğruna ilk kılıç çekildiği günden beri,
Yitirdiğimiz binlerce candan her biri,
Helena kadar değerliydi. Onlar bizdendi üstelik.

Bizden olmayan, bizden olsa binlerden biri
Sayılacak bir tek insanı vermeyeceğiz diye
Binlerce can yitirdik.
Hangi akla, hangi hesaba dayanarak vermiyoruz Helena'yı?

TROİLOS : Ayıp, ayıp kardeşim!
Görkemli babamız gibi yüce bir kralın
Onurunu, değerini, aşağılık bir terazinin kefesine koyup
Dirhemlerle mi tartacaksın?
Onun sonsuz büyüklüğünü meteliklerle mi hesaplayacaksın?
Kolların saramayacağı bu dev gövdeyi, korkularla, hesaplarla,
Karış, parmak ölçüleriyle mi kuşatacaksın?
Yazık! Yazıklar olsun!

HELENOS : Akla, hesaba bu kadar çatmana şaşmıyorum;
Çünkü bunlardan yoksunsun.
Senin sözlerinde akıl hesap yok diye,
Babamız devlet işlerinde akıl hesap kullanmayacak mı?

TROİLOS : Rahip kardeş, uykular, düşler içindesin sen,
Senin akıl dediğin, eldivenlerin içine koyduğun
Yumuşak kürktür. İşte senin aklın:
Bir düşman sana kötülük edecek biliyorsun,
Ama akıl her türlü tehlikeden kaçar diyorsun.
Böyle olunca, kim şaşar Helenos'un,
Elinde kılıç bir Yunanlı görünce,
Aklın kanatlarını tabanlarına takıp kaçmasına.
Jupiter'in azarladığı Merkurus gibi,
Ya da yolunu şaşırmış bir yıldız gibi kaçmasına?
Hayır! İş akla dökülecekse, kapanalım evlerimize uyuyalım.
Senin o göbekli aklınla beslenip
Yağ bağladı mı, korkak tavşanlara döner erkeklik, yiğitlik.
Akıl, hesap ciğerini kurutur insanın,
Gücünü kuvvetini keser.

HEKTOR : Kardeşim! Uğruna harcanan çabalara değmez Helena.

TROİLOS : Değer dediğin, bizim bir şeye verdiğimiz
Değerden başka nedir ki?
HEKTOR : Ama değer, yalnız bizim kendi isteğimize bakmaz;
Paha biçtiğimiz şeyin kendinde de,
Sayılmaya sevilmeye değer bir kıymet bulunmalı.
İbadeti tanrıdan fazla büyütmek,
Putlara delice tapmak olur.
Sevdiği şeyin gerçekten ne olduğunu bilmeden
Kendi sevgisine körü körüne kapılan insan,
Sapıtmış demektir.
TROİLOS : Tutalım ki ben bugün bir kadın alıyorum,
Seçme de kendi isteğimle oluyor.
Gönlümü tutuşturan gözlerim ve kulaklarımdır;
Onlar ise, akılla gönül arasındaki tehlikeli kıyılarda
Gidip gelen tecrübeli kaptanlardır.
Günün birinde isteğim değişti diye,
Nasıl başımdan atabilirim kendi seçtiğim kadını?
Hem sözünden dön, hem onurlu kal: olmaz öyle şey.
Satın aldığımız ipekleri kirlettikten sonra
Geri veremeyiz dükkâncıya; artık doyduk diye,
Kalan bütün yiyecekleri çöp tenekesine atamayız.
Paris'in Yunanlılardan öc almasını hepiniz doğru buldunuz:
Hep bir ağızdan verdiğiniz kararın soluğuyla şişti
Paris'in bindiği geminin yelkenleri;
Deniz ve rüzgâr, o iki eski düşman,
Uzlaşıp yardım ettiler ona. Dilediği limana vardı
Ve Yunanlıların esir aldığı yaşlı halamıza[1] karşılık,
Bir Yunan kraliçesi getirdi size,
Gün ışığından parlak, sabahlardan taze bir kraliçe.
Neden mi bırakmıyoruz Helena'yı?
Yunanlılar halamızı bırakmıyorlar da ondan.
Helena tutulmaya değer mi? Değer de laf mı!
Bir inci ki o, uğruna binlerce gemi açıldı denizlere;

(1) Priamos'un kız kardeşi ve Aias'ın annesi.

Nice krallar o inci uğruna birer tüccara döndü.
Eğer Paris'in gitmesi doğruydu derseniz,
– Ki öyle demeniz gerekir – çünkü hep birden,
"Git, git!" diye bağıran sizdiniz;
Getirdiği şanlı ganimeti beğeniyorsanız,
– Ki beğenmeniz gerekir – çünkü
Hep birden alkışlayıp "Harika!" diye bağıran sizdiniz,
Öyleyse neden kendi aklınızdan çıkanı şimdi kötülüyorsunuz?
Felekten fazla kahpelik edip,
Dünyalara bedel saydığınız bir hazineye,
Şimdi neden metelik vermiyorsunuz?
Bu ne aşağılık bir hırsızlık:
Çaldığımız şeyi saklamaktan korkuyoruz.
Çaldığımız şeye layık olmayan hırsızlarız biz
Yunanlılara kendi ülkelerinde kötülük ettik.
Şimdi kendi ülkemizde,
Yaptığımız doğruydu demekten korkuyoruz.

KASSANDRA *(sahne dışından)* : Ağlayın Troyalılar!

HEKTOR : Kassandra bağırıyor.

(Kassandra girer. Kendinden geçmiş bir haldedir.)

KASSANDRA : Ağlayın, Troyalılar, ağlayın! Binlerce göz verin bana da,
Gördüklerime, başımıza geleceklere ağlayayım.

HEKTOR : Sus kardeşim sus!

KASSANDRA : Kızlar, delikanlılar, orta yaşlılar, buruşuk yüzlü yaşlılar,
Ağlamaktan başka bir şey bilmeyen bebecikler,
Hep katılın gözyaşlarıma.
Yarın sel gibi akacak gözyaşlarının birazını olsun,
Şimdiden dökelim. Ağlayın, Troyalılar, ağlayın!
Alıştırın ağlamaya gözlerinizi!
Troya yok olacak, güzel Illium yıkılacak;
Kardeşimiz Paris çıra olmuş, hepimizi yakıyor.
Ağlayın, Troyalılar, ağlayın! Helena, ah Helena!

Ağlayın, ağlayın! Helena gitmezse bitti Troya!

(Çıkar.

HEKTOR : Bak Troilos, bak delikanlı, kız kardeşimizin içine doğanlar,
Sende biraz olsun pişmanlık uyandırmıyor mu?
Yoksa aklını dinleyemeyecek kadar,
Bu kötü davanın kötüye varmasından korkmayacak kadar
Çileden mi çıktın?

TROİLOS : Nasıl olur, Hektor, kardeşim:
Sonu neye varır diye hesaplayarak mı yapacağız her yaptığımızı?
Kassandra çıldırdı diye, cesaretimiz elden mi gidecek?
Hasta bir kafadan doğan kehanetler,
Hep birden onurumuzu ortaya koyup
Kazanmaya and içtiğimiz bir savaşı berbat edemez.
Ben kendi hesabıma, bu işle
Priamos'un öteki oğullarından daha fazla ilgili değilim.
Zeus bizi korusun da, en korkusuzumuzu bile
Bu kavgadan caydıracak şeyler olmasın aramızda!

PARİS : Cayarsak, herkes, benim yaptıklarımı da,
Sizin kararlarınızı da çocukluk sayacak.
Ama tanrılar bilir ya, siz hep birden istemeseydiniz,
Bu kadar belalı bir işe korkmadan girişemezdim.
Şu benim kollarımın gücü tek başına nedir ki?
Bu kavganın ayaklandırdığı bunca insan karşısında,
Üstümüze saldıran bunca kin karşısında, bir tek kişi
Nasıl dayansın? Ama gene de yemin ederim:
Paris'in yüreği kadar kol gücü de olsa,
Zorluklar içinde tek başına da kalsa,
Tükürdüğünü yalamaz, gayreti gevşemezdi.

PRİAMOS : Tattığın hazlar beynine vurmuş gibi konuşuyorsun Paris.
Sana işin balı düşmüş, bunlara zehiri.
Böylesi yiğitlik marifet değil.

PARİS : Ben sadece bir güzelin

Bana verdiği hazı düşünmüyorum.
Onu namusumla koruyarak,
Kaçırmakla işlediğim suçu temizlemek istiyorum.
Alçakça boyun eğerek, ver geriye aldığını!
Kaçırdığım kraliçeye ne büyük bir ihanet,
Sizin şanınıza ne büyük bir leke,
Ve benim için ne yüzkarası!
Bu kadar aşağılık bir düşünce, sizin soylu yüreklerinize
Bir an için olsun nasıl girebilir?
Helena'yı korumak için en soysuz Troyalının bile
Dayatacak bir yüreği, çekecek bir kılıcı vardır;
En soylu Troyalı da, Helena uğruna
Yaşamını boşuna harcamış, onursuz ölmüş sayılamaz.
Öyleyse dövüşelim diyorum, onun için,
Dünyalara bedel olduğunu bildiğimiz Helena için.

HEKTOR : Paris, Troilos, güzel konuştunuz ikiniz de;
Ama asıl sorun üstüne düşündükleriniz bir hayli sudan,
Aristoteles'in ahlak felsefesini anlayamaz saydığı
Toy gençlerden pek farkınız yok.
İleri sürdüğünüz düşünceler,
İyi ile kötüyü özgürce ayırdetmekten çok,
Kanımızdaki azgın hırsları kızıştırmaya yarar.
İstekler, hınçlar, sağır engerek yılanları gibidir;
Aklın sesini duyamazlar.
Doğa, her borcun ödenmesini,
Her hakkın yerine gelmesini ister.
İnsanlar arasında hangi hak,
Bir kocanın karısı üzerindeki hakkından daha doğaldır?
Hırs yüzünden doğanın bu yasası bozulursa,
Soylu insanlar bile körü körüne isteklerine kapılıp
Bu yasaya karşı gelirlerse, düzeni doğru olan bir ülkede,
Söz dinlemez, başına buyruk insanların
Bu azgın hırslarını dizginleyecek yasalar vardır.
Helena Isparta kralının karısıysa,
– Ki öyledir biliyoruz – Doğanın ve milletlerin ahlak yasaları

Onun geri verilmesini emreder.
Kötü yolda diretmek, kötülüğü gidermez,
Büsbütün artırır.
Doğru konuşmak gerekirse, ben Hektor, böyle düşünüyorum.
Bununla beraber, benim mert kardeşlerim,
Helena'yı vermemek kararında sizlerle beraberim;
Çünkü her birimizin ve hepimizin onuru,
Az çok bu davaya bağlı.

TROİLOS : İşte şimdi sorunun can damarına dokundun.
Biz öc alma kaygısında değil, onurumuzun peşindeyiz;
Yoksa Helena'yı korumak için,
Bir damla Troyalı kanı dökülmesine katlanamazdım;
Ama yiğit Hektor, Helena bir şan şeref konusu oldu;
Bizim mertlik, büyüklük duygularımızı kamçıladı;
Ve öyle bir yürek verdi ki bize,
Bununla şimdi düşmanlarımızı yenebiliriz,
Geleceğin kahramanları arasına girebiliriz.
Öyle sanırım ki, yiğit Hektor,
Dünyanın hazineleri pahasına da olsa,
Bu savaşın alnında gülümseyen onurun
Vaadettiği nimetleri kaçırmak istemez.

HEKTOR : Seninle beraberim, büyük Priamos'un yiğit oğlu;
Birbirine girmiş budala Yunan prenslerine,
Böbürlene böbürlene öyle bir meydan okudum ki,
Uyuşuk ruhları şaşkına dönecek.
Haber aldığıma göre, ordu, sen ben kavgasında,
Büyük komutan da gaflet uykusundaymış.
Yolladığım haber onu uyandıracak sanırım.

(Çıkarlar.)

ÜÇÜNCÜ SAHNE

(Yunan karargâhı. Akhilleus'un çadırının önü.)
(Thersites girer.)

THERSİTES : Bu ne hal, Thersites! Ne oldu sana! Öfkenin çıkmazlarında mı yitirdin kendini? Aias ayısı mı alt edecek seni? O beni dövüyor, ben onunla alay ediyorum. Ne güzel avunma! Keşke tam tersi olsa : ben onu dövsem de, o benimle alay etse! Ne yapıp yapıp, gerekirse şeytanları imdadıma çağırmasını öğrenip, ettiğim küfürlerin, lanetlerin, biraz olsun semeresini göreceğim. Bir de Akhilleus var, o yaman savaş ustası. Bu ikisinin Troya'yı yıkmalarını beklersek, surlar kendiliklerinden çökünceye kadar ayakta kalacak demektir. Ey Olympos'un şimşekler saçan tanrısı! Vazgeç tanrılar kralı Jüpiter olmaktan! Ve sen, ey Merkurus! Bırak elindeki yılan sarılı sihirli değneği, eğer bu adamların kafalarındaki bir parçacık, bir parçacıktan da daha az aklı ellerinden almazsan! Zaten karacahiller de bilir akıllarının ne kadar kıt olduğunu; öyle alabildiğine çorak bir akıl ki, bir sineği örümceğin elinden kurtarmak gerekse, bulabilecekleri tek çare kocaman kılıçlarını çekip örümcek ağını kesmektir. Topuna birden lanet olsun! Hayır, topu birden frengiye tutulsun diyelim, daha iyi! Bir karı uğruna savaşanlara layık olan bela budur. İşte benim duam. Kıskançlık şeytanı amin desin. Hey! Hey, Akhilleus!

(Patroklos girer.)

PATROKLOS : Kim o? Thersites! Seygili Thersites! Gel içeri de veriştir biraz.

THERSİTES : Eğer aklımda yaldızlı bir kalp para olsaydı, sen hiç aklımdan çıkmazdın. Ama neyse! Tanrılar sana, seni versin bela diye! İnsanoğlunda hiç eksik olmayan budalalığı ve cahilliği bolundan bağışlasınlar sana! Hoca yüzü görmeyesin inşallah! Terbiye semtine uğramasın senin! Kanın beynine vursun ölünceye dek! Bütün bunlardan sonra, ölünü yıkayan, cesedine güzel derse, vallahi de billahi de uyuz

dilencilerden başkasını yıkamamıştır! Amin! Akhilleus nerede?

PATROKLOS : Ne o? Dindar mı oldun? Dua mı ediyorsun?

THERSİTES : Evet, tanrılar duamı kabul etsin!

(Akhilleus girer.)

AKHİLLEUS : Kim o?

PATROKLOS : Thersites, prens.

AKHİLLEUS : Nerede? Nerede? Vay, geldin mi? Gel benim peynirim, hazmı kolaylaştıran çerezim! Ne diye kaç gündür soframa buyurmaz oldun? Söyle bakalım, Agamemnon nedir?

THERSİTES : Senin komutanın, Akhilleus. Şimdi sen bana söyle, Patroklos, Akhilleus nedir?

PATROKLOS : Senin efendin, Thersites. Peki, sen bana söyle lütfen, sen nesin?

THERSİTES : Senin ne mal olduğunu bilen biri, Patroklos. Sen de bana söyle, Patroklos, sen nesin?

PATROKLOS : Madem beni bilen biri sensin, sen söyle.

AKHİLLEUS : Hadi, söyle, söyle.

THERSİTES : Sırasıyla söyleyim : Agamemnon, Akhilleus'un komutanı; Akhilleus benim efendim; ben, Patroklos'u bilen kişi; Patroklos da, budalanın biri.

PATROKLOS : Vay kerata!

THERSİTES : Sus, budala! Daha bitirmedim.

AKHİLLEUS : Akıllarına eseni söylemek soytarıların hakkıdır. Devam et, Thersites.

THERSİTES : Agamemnon, budalanın biridir; Akhilleus, budalanın biridir; Thersites, budalanın biridir; ve daha önce de söylediğim gibi, Patroklos budalanın biridir.

AKHİLLEUS : Hadi, anlat bakalım bunu nereden çıkardığını.

THERSİTES : Agamemnon bir budaladır, çünkü Akhilleus'a kumanda etmeye kalkışır; Akhilleus bir budaladır, çünkü Agamemnon'un kumandası altındadır; Thersites bir budaladır, çünkü böyle bir budalaya hizmet etmektedir; Patroklos ise, budala olduğu için budaladır.

PATROKLOS : Niçin budalaymışım?

THERSİTES : Seni yaratana sor onu. Benden budalalığını görmek. Bakın birileri geliyor.

AKHİLLEUS : Patroklos, ben kimseyle konuşmak niyetinde değilim. Sen benimle içeri gel, Thersites.

(Çıkar.)

THERSİTES : Bu ne orostopolluk, bu ne hokkabazlık, bu ne kepazelik! Bir boynuzlu, bir de orospu! Bütün çıngar bundan çıkıyor! Kıskanç güruhların birbirine girmesi, ölesiye kan dökülmesi için, ne güzel bir dava! Uyuza tutulsun hepsi! Savaş içinde, karı peşinde bulsunlar belalarını!

(Çıkar.)

(Agamemnon, Odysseus, Nestor, Diomedes ve Aias girerler.)

AGAMEMNON : Nerede Akhilleus?

PATROKLOS : Çadırında; ama keyifsiz Agamemnon.

AGAMEMNON : Haber versinler burada olduğumuzu.
Kendisine adam yolladık, tersledi.
Gelmek ona düşerken, biz onun ayağına geldik;
Böylece söylensin kendisine; sanmasın ki,
Mevkimizi hiçe sayıyoruz, ne olduğumuzu bilmiyoruz.

PATROKLOS : Böylece söyleyeyim kendisine.

(Çıkar.)

ODYSSEUS : Onu çadırının önünde gördük demin,
Hiç de hasta değildi.

AİAS : Hasta ama, ille aslan olmak hastası, kibir hastası. Kendisini ille hoş görmek istiyorsanız, buna kara sevda da diyebilirsiniz; bana sorarsanız gurur vallahi. Ama niçin, niçin? Söylesin bize niçin? Sana bir sözüm var Agamemnon.

(Agamemnon'u bir kenara çeker.)

NESTOR : Aias acaba neden Akhilleus'a hırlıyor böyle?

ODYSSEUS : Akhillus onun soytarısını elinden almış da ondan.

NESTOR : Kimi? Thersites'i mi?

ODYSSEUS : Thersites'i

NESTOR : Demek Aias'ın öfkesini boşaltacak yeri kalmadı.

ODYSSEUS : Yoo, kaldı. Thersites'in yerini Akhilleus aldı.

NESTOR : Araları açılsın daha iyi, birlik olacaklarına! Amma da sağlam birlikmiş doğrusu; akılsızın biri hakkından geldi.
ODYSSEUS : Aklın bağlamadığı dostluğu, akılsızlık kolayca çözebilir. İşte Patroklos geliyor.
NESTOR : Akhilleus yanında yok, ha?

(Patroklos girer.)

ODYSSEUS : Filin dizleri vardır ama, nezaketle eğilmek için değil. Bacakları gövdesini taşımaya yarar, bükülmeye değil.
PATROKLOS : Akhilleus pek üzüldüm diyor;
İnşallah büyük kral ve peşinden gelen bu soylu kişiler,
Sadece canları istediği için, keyifleri için görmeye gelmişlerdir onu.
Gelişinizin, hazmı kolaylaştırmak, yemekten sonra
Bir nefes almaktan başka nedeni olmadığını umut ediyor.
AGAMEMNON : Dinle, Patroklos:
Bu türlü yanıtlara çoktan alışkınız.
Alaycı kanatlarla uçan bu kaçamak,
Gene de bizim gözümüzden kaçmıyor.
Akhilleus'un birçok değeri vardır,
Ve bizim ona değer vermemizin birçok nedeni.
Ama kendisinin layıkıyla taşımasını bilmediği bu değerler,
Gözümüzden düşmeye başlıyor artık;
Berbat bir çanağa konmuş, güzel bir meyva gibi,
Tadılmadan çürüyecek galiba bu değerler.
Git, de ki ona, buraya kendisiyle konuşmaya geldik.
Şunu da söyle; zararı yok söylemenin:
Gururunu pek aşırı, nezaketini de pek kıt buluyoruz;
Aklı başında hiçbir adam, kendini bu derece beğenmez.
Ondan daha değerli kişiler, takındığı yabansı hallere bakmadan,
Mevkilerinin yüksekliğini hesaba katmadan,
Onun ayağına kadar gelmiş; ve bu yüksekten atmaları önünde
Alçakgönülle boyun eğmiş bulunuyorlar;
Evet, gözlerini dikmiş, onun, ipsiz sapsız,

İleri geri davranışlarına bakıyorlar,
Sanki bu savaşın yönetilmesi ona bağlıymış gibi.
Git bunları söyle, şunu da ekle:
Kendini bu kadar ağıra satacaksa, vazgeçeriz ondan.
Taşınmaz bir savaş makinesiyle ne yapılır?
"Makinemiz savaşa gidemiyor, savaş makinemize gelsin" mi diyelim?
Bizce devinen bir cüce,
Uyuyan bir devden üstündür. Bunu da söyle.

PATROKLOS : Söylerim; hemen yanıtını da getiririm.

(Çıkar.)

AGAMEMNON : Biz kendisiyle konuşmaya geldik.
Odysseus, sen git.

(Odysseus çıkar.)

AİAS : Nedir bu adamın başkalarından üstünlüğü?

AGAMEMNON : Sadece kendi uydurduğu bir üstünlük.

AİAS : Ne sanıyor kendini? Benden de üstün görüyor kendini, değil mi?

AGAMEMNON : Hiç kuşkun olmasın ondan.

AİAS : Peki, siz de mi öyle diyorsunuz?

AGAMEMNON : Hayır, yiğit Aias. Sen de onun kadar güçlü, onun kadar cesur, onun kadar akıllısın. Ondan daha az soylu değilsin, ondan çok daha iyi huylusun, hem de seni yola getirmek çok daha kolay.

AİAS : İnsan ne diye kendini beğenir? Nerden çıkar bu gurur? Ben gurur nedir bilmem.

AGAMEMNON : Onun için aklın daha işlek, değeri daha gerçektir, Aias. Kendini beğenmiş adam kendini yer. Gurur onun aynası, borazanı, dalkavuğudur. Kendi yaptığını öven, kendi yaptığını yıkar.

AİAS : Kendini beğenmişlerden nefret ederim, pis kurbağa yavrularından nefret ettiğim kadar.

NESTOR *(kendi kendine)* : Ama yine de kendine hayran. Ne garip, değil mi?

(Odysseus tekrar girer.)

ODYSSEUS : Akhilleus yarın savaşa gitmeyecekmiş.
AGAMEMNON : Özrü neymiş?
ODYSSEUS : Özür filan göstermiyor,
Kendi keyfinin peşine takılmış gidiyor;
Kimseyi dinlediği, saydığı yok;
Canı ne isterse onu yapıyor, her yaptığını da doğru buluyor.
AGAMEMNON : Onu bunca nezaketle çağırıyoruz da,
Niçin, hava almaya olsun, çadırından çıkmıyor?
ODYSSEUS : Ufacık şeyleri, sırf biz istedik diye büyütüyor;
Öylesine kapılmış ki azametine,
Kendi kendisiyle bile konuşurken, kibrinden
Ağzından çıkan soluğa kafa tutacak nerdeyse,
Büyüklük kuruntusu, içinde öyle azıp kuduruyor,
Öyle bağırıyor ki, aklı bir yana, bedeni bir yana gitmiş,
İsyan halinde bir ülke gibi,
Kargaşalık içinde kendi kendini yıkıyor Akhilleus.
Nasıl anlatayım size? Bu kibir değil, veba!
Sanki artık ölüm lekeleri bar bar bağırıyor;
Çaresi, devası kalmamış tutulduğu hastalığın.
AGAMEMNON : Aias gitsin yanına.
Haydi sevgili Aias, git çadırına, görüş onunla:
Seni sayar diyorlar; belki sen istediğin için,
Kabuğundan çıkar biraz.
ODYSSEUS : Yoo, Agamemnon! Öyle şey olmaz!
Aias'ın adımları, Akhilleus'a giderken değil,
Akhilleus'dan uzaklaşırken değerlidir bizim için.
Küstahlığının yağına bulanıp pişen,
Kafasında evirip çevirdiği şeylerden başka
Dünyada hiçbir işi umursamayan bu kendini beğenmişe,
Kendisinden büyük saydığımız bir insan
Diz çökmeye mi gidecek?
Hayır, bu yiğitler yiğidi kahraman,
Mertçe kazandığı onuru ayak altına alamaz;
Dünyada Akhilleus kadar ün salmış bir adamın,
Akhilleus'a giderek küçülmesine razı olamam.

Ona gitmesi, bu şişmiş gururun ekmeğine yağ sürmek,
Hyperion'un[1] ateşine körükle gitmek olur.
Böyle bir insan onun ayağına gidecek, ha!
Jüpiter korusun, ve gürleyerek,
"Akhilleus sen onun ayağına gel!" desin.

NESTOR *(kendi kendine)* : Mükemmel! Nabza göre şerbet buna denir!

DİOMEDES *(kendi kendine)* : Nasıl da susmuş yutuyor pohpohları!

AİAS : Eğer ona gidersem, demir yumruğumla
Suratını darmadağın ederim.

AGAMEMNON : Yoo, hayır; gitmeyeceksin.

AİAS : Hele bana bir caka satmaya kalksın,
Cakasının canına okurum. Bırakın gideyim.

ODYSSEUS : Uğruna savaştığımız her şeyin pahasına da olsa,
Bırakmayız seni.

AİAS : Aşağılık, küstah herif!

NESTOR *(kendi kendine)* : Tam kendini anlatıyor.

AİAS : Biraz terbiyeli olamaz mı?

ODYSSEUS *(kendi kendine)* : Kargaya bak hele, kargayı beğenmiyor.

AİAS : Biraz kanını alayım da, aklı başına gelsin.

AGAMEMNON *(kendi kendine)* : Şu hastaya bak! Hekim olmaya kalktı!

AİAS : Eğer herkes benim aklıma uysaydı...

ODYSSEUS *(kendi kendine)* : Aklın modası geçerdi,

AİAS : Bu kadar şımarmazdı, tadardı kılıcımın tadını!
Hep burnu büyükler mi parsayı toplayacak?

NESTOR *(kendi kendine)* : Öyle olsa, yarısını da sen toplardın.

ODYSSEUS *(kendi kendine)* : On parça da sana düşerdi.

AİAS : Yoğurmalıyım herifi ki, biraz yumuşasın.

NESTOR *(kendi kendine)* : Daha iyice şişmedi; bas biraz daha pohpohu; doldur, doldur şu dolmayı. Aç gözü doysun.

(1) Apollon'dan önce gelen güneş tanrısının adı.

ODYSSEUS : Bu geçimsizliğin üstünde fazla duruyorsun, prens.
NESTOR : Evet, büyük komutanımız, bırak bunu.
DİOMEDES : Akhilleus'suz savaşmaya bak.
ODYSSEUS : Onu berbat eden, adının her işe karışması.
Burada öyle bir insan var ki...
Ama önünde konuşamam, susuyorum.
NESTOR : Ne diye susacakmışın?
Akhilleus gibi haris değil ki, o!
ODYSSEUS : Akhilleus kadar yiğit olduğunu bütün dünya bilir.
AİAS : Bizi oynatmaya kalkıyor kancık köpek!
Ah, keşke Troyalı olsaydı Akhilleus!
NESTOR : Düşünün, Aias'ta bir kusur bulsaydık...
ODYSSEUS : Aias kibirli olsaydı...
DİOMEDES : Övülmekten hoşlansaydı...
ODYSSEUS : Asık suratlı olsaydı...
DİOMEDES : Kabasaba, kendini beğenmiş...
ODYSSEUS : Ama tanrılara şükür, sen çok iyi huylusun, prens;
Sana baba olan erkeğe, seni emziren anaya ne mutlu!
Var olsun seni yetiştiren hoca!
Doğanın sana verdiği değerler dillere destan olsun!
Sana kılıç kullanmasını kim öğrettiyse,
Savaş tanrısı Mars, ölümsüzlüğü ikiye bölsün,
Yarısını ona versin! Gücüne kuvvetine gelince,
Sırtında boğayı taşıyan Milo'nun[1] namı şanı
Gürbüz Aias'a kurban olsun! Aklını övecek değilim,
O akıl ki, bir sınır, bir sur, bir sahil gibi,
Kuşatır senin geniş ve yaygın değerlerini.
İşte Nestor burada; bunca zaman yaşamış, görmüş geçirmiş bir adam,
Elbette akıllı olacak; başka türlü olamaz.
Ama beni hoş gör, Nestor babamız,
Aias'ın gençliği, Aias'ın kafası sende olsaydı,

(1) Bir boğayı sırtında taşıyabildiği söylenen Krotona'lı ünlü bir atletin adı.

Sen onu aşamaz, olsa olsa bir Aias olurdun.

AİAS : Sana baba diyebilir miyim?

NESTOR : Elbette, güzel oğlum.

DİOMEDES : Onun sözünü dinle, Aias.

ODYSSEUS : Artık burada beklemeyelim;
Akhilleus inine girdi, bir daha çıkmaz.
Büyük komutanımız savaş kurultayını toplasın.
Troya'ya yeni krallar geldi;
Yarın bütün gücümüzle sıkı durmalıyız.
Ama burada öyle biri var ki...
Doğudan batıya yiğitler sökün etsin,
Aralarından seçin seçebildiğinizi,
Aias en iyisiyle de başa çıkar.

AGAMEMNON : Hadi gidip toplanalım. Varsın uyusun Akhilleus!
Büyük gemi denizde çok yer tutar ama, küçük gemi uçar gider.

(Çıkarlar.)

ÜÇÜNCÜ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(Troya. Priamos'un sarayının önü.)
(Pandaros ile bir uşak girerler.)

PANDAROS : Dostum, baksana! Dur biraz, bir şey soracağım. Sen Paris'in yanındakilerdensin değil mi?
UŞAK : Hayır efendim, yanında değilim şu anda.
PANDAROS : Yani onun kulu musun demek istiyorum?
UŞAK : Ben tanrının kuluyum.
PANDAROS : Soylu bir efendinin kuluymuşun! Efendine şükürler olsun!
UŞAK : Tanrıya şükürler olsun!
PANDAROS : Beni biliyorsun, değil mi?
UŞAK : Vallahi şöyle böyle.
PANDAROS : Dostum, beni daha iyi tanı. Ben Pandaros'um.
UŞAK : İnşallah efendimizi daha iyi tanıyabilirim.
PANDAROS : İyi edersin.
UŞAK : Tanrılarla ilişiğiniz var her halde.
PANDAROS : Tanrılarla mı! Yoo, dostum, büyüklerden sadece.
(Sahne dışından müzik sesi gelir.)
Bu müzik nedir?
UŞAK : Parça parça biliyorum, efendim; zaten bu parça parça bir müzik.
PANDAROS : Çalanları tanıyor musun?
UŞAK : Hepsini, efendim.
PANDAROS : Kimin için çalıyorlar?
UŞAK : Dinleyenler için, efendim.
PANDAROS : Kimin isteği üzerine, dostum?
UŞAK : Benim ve bütün müzik sevenlerin isteği üzerine.
PANDAROS : İstek değil, emir demek istiyorum, dostum.

UŞAK : Kime emredeyim, efendim?

PANDAROS : Anlaşamıyoruz, ahbap. Ben fazla nazikim, sen de fazla kurnaz. Kim istedi de çalıyor bu adamlar?

UŞAK : Ha şimdi anladım, efendimiz. Efendim Paris istedi. Kendisi burada. Yanında da ölümlü Venüs, güzelliğin can damarı, aşkın gözlere görünmeyen ruhu var.

PANDAROS : Kim, yeğenim Kressida mı?

UŞAK : Hayır efendim, Helena. Sıfatlarından anlayamadınız mı?

PANDAROS : Sen Kressida'yı görmemişe benziyorsun, ahbap. Ben Paris'le görüşmeye geldim; Prens Troilos gönderdi. Paris'i afsunlayacağım biraz.. Hemen pişirilecek bir işim var.

UŞAK : Pişkin işi desenize! Sözün pişkinliğine de diyecek yok doğrusu.

(Paris ve Helena adamlarıyla girerler.)

PANDAROS : Güzel günler, efendimiz, hepinize güzel günler. Güzel isteklerle, güzellik içinde, güzel güzel yaşayın. Hele siz, güzel kraliçe, güzel düşünceler, güzel başınıza yastık olsun!

HELENA : Güzel efendim, güzel sözlerle dolup taşıyorsunuz.

PANDAROS : Bu sizin güzel teveccühünüz, güzel kraliçe. Güzel prens, bu ne güzel müzik parçası!

PARİS : Siz kestiniz o parçayı. Doğrusu onu tamamlamak size düşüyor. Şimdi parçalara kendinizden bir parça ekleyeceksiniz. Helena'cığım, bilsen ne sesler vardır bu adamda.

PANDAROS : Aman sultanım, ne münasebet...

HELENA : Aman, efendim...

PANDAROS : Berbattır sesim, vallahi, düpedüz, dosdoğru berbat.

PARİS : Bir söyleyince öyle söylersin ki Pandaros; döktürürsün vallahi.

PANDAROS : Paris'le bir işim var, sevgili kraliçe. Paris, size bir kelime söyleyebilir miyim?

HELENA : Yoo, bizi böyle aldatamazsınız. Sesinizi mutlaka dinlemek istiyoruz.

PANDAROS : Bana iltifat ediyorsunuz, güzel kraliçe! Dinleyin beni Prens; benim çok sevdiğim saydığım bir dost, kardeşiniz Troilos...

HELENA : Ne olur Pandaros, şeker Pandaros...

PANDAROS : Yoo, güzel kraliçem, olmaz. Kardeşiniz Troilos, size candan selam ediyor...

HELENA : Bizi şarkınızdan edemezsiniz. Üzerseniz bizi, günahı boynunuza!

PANDAROS : Tatlı kraliçe, tatlı kraliçe! Görülmüş mü böyle tatlı bir kraliçe!

HELENA : Tatlı bir kraliçeyi üzmek de acı bir şey olur.

PANDAROS: Beni öyle kandıramazsınız, vallahi kandıramazsınız! Dinlemem bu sözleri olmaz, olmaz! Evet, prens; kral, bu akşam Troilos'u yemekte ararsa, onun adına özür dilemenizi istiyor Troilos.

HELENA : Kuzum Pandaros...

PANDAROS : Tatlı kraliçem ne istiyor benden? Tatlı, pek tatlı kraliçem?

PARIS : Ne iş çeviriyor, Troilos? Bu akşam nerede yemek yiyor?

HELENA : Ama Pandaros...

PANDAROS : Tatlı kraliçem ne istiyor benden? Yeğenimin sizinle arası açılır sonra. Troilos'un bu akşam nerede yemek yiyeceğini bilmemelisiniz.

PARİS : Bahse girerim, benim neşeli Kressida'mla.

PANDAROS : Yok canım, yok, ne münasebet. Çok aldanıyorsunuz. Yok canım, sizin neşeli Kressida'nız hasta.

PARİS : Öyleyse özür dilerim.

PANDAROS : Ya, öyle, sevgili prens. Kressida'yı nereden karıştırdınız? Yok canım, sizin neşeli Kressida'nız hasta.

PARİS : Anlıyorum.

PANDAROS : Anlıyor musunuz? Ne anlıyorsunuz? Hadi, bana bir çalgı verin. Emret, güzel kraliçe.

HELENA : Gördün mü nezaket böyle olur.

PANDAROS : Yeğenim sizin bir şeyinize fena halde tutkun, sevgili kraliçe.

HELENA : Onun olsun tutkun olduğu şey, Paris olmamak şartıyla.

PANDAROS : Paris mi? Yoo, Paris'i ne yapsın, onların arası açık.

HELENA : Araları açıkken bir araya gelirlerse, ikiyken üç olurlar.

PANDAROS : Hadi, hadi, bunları geçelim. Şimdi size bir şarkı söyleyeceğim.

HELENA : Evet, evet! Hadi hemen söyle. Yemin ederim sevgili Pandaros, alnından belli müzikten ne kadar anladığın.

PANDAROS : Hadi, alay edin, alay edin bakalım!

HELENA : Şarkın aşk üstüne olsun. Ah, bu aşk yok mu, hepimizi mahvedecek. Ah Küpidon, Küpidon, Küpidon!

PANDAROS : Aşk üstüne mi? Tabii aşk üstüne olacak.

PARİS : Aman, çok iyi, aşk, yalnız aşk!

PANDAROS : Vallahi benim şarkım da öyle başlıyor: *(Şarkı söyler.)*

Aşk, yalnız aşk, daha çok aşk!
Kurtulmaz aşkın okundan
Dişi ceylan, erkek ceylan.
Vurulan iflah olmaz,
Yaralanmakla kalmaz,
Hep kaşır yarasını.
Ölür âşıklar, of diye diye,
Yaralanmışken ölesiye,
Oflar oh olur, oh, oh, oh;
Böyledir âşıklar,
Ölürken yaşarlar,
Of of derken oh oh oh, oy!
Ah ah derken ha, ha, ha, hay!

HELENA : Âşık bu adam, âşık, burnunun ucuna kadar âşık!

PARİS : Bu adam kumru yer sade, sevgilim. Kumru kanı ateşler, ateşli kan ateşli düşünceler doğurur. İşte bu ateşli ey-

lemler de aşktır.

PANDAROS : Demek aşk böyle doğar? Ateşli kan, ateşli düşünceler, ateşli eylemler... Bu kadar ateşe can mı dayanır? Ne bu, engerek yılanı mı senin aşk dediğin? Sevgili prens, bugün savaş alanında kimler var?

PARİS : Hektor, Deiphobos, Helenos, Antenor ve Troya'nın bütün kahramanları. Ben de gitmeye niyetlendim ama, Helena'cığım istemedi. Kardeşim Troilos ne diye gitmedi?

HELENA : Bir şeye içerlemiş olmalı. Sen her şeyi bilirsin, Pandaros.

PANDAROS : Vallahi bilmiyorum, baldan tatlı kraliçem. Bugün olanı biteni çok merak ediyorum. Kardeşiniz için özür dilemeyi unutmayacaksınız değil mi?

PARİS : Hiç unutur muyum?

PANDAROS : Hoşça kalın, sevgili kraliçe.

HELENA : Yeğeninize selâm.

PANDAROS : Söylerim sevgili kraliçe.

(Pandaros çıkar. Geri çekilme boruları duyulur.)

PARİS : Savaş alanından dönüyorlar.
Hadi, Priamos'un yanına gidelim de,
Yiğitleri selamlayalım. Ne olur, sevgili Helena,
Hektor'umuzun zırhını çıkarmaya yardım et.
Çelik kılıçların, Yunanlıların kol gücünün açamadığı
Kenetli kancalar, senin o sihirli parmaklarınla
Bir dokunuşta çözülüverir.
Bütün Yunan krallarının yapamadığını, sen yapmış olursun.
Çıkar büyük Hektor'un zırhını.

HELENA : Ona hizmet etmek bir onurdur, Paris.
Bizi kat kat güzelleştirir, şanımızı artırır.

PARİS : Sevgilim, anlatamam seni ne kadar sevdiğimi!

(Çıkarlar.)

İKİNCİ SAHNE

(Troya. Pandaros'un bahçesi.)
(Pandaros ile Troilos'un uşağı karşılaşırlar.)

PANDAROS : Ne haber? Efendin nerede? Kressida'nın yanında mı?

UŞAK : Hayır, efendim; sizi bekliyor ona gitmek için.

(Troilos girer.)

PANDAROS : Ha, işte geldi. Ne oldu? Ne haber?

TROİLOS *(uşağına)* : Sen git.

(Uşak çıkar.)

PANDAROS : Yeğenimi gördün mü?

TROİLOS : Hayır, Pandaros. Styx[1] kıyılarında,
Karşıya geçmek sırasını bekleyen garip bir ruh gibi,
Kapısının önünde bir aşağı bir yukarı yürüyorum.
Sen sandalcı Karon[2] ol da, hemen geçir beni karşıya;
Mutlu kullara vaadedilen cennet bahçelerinde,
Zambaklar arasında yuvarlanayım.
Ah, canım Pandaros, aşkın renk renk kanatlarını tak,
Uçur beni Kressida'ya.

PANDAROS : Sen şimdilik bu bahçede yürü. Ben onu hemen getiririm sana.

(Çıkar.)

TROİLOS : Ayakta duramaz oldum, beklemek başımı döndürüyor.
Hayal ettiğim haz öylesine tatlı ki, büyülüyor beni.
Susayan damağım, aşkın o süzüm süzüm balını
Gerçekten tadınca ne olacak?
Kendimden geçer, ölürüm her halde;
Yahut da öyle ince, öyle keskin, öyle güçlü,
Öyle tadına doyulmaz bir haz olur ki bu,
Benim kaba duygularımı aşar korkarım.

(1) Yunan mitolojisinde ölüler diyarında akan bir nehrin adı.
(2) Ölü ruhları, Styx ve Acheron nehirlerinin karşı kıyısına taşıyan sandalcının adı.

Korkarım bilmez olurum
Sevinçlerden hangisine konacağımı.
Tıpkı savaşta, düşman sürü sürü kaçarken,
İnsanın hangisine vuracağını bilmez olduğu gibi.

(Pandaros tekrar girer.)

PANDAROS : Hazırlanıyor; şimdi gelecek. Aklını başına topla artık. Görsen nasıl kızarıyor; nasıl korkudan soluğu kesiliyor, karşısına bir hayalet çıkmış gibi. Şimdi getiririm. Haspam öyle de şirin ki! Ökseye tutulmuş serçe kuşu gibi soluk soluğa.

(Çıkar.)

TROİLOS : Aynı heyecan benim de içimi sarıyor,
Bir hastanın nabzından daha hızlı atıyor yüreğim,
Elim ayağım tutmaz oldu,
Birden bire kralı karşılarında bulan
Uşaklar gibi.

(Pandaros ile Kressida girerler.)

PANDAROS : Hadi, hadi ne kızarıyorsun? Ayıp, ayıp, bebek misin sen? İşte geldi. Bana ettiğin yeminleri ona et şimdi. Ne o, gene mi kaçtın? Evcilleşinceye kadar bağlamalı seni. Hadi hadi, yola gel. Gelmezsen, arabaya koşarım sonra seni. Konuşsana kızla. Hadi, kaldır nikabını da suretini temaşa edelim. Ah şu gün ışığı! Amma da ürkütüyor sizi gün ışığı! Eğer karanlık olsaydı, çoktan birbirinize sokulurdunuz. Hadi canım, bir gayret, öpüver kızı. Ha şöyle! Vay, amma da uzun öpüşme; öpüşmüyorlar, buranın havasını iyi buldular da çiftlik kuruyorlar sanki! Ne hesabınız varsa görün, sizi ayıracak ben değilim. Böyle iki avcı şahine ördek mi dayanır? Devam, devam!

TROİLOS : Ne söyleyeceğimi bilemez oldum Kressida.

PANDAROS : Sözün sırası değil, davran! Gücünden kuşkulanırsa, yalnız dilini değil, elini kolunu da bağlar. Vay, kumrular geldi gene burun buruna! Hadi öyleyse, tanrılar ve tanıklar önünde ikinizi birleştiriyorum. Hadi, girin içeri, girin. Ben gideyim de ateş yakayım size. *(Çıkar.)*

KRESSİDA : İçeri buyurmaz mısınız?

TROİLOS : Ah Kressida! Bu anın gelmesi için ne zamandır tanrılara yalvarıyorum.

KRESSİDA : Yalvarıyorsunuz ama, tanrılar istemezse...

TROİLOS : Neyi istemezse tanrılar? Niçin durakladın birdenbire? Yoksa, aşkımızın pınarında tortular mı gördü sevgilim?

KRESSİDA : Korkumun gözü iyi görüyorsa, bu pınarda sudan çok tortu var.

TROİLOS : Korku, melekleri bile ifrite çevirir; korkunun gözü görmez.

KRESSİDA : Kör korku, aklın sözünü dinlerse, korkusuz kör akıldan daha iyi yolunu bulur. Beladan korkan, belayı önlemiş olur.

TROİLOS : Hiçbir şeydan korkmasın benim sevgilim! Aşk oyununda korkunun yeri yoktur.

KRESSİDA : Korkunç hiçbir şey de mi yoktur?

TROİLOS : Korkunç olan yalnız hayallerimizdir. Seller gibi gözyaşı dökeceğiz, ateşlerde yanacağız, dağları devireceğiz, kaplanları kuzuya çevireceğiz diye yeminler ederiz. Sevdiğimizin bizden istemeyi aklından bile geçirmediği, en çetin işlerin hakkından gelebileceğimizi sanırız. İşte aşkta korkunç olan budur sevgilim: İnsanın istediği sonsuz, elinden gelen sınırlıdır; isteği uçsuz bucaksızdır, yapabildiği bir hiçtir.

KRESSİDA : Derler ki âşıklar, yapabileceklerinden çok fazlasına yemin ederler de, yapabilecekleri şeyi bir türlü yapmazlar; on kişinin göreceği işten fazlasını başaracağız derler, ve bir kişinin görebileceği işin onda birini bile göremezler. Aslanlar gibi bağırıp da tavşanlar gibi iş görmek korkunç değil mi?

TROİLOS : Böyleleri var mı? Böylesi değiliz biz. Ne verirsek ona göre övsünler bizi; değerimiz neyse bize onu versinler. Haketmediğimiz tacı giymedikçe, başımız açık kalsın! Yarın başaracağımız işi, bugünden övecek değiliz. Değerimiz daha

doğmadan, adını takacak değiliz. Doğduğu zaman da, adı gösterişsiz olsun. Gerçekten inanan az konuşur: Troilos öyle bir biçimde davranacak ki Kressida'ya karşı, kötülerin yapabilecekleri tek şey, benim doğruluğumla alay etmek olacak ve iyilerin söyleyecekleri en doğru söz, Troilos kadar doğru olmayacak.

KRESSİDA : İçeri buyurmaz mısınız?

(Pandaros girer.)

PANDAROS : Ne o! Hâlâ yüzünüz mü kızarıyor? Konuşmayı bitirmediniz mi hâlâ?

KRESSİDA : Başıma ne gelirse senden bileceğim, dayı.

PANDAROS : Sen sağ ol emi! Eğer efendimizin senden bir oğlu olursa, bana verirsin. Sen ona bağlı kal. Kusur ondan gelirse, bana çatarsın.

TROİLOS : Şimdi neye güveneceğini biliyorsun: Dayının sözüne ve benim sarsılmaz sevgime.

PANDAROS : Ben Kressida için de söz verebilirim. Bizim soyumuz zor elde edilir ama, elde edildimi de bağlı kalır. Kestane kabuğunun dikeni gibi, düştükleri yere yapışır bizimkiler.

KRESSİDA : Şimdi yüreğime cesaret geliyor: Prens Troilos, aylardır, gece gündüz sevginizle kahroldum.

TROİLOS : Öyleyse Kressida'yı elde etmek neden böylesine zor oldu?

KRESSİDA : Zor göründü; oysa ilk bakışınızda beni...
Ama konuşmayım... İçimi dökersem,
Ezmeye kalkarsınız beni.
Sizi açıkça sevebiliyorum artık; ama bugüne dek
Kendimi yenebiliyordum. Hayır, yalan söylüyorum.
Düşüncelerim, analarının sözünü dinlemeyen
Yaramaz çocuklara dönmüştü. Bakın biz ne aptalız!
Ne diye gevezelik ettim?
Biz kendimizi ele verirsek,
Kim bağlı kalabilir bize?
Sizi çok sevdim, sevdiğimi gösteremedim.

Ama inanın bana, ne diye erkek değilim,
Ya da ne diye ilk açılma hakkı,
Kadınlara verilmiyor dediğim anlar oldu.
Sevgilim, söyletme beni! Bu coşkunlukla
Öyle şeyler söyleyeceğim ki, pişman olacağım sonra.
Bak, bak, sen benim güçsüzlüğüm karşısında kurnazca susmuş,
En gizli düşüncelerimi ortaya döktürüyorsun.
Kapat şu ağzını.

TROİLOS : Tatlı sesini kesmek istemezdim ama, sen istiyorsun madem...

PANDAROS : Aman ne güzel!

KRESSİDA : Prens, yalvarırım size, bağışlayın beni;
Bu öpüşü dilenmek değildi amacım.
Utanıyorum! Aman tanrım! Ben ne yaptım?
Bırakın gideyim artık, prens.

TROİLOS : Gitmek mi, sevgili Kressida!

PANDAROS : Gitmek mi? Yarın sabaha kadar kalmazsan...

KRESSİDA : Ne olur, üstelemeyin.

TROİLOS : Bir şeye mi kızdın?

KRESSİDA : Kendi kendime kızdım.

TROİLOS : Ama kendi kendinden kaçamazsın ki...

KRESSİDA : Bırakın deneyim hiç olmazsa.
Benliğimin bir yanı sizinle kalıyor;
Ama bu bana hainlik eden yanım;
Beni bırakıp oyuncak oluyor başkasına.
Aklım başımda değil galiba...
Ah, gitsem artık! Ne söylediğimi bilmiyorum.

TROİLOS : Bu kadar akıllıca konuşan, ne söylediğini pekâlâ bilir.

KRESSİDA : Belki de birden bu kadar açılmam,
Sırf avlamak içindi sizi.
Ama siz akıllısınız; belki de sevmiyorsunuz;
Çünkü hem akıllı olmak, hem sevmek,
İnsan gücünü aşar, tanrılara vergidir.

TROİLOS : Ah inanabilseydim ki bir kadın,
– Ve isterdim ki bu kadın sen olasın –
Aşkın ateşini hiç söndürmeden beslesin,
Her dem taze kalsın ettiği yemin,
Kanın değişmesinden daha çabuk yenilenen bir ruhla,
Dış güzelliğini aşsın. İnanabilsem ki,
Benim gerçek ve dürüst sevgim, kendine eş,
Onun kadar temiz, onun kadar lekesiz bir sevgi bulacak karşısında!
İşte o zaman uçardım göklere. Ama nerede!
Ben doğruluğun tüm yalınlığıyla doğru,
Doğruluğun çocukluğu kadar saf bir insanım.
KRESSİDA : Doğrulukta yarışacağız seninle.
TROİLOS : Ne güzel bir yarış! Doğru doğruyla savaşacak,
Hangisi daha doğru diye.
Gelecek dünyanın gerçek âşıkları,
Troilos'la ölçecekler sevgilerini.
Ahlar, yeminler, parlak benzetmelerle dolu şiirlerinde.
Yeni benzetmeler bulmaz olunca,
Sevgilerinin gerçekliğini, çeliğin sağlamlığına,
Doğanın aya, güneşin güne,
Kumrunun eşine, demirin mıknatısa,
Dünyanın bir merkeze bağlılığına benzetmekten bıkınca,
Doğruluğu anlatan bütün benzetmeleri tüketince,
Doğrunun özüne varıp sonunda,
Troilos gibi doğru diyecekler; ve bu olacak,
Yücelik veren şiirlerine.
KRESSİDA : Sözün peygamber sözü olsun!
Ben de hain çıkarsam, sözümden bir zerre uzaklaşırsam,
Zaman yaşlanıp kendini bilmez olunca,
Troya'nın taşlarını sular oyunca,
Kentler geçmişin karanlığında unutulup gidince,
Koca devletler bir iz bırakmadan yokluğun tozlarına karışınca,
Sevgilerine hainlik edecek bütün kızlar,

Ayıplasınlar benim hainliğimi.
"Hava gibi, su gibi, yel gibi, kumlar gibi hain;
Tilkinin kuzuya, kurdun buzağıya, kaplanın ceylana,
Üvey ananın oğluna, hainliğinden daha hain" dedikten sonra.
Hainliği ta ciğerinden vurmak için,
"Kressida gibi hain" desinler.

PANDAROS : Hadi, pazarlık bitti. Mührü basın artık; ben de tanığım. İşte senin elin, işte yeğenimin eli. Eğer birbirinizi aldatırsanız, madem ben böylesine uğraştım sizleri birleştirmeye, bütün zavallı çöpçatanlara dünyanın sonuna dek benim adımı versinler. Hepsine Pandaros desinler. Bütün vefasız erkeklere Troilos, bütün hain kadınlara Kressida, bütün çöpçatanlara Pandaros desinler. Âmin deyin.

TROİLOS : Âmin.

KRESSİDA : Âmin.

PANDAROS : Âmin. Şimdi benden size bir oda, bir de yatak. Yatağı öldüresiye ezin ki, sizin güzel çarpışmalarınızı elaleme anlatmasın.
Haydi gidin!
Aşk tanrısı beceriksiz bütün kızlara,
Bir oda, bir yatak versin, bir de işlerini yoluna koyacak Pandaros!

(Çıkarlar.)

ÜÇÜNCÜ SAHNE

(Yunan karargâhı.)

(Agamemnon, Odysseus, Diomedes, Nestor, Aias, Menelaos ve Kalkhas girerler.)

KALKHAS : Artık prensler, öyle geliyor ki bana,
Size verdiğim hizmetin karşılığını istemenin tam sırasıdır.
Biliyorsunuz, geleceği gören gözlerime uydum,
Troya'yı bıraktım, malımı mülkümü bıraktım,

Adımı haine çıkardım; elimdeki rahatlığı teperek,
Tehlikeli bir serüvene atıldım.
Zamanın, tanıdıkların, geleneklerin, mevkimin
Beni alıştırdığı her şeyden ayrıldım;
Ve burada, sizin hizmetinizde,
Sanki yeniden dünyaya gelmiş gibi,
Garip, kimsesiz bir insan oldum.
Bana çok sözler verdiniz, ne dilersem olur dediniz,
Bunlar doğruysa eğer, küçük bir dileğim var sizden.

AGAMEMNON : Bizden ne istiyorsun, Troyalı? Söyle dileğini.

KALKHAS : Troyalı bir tutsağımız var, Antenor adında;
Dün tutsak alındı; Troya ona çok değer verir.
Benim Kressida'mı nice büyük tutsaklarla değiştirmek istediniz,
Bunlar için gönül borcum var size; ama Troya hep karşı çıktı.
Bu Antenor, biliyorum, öyle önemlidir ki Troya için,
Onun yardımı olmadı mı bütün işleri aksar.
Ona karşılık, nerdeyse bir prenslerini,
Priamos'un oğullarından birini bile verebilirler bize.
Antenor'u alsınlar, kızımı versinler bana.
Kızıma kavuşursam, gördüğüm bütün hizmetler,
Seve seve katlandığım bütün zahmetler,
Helal olsun size.

AGAMEMNON : Diomedes, Antenor'u götürsün; Kressida'yı da getirsin bize.
Kalkhas'ın dilediği yerine gelmeli.
Sevgili Diomedes, bu iş için gerekli hazırlıkları yap.
Bize Hektor'dan da haber getir;
Yarın meydana çıkacak mı? Aias hazır.

DİOMEDES : Baş üstüne. Bu görev bir onurdur bana.

(Diomedes ile Kalkhas çıkarlar.)

(Akhilleus ile Patroklos girip kendi çadırlarının önünde dururlar.)

ODYSSEUS : Akhilleus çadırının önünde duruyor.

Komutanımız bir yabancı gibi geçsin yanından,
Sanki onu unutmuşuz gibi; Prensler siz de
Hiç aldırış etmeden, kayıtsız bakışlarla geçin önünden.
En son ben gelirim. Her halde sorar bana
Ne oluyor bu soğuk bakışlar diye.
Sorarsa, sizin soğukluğunuzla, onun kibri arasını bulacak
Etkili bir ilacım var. Öyle bir ilaç ki,
Kendi isteğiyle içecek, belki de şifa bulacak Akhilleus.
Kibri ancak kibrin aynasında gerçekten görebilir kendini;
Önünde diz çökülmesi, küstahlığı azdırır,
Kibrin ekmeğine yağ sürer.

AGAMEMNON : Sözünü dinleyeceğiz ve yabancılar gibi geçeceğiz önünden.
Hepiniz öyle yapın; ya hiç selam vermeyin,
Ya da tepeden bakarak selamlayın;
Hiç bakılmamaktan daha da çok içerler buna.
Ben önden gidiyorum.

AKHİLLEUS : Ne o! Komutan benimle konuşmaya mı geldi?
Kararımı biliyorsunuz; ben artık Troya'ya karşı savaşmayacağım,

AGAMEMNON : Kuzum ne diyor Akhilleus? Bizden bir dileği mi var?

NESTOR : Komutandan bir dileğiniz mi var?

AKHİLLEUS : Hayır.

NESTOR : Bir dileği yokmuş.

AGAMEMNON : İsabet.

(Agamemnon ile Nestor çıkarlar.)

AKHİLLEUS : Günaydın, günaydın.

MENELAOS : Nasılsınız iyi misiniz?

(Menelaos çıkar.)

AKHİLLEUS : Ne! Bu boynuzlu da mı yan bakıyor bana?

AİAS : Ne haber, Patroklos ?

AKHİLLEUS : Günaydın.

AİAS : Ha?

AKHİLLEUS : Günaydın.

AİAS : Ha peki, yarınki gün de aydın olsun.

(Aias çıkar.)

AKHİLLEUS : Ne demek istiyor bu herifler?
Akhilleus'u tanımıyorlar mı?

PATROKLOS : Yabancı gibi geçiyorlar. Eskiden yerlere eğilir,
Akhilleus'a gülümsemeden yanaşmazlardı;
Bir tapınağa girer gibi iki büklüm gelirlerdi.

AKHİLLEUS : Ne o! Zavallının biri miyim artık?
Bilirim, büyüklerin talihle arası açıldı mı,
Herkesle de arası açılır. Düşmenin ne olduğunu
Hem kendimizde görürüz, hem başkalarının gözlerinde.
İnsanlar, kelebekler gibi, yaldızlı kanatlarını
Ancak yaz aylarında gösterirler.
İnsana insan olduğu için değer verilmez;
Mevkii, zenginliği, gösterişi gibi, özünde olmayan
Kendinden çok rastlantılardan gelen değerlere bakılır.
Bunların ayağı kaydı mı – ki kolayca kayar –
Onlara dayanan dostlukların da ayağı kayar,
Düşerken birbirlerini çeker, birlikte sürüklenirler ölüme.
Ama ben bu hale düşmüş değilim,
Talihle ben dostuz birbirimizle.
Nem varsa olduğu gibi avucumun içinde,
Tek kaybım bu adamların bana böyle bakışı
O eski saygı dolu bakışlarına
Değmeyen bir şey sezdiler bende herhalde.
Odysseus kitap okuyarak geliyor;
Durdurayım şunu? Ne haber Odysseus?

ODYSSEUS : Ne haber yüce Thethis'in oğlu?

AKHİLLEUS : Ne okuyorsun?

ODYSSEUS : Garip adamın biri bak ne yazıyor:
İnsan ne kadar değerli de olsa,
Kendisini başkalarının aynasında görmedikçe,
Hiçbir şeyiyle övünemez,
Hiçbir değerini farkedemez.
Değerleri önce başkalarının üstünde parlar, onları ısıtır,

Sonra dönüp asıl sahibini ısıtır.
AKHİLLEUS : Bunda bir gariplik yok, Odysseus.
Güzel olan kendi yüzünün güzelliğini bilmez;
Ama bu güzellik başkalarının gözünde meydana çıkar.
Göz bile, duyuların en incesi olduğu halde,
Kendinden uzaklaşmadıkça göremez kendini;
Ama iki göz karşı karşıya geldi mi,
Birbirlerinde kendi biçimlerini selamlarlar;
Çünkü, görme başkalarına çevrildikten,
Onlarla buluştuktan sonra kendine dönebilir.
Hiç de garip değil bu.
ODYSSEUS : Garip olan yazarın söylediği değil,
O bilinen bir şey, ama bundan çıkardığı sonuç garip.
Düşüncesini geliştirerek açıkça kanıtlıyor ki,
İnsanın başkalarıyla paylaşmadığı hiçbir değer,
Ne kadar gerçek, ne kadar verimli olursa olsun,
Kendi malı sayılamaz. Bu değerler dünyaya yayılıp,
Başkalarınca beğenilerek biçimlenmedikçe,
Bunların ne olduklarını sahipleri de bilmez.
İnsanların övgüsü bir kubbe gibi,
Üstüne vuran güneşin biçimini ve sıcaklığını yansıtır.
Bu düşünceye dalmışken Aias aklıma geldi, ansızın.
Ne olduğu bilinmeyen Aias!
Aman tanrım ne adam!
Taşıdığı şeyden habersiz koca bir at!
Şu doğa neler yaratır,
Kimine hiç değer vermeyiz, çok işe yarar;
Kimine çok değer veririz, işe yaramaz!
Yarın bir de bakacağız ki,
Sırf talihin bir cilvesiyle ünlü olacak Aias.
Ey ulu tanrılar! Kimisi neler yapar da,
Kimisi yapacağını yapmaz!
Kahpe feleğin sarayında, niceleri köşede bucakta kalır,
Niceleri de soytarılık yapar göze girer.
Kimi boş gururu içine kapanıp aç otururken,

Bir başkası gelir, onun bu gururunu yer bitirir.
Hele bir görsen o Yunan prenslerini!
Daha şimdiden Aias hödüğünün sırtını sıvazlıyorlar,
Sanki yiğit Hektor'u yere sermiş, ayağını göğsüne basmış,
Sanki Troya kan ağlıyormuş gibi!

AKHİLLEUS : İnanırım; yanımdan geçerken
Dilencilere bakmadan geçen cimriler gibiydi hepsi:
Selam sabah yok! Ne oluyoruz?
Unuttular mı bütün yaptıklarını?

ODYSSEUS : Zaman bir dilencidir, Akhilleus;
Sırtına torbasını almış sadaka toplar,
Unutma denilen o koca gövdeli nankör canavar için !
Bu sadakalar, geçmişte başarılan güzel işlerdir;
Başarılmalarıyla yenilip yutulmaları,
Yapılmalarıyla unutulmaları bir olur.
Yaptıklarını hep sürdüreceksin ki, sevgili Prens,
Şanın şöhretin sönmesin. Yapılmış, bitmiş şey,
Modası geçmiş, pas tutmuş bir zırh gibi
Duvarda asılı kalır, herkesin alay ettiği bir anıt olur.
Hiç durma yürü; çünkü öyle dardır ki ünün yolu,
Bir tek adam ilerleyebilir üstünde;
Ayrılmaya gelmez bu yoldan: arkandan,
Kıskançlığın binlerce oğlu birbirini kovalamaktadır;
Yol verirsen, ya da kenara çekilip durursan,
Yükselen deniz gibi saldırır, en arkada bırakırlar seni;
Ya da başta koşarken düşen cins bir at gibi,
Geriden gelen aşağılık atların ayakları altında kalır, ezilirsin.
Başkalarının bugün yaptığı, senin dün yaptığından
Az da olsa, daha parlak görünür.
Zaman modaya düşkün bir ev sahibidir:
Giden konuğun üstünkörü elini sıkarken,
Gelen konuğa uçarak ellerini açar,
Ellerine sarılır onun. Hoş geldin derken gülümser,
Güle güle derken içini çeker insanoğlu.
Ah, eskiden yaptıkları için,

Karşılık beklememeli değerli insanlar;
Çünkü güzellik, akıl, kan soyluluğu, beden gücü,
Yiğitlik, aşk, dostluk, cömertlik, hepsi,
Oyuncağıdır kıskanç ve dili karaçalan zamanın.
Bütün insanları birleştiren bir bağ vardır;
Yeni çıkan oyuncaklara bayılır herkes,
Eski püskü şeylerden yapılmış da olsalar.
Üstüne biraz yaldız sürülmüş toz övülür de,
Tozlanmış altın gözden düşer.
Bugünün gözü bugün gördüğünü beğenir.
Onun için şaşmamalısın büyük Akhilleus, eşsiz insan,
Bütün Yunanlıların şimdi Aias'a tapmalarına!
İnsanın gözü kımıldanan şeylere takılır,
Duran şeylerden çok. Önce alkışlar senin içindir;
Gene de senin olabilir, eğer gömmezsen
Diri diri kendini, ününü çadırına hapsetmezsen.
Sen ki daha dün, şanlı kahramanlıklarınla
Bu meydanda tanrıları kıskandırdın,
Savaş tanrısı büyük Mars'ı bile kavgaya kattın.

AKHİLLEUS : Böyle kenara çekilmem için haklı nedenler var.

ODYSSEUS : Ama böyle kenara çekilmemen için,
Daha zorlu, daha yiğitçe nedenler de var.
Priamos'un kızlarından birini seviyorsun,
Biliyoruz Akhilleus .

AKHİLLEUS : Nasıl! Biliyor musunuz?

ODYSSEUS : Bunda şaşılacak ne var!
Uyanık bir devletin akıllı gözü,
Plutus'un[1] bütün altınlarını bir bir sayar,
Dipsiz denizlerin dibini bulur,
Düşüncelerin kaynağına gidip, tanrılar gibi,
Onları sessiz beşiklerinde bulur, ortaya çıkarır.
Devletin özünde bir sır vardır ki,
Kimseler onu karıştırmayı göze alamaz;

(1) Yunan mitolojisinde servet tanrısının adı.

Öyle bir sır ki, gücünü
Ne söz anlatabilir ne kalem.
Troya ile arandaki alışverişi,
Senin bildiğin kadar biz de biliyoruz, Prens.
Akhilleus'a yaraşan Polyxena'yı [1] değil,
Hektor'u yere sermektir.
Ülkede küçük Pyrrhus[2] ne denli üzülür, düşün;
Adalarımızda ünün boruları ötecek,
Yunan kızları oynaya oynaya şarkılarında diyecekler ki:
"Akhilleus, büyük Hektor'un kız kardeşini elde etti,
Ama yiğit Aias'ımız Hektor'un kendisini yendi."
Hoşça kal, Prens; ben, seni seven bir insan olarak konuşuyorum;
Senin kıracağın buzun üstünde bir aptal kayıyor.

(Çıkar.)

PATROKLOS : Benim sana verdiğim öğüt de buydu, Akhilleus.
Erkek halleri takınan küstah bir kadın neyse,
Eylem zamanı kadınlaşan bir erkek de odur.
Kabahati benim üstüme yüklüyorlar:
Benim savaşmaya yüreğim yokmuş,
Sen de beni çok sevdiğin için savaştan kaçıyormuşsun.
Uyan dostum, uyan; keyfine düşkün çapkın Küpidon'un
Sevdalı kolları çekilsin boynundan;
Ve aşk, bir çiğ damlası gibi, uçup gitsin
Silkinen aslanın yelesinden.

AKHİLLEUS : Benim şanım şerefimle oynuyorlar;
Ünümün aldığı yara büyük bu işte.

PATROKLOS : Gözünü aç öyleyse;
İnsanın kendinde açtığı yaralar kapanmaz kolay kolay.
Yapmak zorunda olduğun şeyi yapmazsan,
Tehlikeye açık kapı bırakmış olursun;
Tehlike ise, bir sıtma gibi, sinsi sinsi girer kanımıza,

(1) Hektor'un kız kardeşi ve Akhilleus'un sevgilisi.
(2) Akhilleus'un oğlu.

Biz güneşte tembel tembel yatarken.

AKHİLLEUS : Git, Thersites'i bana çağır, sevgili Patroklos.
Soytarıyı Aias'a göndereyim de,
Savaştan sonra Troya prenslerini çağırsın,
Silahlarını bırakıp görmeye gelsinler bizi.
Bir isteğim var, aş eren kadınlarınkine benzeyen,
Beni hasta eden bir istek;
Büyük Hektor'u gündelik kılığında görmek,
Onunla konuşmak, doya doya bakmak istiyorum yüzüne.
Thersites'i çağırmana gerek kalmadı.

(Thersites girer.)

THERSİTES : Harika!

AKHİLLEUS : Nedir harika olan?

THERSİTES : Aias meydanda bir aşağı bir yukarı, kendi kendini arıyor.

AKHİLLEUS : O da ne demek?

THERSİTES : Yarın Hektor'la döğüşecek ya; yiyeceği kahramanca sopanın gururuna öylesine kapılmış ki, şimdiden, hiçbir şey söylemeden habire zırvalıyor.

AKHİLLEUS : Nasıl zırvalar konuşmadan?

THERSİTES : Tavus kuşu gibi, kabara kabara, bir aşağı bir yukarı gidip geliyor; bir adım atıp duruyor; hesapları şaşırmış karacümlesi noksan bir meyhaneci çırağı gibi, bir şeyler geveliyor; hinoğluhin bir bakışla dudağını ısırıyor, "ne akıl var şu kafamda, bir dışarı çıksa," der gibi. Var olmasına var akıl kafasında ama, çakmak taşının içinde buz gibi duran kıvılcım misali: vurmadın mı kafasına çıkmaz meydana. Herifin hesabı tamam: Savaşta Hektor onun hakkından gelmezse, kendi kendisinin hakkından gelecek böbürlene böbürlene. Beni tanımıyor artık! "Merhaba Aias," dedim; "Sağ ol, Agamemnon," dedi. Herife bakın; beni komutanla karıştırıyor. Karaya vurmuş bir balık! Ağzı var, dili yok bir canavar. Ah, bu kendini beğenme! Deri yelek gibidir körolası, çevir çevir giy!

AKHİLLEUS : Thersites, seni Aias'a elçi göndereceğim.

THERSİTES : Kimi? Beni mi? Kimseyle konuştuğu filan yok, yahu! Ağzını açmamaya and içmiş. Konuşmak dilencilere yakışırmış. Sanki dili ağzından çıkıp kollarına geçmiş herifin! Bakın taklidini yapayım size: Patroklos bana bir şeyler sorsun, seyredin Aias'ın halini.

AKHİLLEUS : Hadi, Patroklos. Ona de ki, yiğit Aias'ın önünde eğilerek rica ediyorum: Kahramanlar kahramanı Hektor'u, silahsız olarak benim çadırıma çağırmak lütfunda bulunsun; bunun için de izin alsın, Yunan ordularının başkomutanı, yüceler yücesi, dillere destan, altı yedi kat şanlı vesaire Agamemnon'dan. Hadi söyle.

PATROKLOS : Jüpiter, büyük Aias'ı korusun!

THERSİTES : Hımmm!

PATROKLOS : Değerli Akhilleus gönderdi beni.

THERSİTES : Ha!

PATROKLOS : Hektor'u çadırına çağırmak lütfunda bulunmanızı rica ediyor.

THERSİTES : Hımmm!

PATROKLOS : Ve Agamemnon'dan izin almanızı.

THERSİTES : Agamemnon!

PATROKLOS : Evet, Prens.

THERSİTES : Ha!

PATROKLOS : Peki, ne diyorsunuz.

THERSİTES : Uğurlar olsun, güle güle.

PATROKLOS : Yanıtınızı bekliyorum, efendimiz.

THERSİTES : Yarın hava açık olursa, saat on birde, ya öyle ya böyle. Ama öyle de olsa, böyle de olsa, akla karayı seçecek.

PATROKLOS : Yanıtınızı bekliyorum, efendimiz.

THERSİTES : Yolunuz açık olsun.

AKHİLLEUS : Yok canım, bu perdeden mi konuşuyor?

THERSİTES : Perdesi filan kalmamış artık. Hektor kafasını paramparça ettikten sonra ne ses çıkarır bilmem; suspus olur her halde; ya da Apollon, pazularından keman teli yapar.

AKHİLLEUS : Ona bir mektup götüreceksin hemen.

THERSİTES : Öyleyse atına da bir mektup götüreyim; çünkü atı

ondan daha akıllıdır.

AKHİLLEUS : Aklım karıştı, bulandı bir çeşme gibi,
Dibini kendim bile göremiyorum.

(Akhilleus'la Patroklos çıkarlar.)

THERSİTES : Aklının çeşmesi durulsa da, eşeğimi sulamaya götürsem o çeşmeye. İnsan bu kadar ahmak bir kahraman olacağına, bir koyunun sırtında kene olsun, daha iyi.

(Çıkar.)

DÖRDÜNCÜ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(Troya'da bir sokak.)

(Bir yandan Aineias ile meşale taşıyan bir uşak girer; öbür yandan Paris, Deiphobos, Antenor, Diomedes ve başkaları meşalelerle girerler.)

PARİS : Hey! Kim oradan gelen?
DEİPHOBOS : Prens Aineias.
AİNEİAS : Paris, sen misin? Yatakta kalmak için,
Seninki kadar güzel bir nedenim olsaydı, Prens,
Ancak tanrıları ilgilendiren işler,
Sevgilimin koynundan ayırabilirdi beni.
DİOMEDES : Ben de aynı fikirdeyim. Günaydın, Prens Aineias.
PARİS : Yiğit bir Yunanlı, Aineias. Ver elini.
Sen anlatmıştın bize, bütün bir hafta, her gün,
Diomedes'in savaş alanında
Nasıl peşine düştüğünü.
AİNEİAS : Savaş dışında rahat rahat konuştuğumuz sürece,
Sağlığını dilerim, yiğit Yunanlı.
Ama silahlı karşılaştığımız zaman,
Sana yılmayan bir yürekle meydan okumaktır dileğim.
DİOMEDES : Diomedes her iki dileğini de sevinçle karşılar.
Şimdi kanlarımız kızışmış değilken, ben da sana sağlık dilerim!
Ama savaşmak fırsatını bulunca, bil ki,
Bütün gücümü, bütün hıncımı, bütün kurnazlığımı,
Seni avlamakta kullanacağım.
AİNEİAS : Avlayacağın aslanın sırtını değil, yüzünü göreceksin.

İnsanca bir nezaketle Troya'ya hoş geldin, diyorum sana.
Babam Ankhises'in başı için, candan söylüyorum, hoş geldin!
Venüs'ün üstüne yemin ederim ki, hiç kimse,
Öldürmek istediği insanı bu kadar sevemez.

DİOMEDES : Anlaşıyoruz. Jupiter, senden dileğim:
Aineias'ı öldürmek onuru benim kılıcıma düşmeyecekse,
Bin yıl yaşasın Aineias!
Ama bu söylediğim onur benim olacaksa,
Yarından tezi yok, kılıcımla delik deşik olsun, Aineias !

AİNEİAS : Birbirimizin eşiyiz.

DİOMEDES : Öyleyiz ; hem de birbirimizin baş belası.

PARİS : Bu ne acı, bu ne tatlı selamlaşma!
Düşmanca sevginin böylesine soylusunu hiç görmemiştim.
Erken erken işin ne, Prens?

AİNEİAS : Kralın yanına çağırdılar beni; ama niçin bilmiyorum.

PARİS : Niçin olduğunu söylemeye geldim:
Bu Yunanlıyı Kalkhas'ın evine götüreceksin;
Özgür bırakılan Antenor'un yerine,
Güzel Kressida'yı ona teslim edeceksin.
Beraber gidelim; istersen sen önden git,
Öyle sanıyorum ki – biliyorum desem daha doğru olur ya –
Kardeşim Troilos bu gece orada kaldı.
Onu uyandır, geleceğimizi haber ver;
Niçin geldiğimizi de anlat.
Korkarım ki hiç de iyi karşılanmayacağız.

AİNEİAS : Hiç kuşkun olmasın bundan:
Troilos, Troya'nın Yunanistan'a gitmesine razı olur da,
Kressida'nın Troya'dan gitmesine razı olmaz.

PARİS : Çaresiz; yaşadığımız acı günler bunu gerektiriyor.
Yürü, Prens; arkandan geliyoruz.

AİNEİAS : Hepinize iyi günler.

(Çıkar.)

PARİS : Şimdi söyle bana, yiğit Diomedes, doğrusunu söyle,
Soylu dostluğumuzun başı için,

Sence güzel Helena'ya hangimiz daha layıkız,
Ben mi, yoksa Menelaos mu?

DİOMEDES : İkiniz de aynı derecede layıksınız.
Menelaos layık ona; çünkü namusuna sürdüğü lekeye
Göz yumarak, bunca eza cefadan,
Bunca beladan sonra, hâlâ istiyor mu.
Sen de layıksın onunla kalmaya;
Çünkü namussuzluğu seni tiksindirmeden,
Bunca dostlarına, bunca servetine kıyarak,
Tutuyorsun onu.
O zır zır ağlayan boynuzlu herif,
Açılıp bayatlamış bir fıçının
Artığını, tortusunu içmeye can atıyor.
Sen de, gözü dönmüş bir zampara gibi,
Çocuklarının bir orospu karnından çıkmasına razı oluyorsun.
İkinizin değeri de bir; ne eksik ne fazla;
Ama bir kahpedir ikinizin de başını yakan.

PARİS : Yurtdışında olan bu kadını fazla batırıyorsun.

DİOMEDES : Asıl yurdunu batıran o! Dinle beni , Paris:
O kahpenin damarlarındaki her pis kan damlası için,
Bir Yunanlı canını verdi;
O kokmuş leş etinin her dirhemi için,
Bir Troyalı öldü. Konuşmasını öğrendiği günden bu yana,
Ağzından çıkan doğru sözleri saysan,
Uğrunda ölen Yunanlılar ve Troyalıların yanında hiç kalır.

PARİS : Sevgili Diomedes, senin yaptığın bir bezirgânlık;
Satın almak istediğin malı kötülüyorsun.
Ama bizim sesimiz çıkmasa da, biliyoruz malımızın değerini;
Biz ancak satmak istediğimizi övenlerdeniz.
Yolumuz burası.

(Çıkarlar.)

İKİNCİ SAHNE

(Troya. Pandaros'un evinin avlusu)
(Troilos ile Kressida girerler.)

TROİLOS : Sevgilim, zahmet etme; hava soğuk bu sabah.
KRESSİDA : Öyleyse, sevgili Prens, dayımı aşağı çağırayım;
Kapıları açsın.
TROİLOS : Onu da rahatsız etme.
Hadi yatağına, yatağına! Uyku güzel gözlerini kapasın,
Yumuşak kollarıyla sarsın seni;
Kaygısız çocuklar gibi uyu.
KRESSİDA : Öyleyse, güle güle.
TROİLOS : Yalvarırım yat.
KRESSİDA : Benden usandın mı yoksa?
TROİLOS : Ah Kressida! tarla kuşu ötmeseydi,
Gürültülü günü, geveze kargaları uyandırmasaydı,
Mutluluğumuzu gizleyen bu düşler gecesi bitmeseydi,
Hiç ayrılır mıydım senden?
KRESSİDA : Gece ne kadar da çabuk geçti.
TROİLOS : Ah o körolası cadı! Kötülerin yanında
Cehennem azabı gibi bitmez tükenmez de,
Sevdalıların elinden bir anda uçar gider.
Üşüyeceksin sevgilim, sonra bana kızacaksın.
KRESSİDA : Ne olur, kal biraz daha.
Ama siz erkekler, kalmasını bilmezsiniz ki!
Ah aptal Kressida! Keşke kaçsaydım senden,
Bak o zaman nasıl kalırdın burada. Duydun mu? Bir gelen var.
PANDAROS *(İçerden)* : Yahu ne oluyor? Ne diye açılmış bütün kapılar?
TROİLOS : Dayın geliyor.
KRESSİDA : Gelemez olsaydı! Şimdi benimle alay edecek.
Çekeceğim var elinden.

(Pandaros girer.)

PANDAROS : Ne haber, ne haber? Kızlığımızdan ne haber? Söyle bana genç kız, yeğenim Kressida nerede?

KRESSİDA : Cehennemin dibine git, alaycı Pandaros dayı! Hem bana... şey... yaptırıyorsun... sonra da alay ediyorsun.

PANDAROS : Ne yaptırmışım? Hele bir söylesin bakalım, ne yaptırdığımı? Sana ne yaptırmışım?

KRESSİDA : Hadi oradan baş belası! Senin adam olacağın yok; Kimsenin adam olmasına da razı değilsin.

PANDAROS : Ha, ha! Vah zavallı! aptalcık! Bu gece uyuyamadın mı? Yoksa bu yaramaz seni uyutmadı mı? Cinler çarpsın onu!

(Kapıya vurulur.)

KRESSİDA : Size ne demiştim? Kafası kırılasıca!
Kapıya vuruyorlar. Dayıcığım, git bir bak.
Prens, siz gene odama gelin.
Niye güldünüz? Benimle alay ediyorsunuz,
Sanki başka bir amacım varmış gibi.

TROİLOS : Ha, ha!

KRESSİDA : Yoo, yanılıyorsunuz; böyle bir şey aklımdan bile geçmedi.

(Kapıya vurulur.)

Fena vuruyorlar kapıya! Rica ederim, gelin içeri.
Troya'nın yarısını bana verseler,
Sizi burda görmelerine razı olmam.

(Troilos ile Kressida çıkarlar.)

PANDAROS : Kim o? Prens Aineias! Vallahi tanıyamadım. Bu kadar erken ne oluyor böyle?

AİNEİAS : Prens Troilos burada değil mi?

PANDAROS : Burada mı! Ne diye burada olsun?

AİNEİAS : Hadi, hadi, burada işte. İnkâr etme! Benimle mutlaka görüşmesi gerek.

PANDAROS : Burada diyorsun ha? Vallahi benim haberim yok. Eve geç geldim. Burada ne işi olabilir?

AİNEİAS : Onun mu! Hadi canım bırak! Ona kötülük edeceksin istemeden. Kaş yapayım derken göz çıkaracaksın. Sen gene

bilme burada olduğunu. Ama git onu çağır... Hadi!

(Troilos girer.)

TROİLOS : Ne oluyor? Ne var?

AİNEİAS : Seninle merhabalaşmaya bile vaktim yok, Prens,
İşim o kadar acele : Kardeşin Paris, Deiphobos,
Yunanlı Diomedes ile Antenor şuracıktalar.
Antenor'umuzu geri veriyorlar bize; ona karşılık,
Gün yükselmeden hemen şimdi
Kressida'yı Diomedes'e teslim edeceğiz.

TROİLOS : Böyle mi karar verdiler?

AİNEİAS : Priamos'un ve Troya meclisinin kararı,
Onlar da neredeyse gelir bu işi bitirmeye.

TROİLOS : Muradına ermek işte buna derler!
Ben gidip karşılayım onları, Prens Aineias;
Sen bana rastlamamış ol, burada olduğumu bilme.

AİNEİAS : Peki, peki, Prens. Doğa bile,
Benim kadar sır tutmasını bilemez.

(Troilos ile Aineias çıkarlar.)

PANDAROS : Olur şey değil! Ele geçirmesiyle kaçırması bir oldu kızı! Şeytan alsın şu Antenor'u. Çıldıracak şimdi delikanlı! Kahrolsun şu Antenor! Keşke kırsalardı kafasını!

(Kressida girer.)

KRESSİDA : Ne var? Ne oluyor? Kim geldi?

PANDAROS : Ah, ah!

KRESSİDA : Ne ah çekiyorsun böyle derin derin? Prens nerede? Gitmiş! Söylesene dayıcığım, ne oluyor?

PANDAROS : Ah, keşke yerin üstünde olacağıma altında olsaydım!

KRESSİDA : Aman Tanrım, ne oluyor?

PANDAROS : Yalvarırım içeri gir. Keşke hiç gelmeseydin bu dünyaya! Onun başını yakacağını biliyordum zaten. Ah zavallı delikanlı! Kahrolsun şu Antenor!

KRESSİDA : Canım dayıcığım, yalvarırım sana, önünde diz çöker yalvarırım, söyle ne oldu?

PANDAROS : Gideceksin, kız, buradan gideceksin; Antenor'la

değiştiriyorlar seni. Babana gideceksin, Troilos'dan ayrılacaksın. Troilos öldü! Troilos bitti! Dayanamaz buna!

KRESSİDA : Ulu tanrılar! Gitmeyeceğim!

PANDAROS : Gideceksin.

KRESSİDA : Gitmeyeceğim, dayı. Babamı unuttum ben;
Ana baba benim umurumda değil;
Hiçbir akraba, hiçbir sevgi, hiçbir kan, hiçbir can,
Troilos'umdan yakın olamaz bana.
Ey ulu tanrılar, Troilos'dan vazgeçersem,
Bütün hainlerin adı Kressida olsun!
Zaman, acılar, ölüm, ellerinden geleni yapsınlar bana;
Gene de sevgimin sağlam temeli,
Dünyanın direği gibi ayakta duracak.
Gideyim de içerde ağlayayım!

PANDAROS : Ağla, ağla.

KRESSİDA : Yolayım ipek saçlarımı!
Batsın tırnaklarım şu övülen yanaklara!
Hıçkırıklara boğulsun berrak sesim,
Paramparça olsun yüreğim.
Troilos diye diye! Bir adım atmam Troya'dan!

(Çıkarlar.)

ÜÇÜNCÜ SAHNE

(Troya. Pandaros'un evinin önü.)

(Paris, Troilos, Aineias, Deiphobos, Antenor ve Diomedes girerler.)

PARİS : Ortalık iyice aydınlandı.
Kressida'nın bu değerli Yunanlıya teslim edileceği saat
Neredeyse geliyor. Sevgili kardeşim Troilos,
Sen kendisine ne yapacağını söyle, acele etsin.

TROİLOS : Siz eve buyrun.
Ben onu hemen Yunanlıya getiririm.
Kressida'yı teslim edeceğim eli bir sunağa benzetebilirsin;
Kardeşin Troilos, bir rahip gibi,

Kendi yüreğini bu sunağa getirecek.

(Çıkar.)

PARİS : Sevmenin ne olduğunu ben de bilirim.
Keşke sana acıdığım kadar yardım da edebilsem!
Buyurun, girelim, prensler.

DÖRDÜNCÜ SAHNE

(Troya. Pandaros'un evinde bir oda.)
(Pandaros ile Kressida girerler.)

PANDAROS : Kendini tut, kendini tut.
KRESSİDA : Ne diye tutacakmışım kendimi?
Duyduğum acı keskin, derin, sonsuz;
Aşkım kadar coşkun. Onu nasıl tutabilirim?
Aşkımı dizginleyebilseydim,
Onun tadını tuzunu azaltabilseydim,
Acımı da dindirebilirdim belki.
Ama nasıl bulandıramazsan aşkımı,
Azalsın diye,
Bu felaket karşısında acımı da dindiremem.

(Troilos girer.)

PANDAROS : İşte, işte, işte geliyor. Ah sevgili kumrularım benim!
KRESSİDA : Ah Troilos! Troilos!
(Troilos'a sarılır.)
PANDAROS : Bu hale can mı dayanır? Bırakın ben de kucaklayım. Ne güzel demişler, "ey gönül..."

Ey gönül, dertli gönül,
Ah etme, kırıl dökül!

Almış öteki demiş ki:

Bu derde çare bulunmaz,
Ne söz işe yarar, ne saz.

Ne doğru söylemiş şair! Hiçbir şeyi atmaya gelmez. Böyle bir şiir de gerekli olur insana günün birinde. Oldu da işte, oldu! Ah kuzularım benim!

TROİLOS : Kressida, öyle temiz bir aşkla sevdim ki seni,
Tanrılar kızdı bana. Kendilerine tapanların
Soğuk dudaklarındaki sevgiden,
Çok daha coşkun buldular benim duyduğum sevgiyi,
Onun için aldılar seni benden.

KRESSİDA : Tanrılar kıskanır mı hiç?

PANDAROS : Elbette, elbette; kanıtı ortada işte.

KRESSİDA : Doğru mu? Ayrılacak mıyım Troya'dan?

TROİLOS : Yazıklar olsun ki, doğru!

KRESSİDA : Ne! Troilos'dan da mı?

TROİLOS : Troya'dan da, Troilos'dan da.

KRESSİDA : Olacak şey mi bu?

TROİLOS : Hem de hemen olacak. Öyle ki,
Zalim felek vedalaşmaya bile zaman bırakmıyor bize;
İte kaka, soluk aldırmadan ayırıyor bizi.
İstemiyor birleşsin dudaklarımız, kavuşsun kollarımız;
Tıkanan göğsümüzde boğuyor sevgimizin yeminlerini.
Biz ki, bunca ahlardan sonra birbirimize kavuşabildik,
Şimdi böylesine perişan, böylesine kısa
Bir tek ahla bırakacağız birbirimizi.
İnsafsız zaman, bir hırsız telaşıyla
Bir yere, gelişigüzel, tıkıyor çaldığı serveti.
Ayrılmanın gökteki yıldızlar kadar çeşidi vardır;
Her birinin ayrı sözleri, ayrı öpüşleri vardır;
Zaman, bir tek zavallı dakikaya yüklüyor bütün bunları.
Bir tek öpüş bize verip vereceği,
Gözyaşlarının tuzu ile acılaşan bir tek öpüş.

AİNEİAS *(içerden)* : Prens, Kressida hazır mı?

TROİLOS : Duydun mu? Çağırıyorlar seni: Melekler de,
Böyle "gel" diye bağırırmış ölecek olanlara.
Söyle sabretsinler biraz, şimdi geliyor.

PANDAROS : Gözyaşlarım nerede? Yağmur gibi aksalar da ah-

larımın yelleri dinse, yoksa yüreğim çat diye çatlayacak ortasından.

(Çıkar.)

KRESSİDA : Demek Yunanlılara gideceğim?

TROİLOS : Çaresiz.

KRESSİDA : Gamsız Yunanlılar arasında gamlı bir Kressida!
Bir daha ne zaman göreceğiz birbirimizi?

TROİLOS : Dinle beni sevgilim: Yeter ki yüreğin bana bağlı...

KRESSİDA : Bağlı mı? Bu da söz mü! Ne kötü bir düşünce bu!

TROİLOS : Yoo, birbirimizi kırmadan konuşmalıyız,
Çünkü ayrılıyoruz artık.
Sana güvenmediğim için vefalı ol demiyorum.
Ölüme bile meydan okurum da,
Senin yüreğine bir kötülük gireceğine inanmam.
"Vefalı ol" deyişim, kendi vereceğim söz içindi:
Sen bana bağlı kaldıkça ben seni bulurum.

KRESSİDA : Ah, kim bilir kendini ne büyük tehlikelere atacaksın durmadan,
Ama ben sana bağlı kalacağım.

TROİLOS : Ben de tehlikelerle dost olacağım. Al şu kolluğu, sakla.

KRESSİDA : Sen de bu eldiveni. Ne zaman göreceğim seni?

TROİLOS : Yunan nöbetçilerini baştan çıkarır,
Her gece gelirim sana.
Yeter ki sen vefalı ol.

KRESSİDA : Aman Tanrım! Gene mi "Vefalı ol"?

TROİLOS : Bak niçin söylüyorum bunu, sevgilim:
Yunan delikanlılar çok değerlidirler;
Sevmesini bilirler; doğa biçimli, yetenekli yaratmıştır onları;
Sayısız bilgiler, sanatlar edinmişlerdir.
Karşımıza çıkacak yeni insanlar, üstelik değerli de olunca,
Yüreğimizi çelebilirler, işte beni korkutan bu;
Kötülükten uzak bir başka çeşit kıskançlık benimkisi...
Eğer ayıpsa, ne olur, sen bunu zararsız bir ayıp say.

KRESSİDA : Yazıklar olsun! Sen beni sevmiyorsun.

TROİLOS : Asıl kuşkulandığım senin doğruluğun değil,
Kendi değerim. Ben şarkı söylemesini bilmem,
Dans etmesini beceremem; ne tatlı dillerim vardır,
Ne de ince marifetlerim. Güzel değerler bunlar, ve hepsi
Yunanlıların çabucak öğrenip yapabildikleri şeyler.
Şunu söyleyim ki, bunların her birinde,
Hiç konuşmadan çok şey söyleyen sinsi bir şeytan gizlidir,
İnsanı kurnazca baştan çıkarabilecek bir şeytan,
Ama sen baştan çıkma.
KRESSİDA : Çıkar mıyım dersin?
TROİLOS : Hayır, ama bazen istemediklerimiz başımıza gelir.
Ne kadar çabuk değişebileceğimizi hesaba katmayıp,
Cılız irademizi denemeye kalkınca,
Kendi isteğimizin şeytanı olabiliriz.
AİNEİAS *(içerden)* : Hadi artık, Prens...
TROİLOS : Gel, öpüşelim de ayrılalım.
PARİS *(içerden)* : Troilos! Kardeşim!
TROİLOS : Sen buraya gel, kardeşim;
Aineias'la Yunanlıyı da getir.
KRESSİDA : Prens, beni aldatmayacaksın, değil mi?
TROİLOS : Kim, ben mi? Doğruluk benim günahım, kusurum;
Başkaları yalan dolanla yükselirken,
Ben, yüksek doğruluğumla kıyıda köşede kalırım.
Başkaları, bakır taçlarını hileyle yaldızlarken,
Dürüst olduğum için benim tacım bakır kalır.
Benim doğruluğumdan kuşkun olmasın. "Açık söz, doğru öz"dür
Benim inandığım. Başka şey bilmem.
(Aineias, Paris, Antenor, Deiphobös ve Yunanlı girerler.)
Hoş geldin, Prens Diomedes.
İşte Antenor'a karşılık Yunanlılara vereceğimiz Kressida.
Kale kapısına varınca sana teslim edeceğim onu;
Bu arada kim olduğunu da anlatırım.
Ona iyi davran; başım üstüne yemin ederim, sevgili Yunanlı,

Eğer günün birinde, alınyazınkılıcıma bağlı kalırsa,
Kressida'nın adını söyle yeter. Priamos İllion'da ne kadar güvende ise,
Senin canın da o kadar güvende olur.

DİOMEDES : Güzel Kressida,
Lütfen söyleyin, bu Prens benden boşuna teşekkür beklemesin;
Gözlerinizdeki ışık, yüzünüzdeki cennet,
Sizi korumaya yeter. Diomedes kulunuzdur,
Ona dilediğinizi emredin.

TROİLOS : Yunanlı, bu yaptığın mertliğe sığmaz.
Onu överek, benim dostça isteğimi küçük düşürüyorsun.
Şunu bil ki, Yunanlı Prens,
O senin övdüğünden kat kat üstündür,
Ve sen, onun kulu olmaya layık değilsin.
Ona iyi bakmanı istiyorum;
Ve sırf ben istediğim için iyi bakacaksın;
Yoksa, cehennem tanrısına yemin,
Koca gövdeli Akhilleus bile korusa seni,
Kelleni uçururum.

DİOMEDES : Yoo, kızma, Prens Troilos; izin ver de,
Canımın istediği gibi konuşayım; yerim ve elçiliğim,
Bu hakkı verir bana. Buradan ayrılınca,
Keyfimin istediğini yaparım. Şunu bil ki, Prens,
Buyruklara boyun eğmem ben.
Kressida'ya kendi değerli olduğu için değer veririm;
Sen öyle buyurdun diye mi değer vereceğim ona?
Yiğitliğim ve onurum adına hayır diyorum.

TROİLOS : Hadi, gidelim kapıya. İnan bana Diomedes,
Bu böbürlenmen yüzünden çok şeyler gelecek başına.
Kressida, ver bana elini, yürüyelim;
Bizim kendi aramızda konuşacaklarımız var.

(Troilos, Kressida ve Diomedes çıkarlar. Bir boru sesi duyulur.)

PARİS : Dinle! Hektor'un borusu.

AİNEİAS : Bütün sabahı nasıl da harcadık!

Hektor tembellik ettiğimi sanacak;
Meydana ondan önce gideceğime söz vermiştim.

PARİS : Troilos'un kabahatı. Hadi, hadi Hektor'un yanına.

DEİPHOBOS : Hemen hazırlanalım.

AİNEİAS : Evet, Hektor'un ardından gitmeye bakalım,
Düğün alayına giden güvey gibi, sevinçle.
Troya'mızın onuru bugün onun değerine,
Tek başına göstereceği yiğitliğe bağlı.

(Çıkarlar.)

BEŞİNCİ SAHNE

(Yunan karargâhı. Savaş yeri hazırlanmıştır.)
(Aias zırhlı olarak, Agamemnon, Akhilleus, Patroklos, Menelaos, Odysseus, Nestor ve diğerleri girerler.)

AGAMEMNON : İşte geldin vaktinden önce, zırhların içinde terü taze!
Heybetli Aias, var gücünle,
Borunu öttür Troya'ya karşı;
Öyle ki, korkudan titresin hava,
Delsin büyük düşmanının kulaklarını,
Ve sürüklesin getirsin onu buraya.

AİAS : Hadi borazan, al sana bir kese altın.
Çal, yarılsın ciğerlerin, tunç boru çatlasın.
Çal, kerata, öyle şişir ki yanaklarını,
Suratın, Aquilon'un[1] rüzgârla şişmiş karnına dönsün!
Hadi, ger göğsünü, kanın gözlerinden fışkırsın;
Çağırdığın adam Hektor'dur, unutma!
(Boru çalar.)

ODYSSEUS : Karşıdan boru sesi yok.

AKHİLLEUS : Daha çok erken.

AGAMEMNON : Şu gelenler Diomedes ile Kalkhas'ın kızı değil

(1) Aquillon ya da Boreas, Yunan mitolojisinde kuzey rüzgârını temsil eder.

mi?
ODYSSEUS : Evet, Diomedes; yürüyüşünden tanıdım;
Parmaklarının ucuna basa basa yürür:
Sanki içindeki yiğitlik alevi,
Yükselirken onu da yerden kaldırıyormuş gibi.
(Diomedes ile Kressida girerler.)
AGAMEMNON : Bu mu Kressida?
DİOMEDES : Ta kendisi.
AGAMEMNON : Yunanlılar sana candan hoş geldin der, güzel Kressida.
NESTOR :Yunanlıların başı seni öperek selamlasın.
ODYSSEUS : Ama bu selamlaşma pek baştan savma oldu;
Yunanlıların yalnız başı değil, topu birden öpmeli onu.
NESTOR : Yerinde bir öneri. Ben başlıyorum.
Nestor'dan bu kadar.
AKHİLLEUS : Dudaklarına inen kara kışı sileyim, güzel Kressida.
Akhilleus sana hoş geldin der.
MENELAOS : Bir zamanlar benim de öptüğüm bir yüz vardı.
PATROKLOS : Ama öpmeye yüzün kalmadı şimdi;
Çünkü Paris birdenbire atılıverdi ortaya;
Şöyle öpe öpe aldı elinden öptüğün yüzü.
ODYSSEUS : Ah, o başımızın belası, yüzümüzün karası!
Onun yüzünden başlarımızı verip şunun boynuzlarını yaldızlıyoruz.
PATROKLOS : Demin Menelaos hesabına öptüm;
Bu da benim, Patroklos'un hesabına.
MENELAOS : İşte buna diyecek yok!
PATROKLOS : Onun yerine ya Paris öpüyor, ya ben.
MENELAOS : Yoo, ben de öpeceğim. İzninle Kressida.
KRESSİDA : Öpmek, sizin için alış mıdır, veriş midir?
PATROKLOS : Hem alış, hem veriş.
KRESSİDA : Bu pazarlıkta ben canımı kurtarayım:
Madem siz öpüşün iyisini alıp kötüsünü veriyorsunuz,
Ben yokum artık bu öpüşmede.

MENELAOS : Ben fazlasıyla vereyim istersen; bire karşı üç.
KRESSİDA : Siz teksiniz; ya çift verin, ya hiç vermeyin.
MENELAOS : Tek miyim? Herkes tek değil mi?
KRESSİDA : Yoo, Paris tek değil; pekâlâ biliyorsunuz ki,
Siz teksiniz, o da sayenizde çift.
MENELAOS : Boynuzlarımı tırmalıyorsun.
KRESSİDA : Yoo, vallahi değil.
ODYSSEUS : Senin tırnakların onun boynuzuyla başa çıkamaz zaten
Güzel Kressida, ben de senden bir öpüş dilenebilir miyim?
KRESSİDA : Dilenebilirsiniz.
ODYSSEUS : Çok istiyorum.
KRESSİDA : Dilenin öyleyse.
ODYSSEUS : Ya öyle mi? Venüs'e yemin,
Helena yeniden kızoğlankız olup, Menelaos'a dönerse,
Sen de bana bir öpüş verirsin.
KRESSİDA : Peki, size borçlu kalıyorum. Günü gelince,
Alacağınızı istersiniz.
ODYSSEUS : O gün hiçbir zaman gelmeyecek.
DİOMEDES : Kressida, gel benimle. Seni babana götüreyim.
(Diomedes Kressida'yı götürür.)
NESTOR : Cin gibi kadın.
ODYSSEUS : Tuh, yazıklar olsun!
Gözü, yüzü, dudağı, her yanı konuşuyor,
Ayakları bile. Neresine baksan,
Aşiftelik taşıyor teninden.
Ah bu fingirdek yosmalar! Boyuna dil dökerler;
İnsan onlara daha yanaşmadan, açıverirler kollarını;
Önlerine çıkan her çapkın, gözlerinden
Okur akıllarından geçen her şeyi.
Her isteyenin kucağına düşüverirler.
Şehvetin elinde oyuncaktır böyleleri.
(Dışardan boru sesleri.)
HEPSİ : Troyalıların borusu.
AGAMEMNON : İşte, geliyorlar.

(Hektor zırhlı olarak; Aineias, Troilos ve öteki Troyalılar adamlarıyla girerler.)

AİNEİAS : Selam bütün Yunan komutanlarına!
Zaferi kazanana ne yapılacak?
Kazananın ilan edilmesini mi istiyorsunuz?
Yiğitler sonuna kadar dövüşecekler mi,
Yoksa meydandan verilecek bir işaret·ya da buyrukla
Ayrılacaklar mı? Hektor bunu soruyor sizden.

AGAMEMNON : Hektor nasıl olmasını istiyor?

AİNEİAS : Umurunda değil; her koşula uyacak.

AKHİLLEUS : Hektor'a bu yakışır; ama kendine fazla güveniyor,
Fazlaca kibirli; karşısındaki yiğidi de,
Gereğinden fazla küçümsüyor.

AİNEİAS : Akhilleus değilsen, kimsin sen?

AKHİLLEUS : Akhilleus değilsem, bir hiçim.

AİNEİAS : Akhilleus'sun demek; ama kim olursan ol, şunu bil:
Hektor'un değeri ne kadar yüksekse,
Gönlü de o kadar alçaktır.
Yiğitliği göklere çıkarırken,
Gururu yerlere kadar iner. İyi tanı Hektor'u;
Onda gurur sanılan şey nezakettir.
Bu Aias yarı yarıya Hektor'un kanından;
Onu sevdiği için gücünün yarısını evde bırakıp geliyor Hektor;
Bu yarı Troyalı, yarı Yunanlı, melez yiğide karşı,
Yarı yürekle, yarı elle, yarım Hektor geliyor.

AKHİLLEUS : Kıyasıya bir savaş değil demek? Anlaşıldı.
(Diomedes girer.)

AGAMEMNON : İşte Diomedes. Git, sevgili Prens,
Aias'ımızın yanı başında dur. Sen ve Aineias
Savaşı nasıl düzenlerseniz öyle olsun;
İster sonuna kadar, ister ara vererek.
Dövüşenler akraba oldukları için, savaş başlamadan,
Birbirlerine yumuşak davranıyorlar.

(Aias ile Hektor savaş yerine girerler.)

ODYSSEUS : Karşılaştılar bile.
AGAMEMNON : Kim şu Troyalı? Pek dertli görünüyor.
ODYSSEUS : Priamos'un en küçük oğlu, yaman bir yiğit;
Daha çok genç, ama eşi yoktur; sözünün eridir.
Diliyle değil, bileğiyle iş görür;
Kolay kolay kızmaz, ama bir de kızdı mı zor yatışır;
Yüreği de eli de açıktır;
Nesi varsa verir, ne düşünürse söyler;
Ama aklı yatmayınca, ne elini açar,
Ne de değersiz bir düşünceyi süslemek için ağzını.
Hem Hektor kadar erkektir, hem Hektor'dan belalı;
Çünkü Hektor, öfkeye kapılınca bile
Sevdiği şeyler karşısında yumuşayıverir; oysa o,
Kıskanç âşıklardan daha kincidir savaşta.
Ona Troilos derler; ve Hektor'dan sonra,
Troyalıların asıl bel bağladıkları odur.
Aineias öyle diyor; bu delikanlıyı çok yakından tanır.
Büyük Illion'da başbaşa kaldığımız sırada,
Bana anlatmıştı.

(Hücum borusu. Hektor ile Aias dövüşürler.)

AGAMEMNON : Savaşıyorlar.
NESTOR : Hadi Aias, dayan!
TROİLOS : Hektor, uyuyorsun, uyan!
AGAMEMNON : İyi konduruyor, yaşa Aias!
DİOMEDES : Artık yeter!

(Borular susar.)

AİNEİAS : Prensler, yeter artık!
AİAS : Daha ısınmadım bile, bırakın dövüşelim.
DİOMEDES : Hektor isterse, olur.
HEKTOR : Ben istemiyorum öyleyse.
Sen soylu Prens, babamın kızkardeşinin oğlusun,
Büyük Priamos'un soyundansın;
Kanlı bir yarışmaya girmeyi,
Kanlarımız yasak eder bize.

Senin Troyalı ve Yunanlı yanların ayırdedilebilseydi,
"Bu el salt Yunanlı, öteki Troyalı,
Bu bacak Yunanlı, öteki Troyalı,
Sağ yanağımda anamın kanı,
Sol yanağımda babamın kanı akar" diyebilseydin;
O zaman, güçlü Jüpiter bilir ya,
Yunanlı yanlarını zor kurtarırdın elimden;
Her birine kılıcım, bu çetin savaşın damgasını vururdu.
Ama tanrılar hoş görmez, anandan, mübarek halamdan
Aldığın kanın bir damlasının bile
Benim amansız kılıcımla dökülmesini.
Gel seni kucaklayım, Aias!
Doğrusu, kollarının gücüne diyecek yok;
Hektor onları böyle görmek ister üstünde.
Var ol, kardeşim!

AİAS : Sen de var ol, Hektor!
O kadar iyi yürekli, o kadar mert bir insansın ki!
Bense, kardeşim, seni öldürmeye,
Ölümünle şan şeref kazanmaya gelmiştim.

HEKTOR : Akhilleus'ların en yamanı bile,
Miğferinin tepesinde parlayan şan,
"Yiğit dediğin işte budur" diye haykırsa bile,
Hektor'u yenmek onurunu kazanamazdı.

AİNEİAS : Her iki taraf da vereceğiniz kararı bekliyor.

HEKTOR : Kararımız bu işte:
Kucaklaştık. Hoşça kal, Aias.

AİAS : Dileğimin yerine geleceğini bilseydim,
Bu eşsiz fırsat elime geçmişken,
Ünlü akrabamı Yunan çadırlarına çağırmak isterdim.

DİOMEDES : Agamemnon'un dileği de budur; büyük Akhilleus ise,
Yiğit Hektor'u silahsız görmeye can atıyor.

HEKTOR : Aineias, kardeşim Troilos'u buraya çağır;
Bu dostça görüşmeyi Troyalılara bildirsin,
Evlerine dönsünler. Ver elini yeğenim,

Beraber yemek yiyelim ve yiğitlerinizle görüşelim.
AİAS : Büyük Agamemnon bizi karşılamaya geliyor.
HEKTOR : En değerlilerin adlarını bana tekrar tekrar söyle,
Akhilleus'a gelince, gözlerim aldanmaz,
Onu hemen tanırım, iri ve heybetli gövdesinden.
AGAMEMNON : Büyük asker, hoş geldin,
Senin gibi bir düşman ne kadar hoş gelebilirse.
Ama hoş geldin de böyle denmez; iyi anla beni:
Geçmiş, gelecek ne varsa unutulmaya,
Toza toprağa karışmaya mahkûmdur;
Ama şu anda, bütün sahteliklerden sıyrılmış
Bir açıklık ve doğrulukla, tam bir dürüstlükle,
Sana candan "Büyük Hektor, hoş geldin" diyorum.
HEKTOR : Sağ ol, haşmetli Agamemnon.
AGAMEMNON *(Troilos'a)* : Troya'nın ünlü Prensi, sen de hoş geldin.
MENELAOS : Ben de kardeşim kralın dileklerine katılıyorum:
Yiğit kardeşler, ikiniz de hoş geldiniz.
HEKTOR : Kiminle tanışıyoruz?
AİNEİAS : Soylu Menelaos'la.
HEKTOR : Ha! Siz misiniz, Prens?
Mars'ın çelik eldiveni adına teşekkürler.
Bu sözümü garip bulmayın;
Çünkü eski karınız, hâlâ, Venüs'ün eldiveni adına yemin ediyor.
Kendisi afiyette, ama size selam göndermedi.
MENELAOS : Onun adını anmayın şimdi, Prens; belalı bir konu bu.
HEKTOR : A! Bağışlayın kusurumu. Sizi gücendirdim.
NESTOR : Yiğit Troyalı, seni sık sık gördüm;
Yunan delikanlılarını kaderin zalim eliyle biçip,
Yol açıyordun kendine. Perseus[1] gibi coşkun,
Firikya atını mahmuzlarken gördüm seni

(1) Jüpiter'in oğullarından biri. Büyük kahramanlıklarıyla ünlüdür.

Yenilenlere, öleceklere dokunmuyordun;
Havaya kalkan kılıcın,
Düşenlerin üstüne düşmüyordu hiç.
O kadar ki, yanımdakilere,
"Bakın" dedim, "Jüpiter gibi can bağışlıyor."
Yunanlılar çepeçevre seni sardığı zaman,
Tanrılar gibi durup, soluk aldığını gördüm.
Gördüm bütün bunları;
Ama hep çelikle kapalı yüzünü
Görmemiştim bugüne dek.
Büyük babanı tanırdım; bir gün savaştım onunla;
Yaman bir askerdi; ama hepimizin başı
Büyük Mars bilir, hiç de seninle boy ölçüşemezdi.
Bırak, bu ihtiyar seni kucaklasın;
Değerli asker, hoş geldin çadırlarımıza.

AİNEİAS : Yaşlı Nestor bu konuşan.

HEKTOR : Gel seni kucaklayım, canlı tarih;
Sen ki, bunca yıl, zamanla el ele verip yürümüşsün,
En derin saygıya layıksın Nestor! Seni kucaklamaktan mutluyum.

NESTOR : Keşke sana dostça sarılan kollarımda,
Seninle savaşabilecek güç kalsaydı.

HEKTOR : Keşke!

NESTOR : Ah! Ak sakalıma yemin, yarından tezi yok, savaşırdım seninle.
Eh, hoş geldin, hoş geldin! Ben bir zamanlar...

ODYSSEUS : Şaşıyorum, şu karşımdaki kent nasıl ayakta duruyor,
Temel direği burada, bizim aramızdayken.

HEKTOR : Sizi iyi tanırım, Odysseus. Ah Prens!
Diomedes'le beraber, Yunan elçisi olarak,
İllion'da sizi ilk gördüğüm günden beri,
Nice Yunanlılar, nice Troyalılar yitirdik.

ODYSSEUS : Olacakları o zaman söylemiştim size:
Söylediklerimin yarısı çıktı;

Şimdi kentinizi gururla kuşatan şu surlar yıkılacak;
Bugün tepeleri bulutlarla kucaklaşan şu kuleler,
Bir gün kendi ayaklarına kapanacaklar.

HEKTOR : Size inanmak bana düşmez.
Şimdilik karşınızda, ayakta duruyorlar;
Ve fazla ileri gitmeden diyebilirim ki,
Düşecek olan her Frikya taşı, bir damla
Yunan kanına mal olacak. He şey bir sona varır;
Zaman, her şeyi yöneten o ak saçlı hakem,
Günün birinde hepimizin hakkından gelir.

ODYSSEUS : Öyleyse bırakalım, zaman yapsın yapacağını.
Mertlerin merdi, yiğitlerin yiğidi Hektor, hoş geldin.
Komutandan sonra beni de sevindir,
Çadırıma gel, benim soframa da buyur.

AKHİLLEUS : Ben senden önce davranacağım, Odysseus.
Sana doya doya baktım, Hektor;
Gözlerim didik didik etti bedenini,
Mimlemedik yerini bırakmadım.

HEKTOR : Akhilleus değil mi?

AKHİLLEUS : Evet, Akhilleus.

HEKTOR : Dur şöyle, ne olur, bir bakayım sana.

AKHİLLEUS : Sen de bana doya doya bak.

HEKTOR : Tamam, gördüm artık.

AKHİLLEUS : Pek kısa baktın. Ben daha da bakacağım sana;
Seni satın alır gibi, tepeden tırnağa,
Her yanına ayrı ayrı bakacağım.

HEKTOR : Meraklı bir kitap gibi, tekrar tekrar okuyorsun beni;
Ama bende, senin anlamadığın çok şey var.
Ne diye gözlerinle ezmeye kalkıyorsun beni?

AKHİLLEUS : Söyleyin bana tanrılar, neresinden vurup yıkayım şu gövdeyi?
Şurasından mı, şurasından mı, şurasından mı?
Bileyim, yaranın tam yeri neresi olacak,
Hektor'un büyük canı neresinden çıkacak, bileyim.
Söyleyin tanrılar!

HEKTOR : Buna karşılık vermek, ulu tanrıları küçük düşürür.
Kendini bunca beğenen adam, daha iyi bak bana!
Ne diye beni neremden vuracağını,
Şimdiden kestirmeye kalkıyorsun?
Canımı o kadar kolay alacağını mı sanıyorsun?
AKHİLLEUS : Evet, öyle sanıyorum.
HEKTOR : Geleceği görüp de söylesen, gene de inanmam sana.
Artık iyi koru kendini; çünkü ben seni,
Ne burandan vuracağım, ne burandan, ne de şurandan.
Mars'ın miğferini döven çekiç namına yemin,
Her yanından vuracağım seni, hem de tekrar tekrar.
Siz akıllı Yunanlılar, böyle böbürlendiğim için bağışlayın beni;
Onun küstahlığı yüzünden ben de ne söylediğimi bilemez oldum.
Ama sözümün eri olmak için ne gerekirse yapacağım,
Yoksa, tanrılar tanık olsun, bir daha...
AİAS : Öfkeye kapılma, kardeşim.
Sen de, Akhilleus, bu tehditlerden vazgeç;
Zamanı gelince, yapacağını yaparsın;
Yüreğin varsa, Hektor'u her gün karşında bulabilirsin.
Ama korkarım, Yunanlılar meclisi,
Sana zor kabul ettirebilir onunla savaşmayı.
HEKTOR : Ne olur, Akhilleus, savaş alanında göster kendini.
Sen yunanlılardan yardımını esirgeyeli,
Pek sudan geçti savaşlarımız.
AKHİLLEUS : Demek yalvarıyorsun bana, Hektor, yarın bulurum seni.
Ölüm kadar amansız olacağım bilesin. Ama bu akşam dostuz.
HEKTOR : Söz söz, ver elini.
AGAMEMNON : Önce buyrun, hepiniz Yunan Prensleri,
Çadırımda hep birlikte yiyip içelim.
Sonra herkes ayrı ayrı ağırlasın Hektor'u,
Dilediğiniz gibi ve onun dilediği kadar.

Davullar çalsın, borular ötsün,
Bu büyük asker bilsin aramıza hoş geldiğini.

(Troilos ile Odysseus'dan başka herkes çıkar.)

TROİLOS : Prens Odysseus, bir dileğim var senden:
Kalkhas nerde oturuyor, söyler misin bana?

ODYSSEUS : Menelaos'un çadırında, yiğit Troilos.
Diomedes bu akşam onun sofrasında.
Gözü dünyayı görmüyor Diomedes'in,
Hayran ve sevdalı bakışları hep güzel Kressida'da.

TROİLOS : Agamemnon'un çadırından çıkınca,
Beni oraya götürür müsün lütfen?

ODYSSEUS : Emredersin, Prens. Sen de lütfen söyler misin,
Kressida'ya ne gözle bakılıyordu Troya'da?
Orada ağlayan bir âşık bıraktı mı?

TROİLOS : Yapmayın Prens; yaralarını gösterip övünenler,
Alaya alınması gereken insanlardır. Yürüyelim mi?
Kressida seviliyor ve seviyordu. Şimdi de öyle.
Ama talihin elinde oyuncaktır sevgi.

(Çıkarlar.)

BEŞİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(Yunan karargâhı. Akhilleus'un çadırının önü.)
(Akhilleus ve Patroklos girerler.)

AKHİLLEUS : Bu akşam kanını Yunan şarabıyla kızdırayım.
Yarın da, kılıcımla soğuturum.
Patroklos, müthiş bir ziyafet çekelim ona.

PATROKLOS : Thersites geliyor.

(Thersites girer.)

AKHİLLEUS : Ey fesat kumkuması, doğanın
Yamru yumru pişirdiği ekmek kabuğu, ne haber?

THERSİTES : Hadi oradan, kendi kendinin resmi, budalaların taptığı put.
Bir mektup var sana.

AKHİLLEUS : Nereden, insan müsveddesi?

THERSİTES : Nereden olacak, aptal beğendi kızartması, Troya'dan.

PATROKLOS : Şimdi çadırında oturan var mı?

THERSİTES : Oturanlar çadırda, oturmayanlar dışarda.

PATROKLOS : Aman ne laf, ters herif. Ne gerek var bu şakalara?

THERSİTES : Sen sus, ulan, sus lütfen. Seninle konuşmanın yararı yok bana. Hem Akhilleus'un oğlan uşağı diyorlar sana.

PATROKLOS : Oğlan uşağı mı? O da ne demek, kerata?

THERSİTES : Ne mi demek? Oğlan orospusu demek. Güneyden gelen ne kadar cenabet hastalık varsa, cümle karın ağrıları, fıtıklar, sümüklü nezleler, kum sancıları, inmeler, nüzüller, göz çapakları, karaciğer çürükleri, akciğer delikleri, dinmeyen kemik ağrıları, cerahat dolu mesaneler, kaşım kaşım kaşınmalar, boğum boğum cüzzamlar sarsın bunları başımıza çıkaranları!

PATROKLOS : Seni körolası fesat kutusu! Ne diye böyle lanet okuyorsun?

THERSİTES : Sana mı lanet okuyorum?

PATROKLOS : Yoo, bana değil, delik deşik fıçı seni, pis sokak köpeği bana değil.

THERSİTES : Sana değilse ne köpürüyorsun, işe yaramaz çürük ipek yumağı, kör gözün yeşil canfes kapağı, boş kese püskülü! Ah ne bela kesilmiş zavallı dünyamıza, doğanın yarattığı şu küçük ıvır zıvır yaratıklar, şu sivrisinekler!

PATROKLOS : Yeter, zehir herif!

THERSİTES : İspinoz yumurtası sen de!

AKHİLLEUS : İki gözüm Patroklos,
Yarınki büyük savaşa engel çıktı:
İşte kraliçe Hekabe'den bir mektup,
Ve kızından, canım kızından bir mendil.
Verdiğim sözü tutmamı istiyor ikisi de;
Tutacağım sözümü. Varsın yenilsin Yunanlılar,
Yıkılsın ünüm, ister kalsın, ister gitsin onurum!
Beni asıl bağlayan yemin bu; buna uyacağım.
Hadi gel, Thersites, çadırıma bir çeki düzen verelim.
Bütün gece yiyip içip eğlenelim.
Hadi Patroklos!

(Akhilleus ile Patroklos çıkarlar.)

THERSİTES : Kan bolluğu , beyin kıtlığı deli ediyor bu herifleri. Beyin bolluğu kan kıtlığından deli olsalar, ben onları iyi etmeye razı olurdum. Şu Agamemnon'a bakın. Fena adam değil, piliçlere de pek düşkün; gel gelelim, kafasında beyinden fazla kulak kiri var.Ya kardeşine ne dersiniz? Jüpiter'in o öküzüne, boynuzluların o canlı heykeline, anıtına! Beş paralık bir papuç çekeceği gibi, kardeşinin bacağına zincirlerle asılı sanki! Zekâya tıka basa kötülük doldursan, kötülüğe alabildiğine zekâ katsan, onu olduğundan başka türlü yapabilir misin hiç? Eşek mi yaparsın? Olmaz, çünkü hem eşek hem öküzdür o. Öküz mü yaparsın? Olmaz, çünkü hem öküz hem eşektir o. Köpek mi, katır mı, kedi mi, sansar mı,

kurbağa mı, kertenkele mi, baykuş mu, leş kargası mı, yumurtasız ringa balığı mı! Hepsi olmaya razıyım, tek Menelaos olmayayım! Olsam, kaderime başkaldırırdım vallahi! Thersites olmasaydın, kim olmak isterdin diye sormayın bana. Uyuz bir dilencinin üstünde bir bit olmaya razıyım, ama Menelaos olmaya asla! Vay, vay, ateş alev yiğitler geliyor!

(Hektor, Troilos, Aias, Agamemnon, Odysseus, Nestor, Menelaos ve Diomedes meşalelerle girerler.)

AGAMEMNON : Yanlış yoldayız, yanlış.

AİAS : Hayır, işte burası;
Işıkların olduğu yer.

HEKTOR : Size zahmet oldu.

AİAS : Yoo, ne münasebet.

ODYSSEUS : İşte, kendisi geliyor sana yol göstermeye.

(Akhilleus girer.)

AKHİLLEUS : Hoş geldin, yiğit Hektor; hoş geldiniz Prensler.

AGAMEMNON : Gecen hayırlı olsun soylu Troya prensi.
Aias, koruyucularını emrine bırakıyor.

HEKTOR : Sağ ol. Yunan komutanına iyi geceler.

MENELAOS : Hayırlı geceler Prens.

HEKTOR : Hayırlı geceler, sevgili Menelaos.

THERSİTES : Sevgili kenef! Sevgili dedi ha! Sevgili lağım! Sevgili kubur!

AKHİLLEUS : Gelenler hoş geldiler,
Gidenlere güle güle.

AGAMEMNON : Hayırlı geceler.

(Agamemnon ile Menelaos çıkarlar.)

AKHİLLEUS : Nestor gitmiyor; sen de gitme, Diomedes;
Hektor'la bir iki saat kalırsınız.

DİOMEDES : Kalamam, Prens çok önemli bir işim var;
Hemen gitmeliyim. Hayırlı geceler, büyük Hektor.

HEKTOR : Elini ver.

ODYSSEUS *(Troilos'un kulağına)* : Meşalenin peşini bırakma;
Kalkhas'ın çadırına gidiyor.

Ben de geliyorum seninle.

TROİLOS : Beni onurlandırıyorsun, sevgili Prens.

HEKTOR : Hayırlı geceler.

(Diomedes çıkar. Odysseus ile Troilos peşinden giderler.)

AKHİLLEUS : Buyrun, buyrun; çadırıma buyrun.

(Akhilleus, Hektor, Aias ve Nestor çıkarlar.)

THERSİTES : Şu Diomedes yok mu! O ne iki yüzlü keratadır, ne kalleş köpektir o! Bir sırıttı mı o, yılan ıslığı duymuş gibi kuşkulanırım. Fino köpeği gibi havlar, bol keseden söz verir; ama sözünü yerine getirdiği o kadar az görülmüş bir şeydir ki, falcılar böyle bir olayı, dünyanın değişeceğinin bir belirtisi sayabilirler. Ay güneşten değil, güneş aydan ışık alınca, Diomedes de sözünü tutar. Hektor'u görmekten vazgeçerim de, Diomedes'in peşini bırakmam. Troyalı bir karı tutmuş diyorlar; vatan haini Kalkhas'ın çadırını kullanıyormuş. Bırakmayacağım arkasını. Hepsi şehvet peşinde! Hepsi edepsiz herifler!

(Çıkar.)

İKİNCİ SAHNE

(Yunan karargâhı. Kalkhas'ın çadırının önü.)

(Diomedes girer.)

DİOMEDES : Hey, kimse yok mu orada? Hey, bana bak!

KALKHAS *(içerden)* : Kim o?

DİOMEDES : Kalkhas sen misin? Kızın nerede?

KALKHAS *(içerden)* : Şimdi geliyor.

(Uzaktan Troilos ile Odysseus girerler. Thersites arkalarından gelir.)

ODYSSEUS : Öyle bir yerde duralım ki, meşale bizi aydınlatmasın.

(Kressida girer.)

TROİLOS : Kressida onun yanına gidiyor.

DİOMEDES : Nasılsın, sevgili emanetim?

KRESSİDA : Nasılsın, sevgili bekçim? Bak ne diyeceğim sana. *(Kulağına fısıldar.)*
TROİLOS : Demek böylesine yüz göz olmuşlar?
ODYSSEUS : Hangi erkeğin notasına baksa, şıp diye onun şarkısını söyler.
THERSİTES : Her erkek de onun şarkısını söyleyebilir, anahtarını bulursa; notası da kolaydır.
DİOMEDES : Unuttun mu?
KRESSİDA : Unutur muyum hiç.
DİOMEDES : Öyleyse anımsa sözünü;
Düşündüklerinle söylediklerin birbirini tutsun.
TROİLOS : Neymiş anımsayacağı?
ODYSSEUS : Dinle.
KRESSİDA : Canım güzel Yunanlı, beni gene baştan çıkarma!
THERSİTES : Kepazelik!
DİOMEDES : Yoo, öyleyse...
KİESSİDA : Bak niçin...
DİOMEDES : Hadi, hadi, niçini miçini bilmem. Sözünde durmuyorsun.
KRESSİDA : Vallahi olmaz. Ne yapabilirim ki!
THERSİTES : Bir el çabukluğu yapabilirsin. Açarsın kapıyı, kimsenin ruhu duymaz.
DİOMEDES : Bana bir şey vereceğine yemin etmemiş miydin?
KRESSİDA : Yalvarırım, yeminimi tutmaya zorlama beni;
Her şeyi iste, bunu isteme benden, güzel Yunanlı.
DİOMEDES : Öyleyse, hayırlı geceler.
TROİLOS : Tut kendini, sabırlı ol!
ODYSSEUS : Ne oluyorsun, Troyalı?
KRESSİDA : Diomedes!..
DİOMEDES : Yoo, yoo; iyi geceler; senin oyuncağın olamam artık.
TROİLOS : Senden iyi oyuncağı var onun.
KRESSİDA : Dinle, bir şey söyleyeceğim kulağına.
TROİLOS : Çıldıracağım!
ODYSSEUS : Heyecanlandın, Prens; ne olur gidelim buradan,

Yoksa öfkeni tutamayacaksın.
Burası tehlikeli bir yer, zaman da çok biçimsiz.
Ne olur, gidelim.

TROİLOS : Lütfen, bak şu hale!

ODYSSEUS : Olmaz, sevgili Prens, gidelim buradan
Kendinden geçiyorsun; hadi gel, Prens.

TROİLOS : Yalvarırım, dur.

ODYSSEUS : Sabrın yok; hadi, gel.

TROİLOS : Yalvarırım dur! Yemin ediyorum,
Bir tek söz söylemeyeceğim artık.

DİOMEDES : Hadi öyleyse, iyi geceler.

KRESSİDA : Evet ama, dargın ayrılıyorsun.

TROİLOS : Bu da seni üzüyor, değil mi?
Ah, zavallı vefalı!

ODYSSEUS : Aman, ne yapıyorsun, Prens?

TROİLOS : Yok, vallahi tutacağım kendimi.

KRESSİDA : Bekçim benim, darılma Yunanlım!

DİOMEDES : Hadi hadi, gidiyorum. Sen oynuyorsun benimle.

KRESSİDA : Yok vallahi, inan bana. Gel biraz buraya.

ODYSSEUS : Titriyorsun, Prens. Git buradan.
Dayanamayacaksın.

TROİLOS : Yanağını okşuyor.

ODYSSEUS : Gel, gel.

TROİLOS : Hayır, dur ne olur. Bir tek söz söylemem artık.
Sabır bir kale gibi duruyor, bu yüzkarası ile iradem arasında.
Biraz daha bekle.

THERSİTES : Bak nasıl şehvet şeytanı, şişko göbeği, patates parmaklarıyla gıdıklıyor ikisini de! Kızıştır, şeytan, kızıştır!

DİOMEDES : Peki, sahiden duracak mısın sözünde?

KRESSIDA : Duracağım vallahi, durmazsam bir daha inanma bana.

DİOMEDES : Değerli bir şeyini ver bana ki, sözüne inanayım.

KRESSİDA : Dur, gidip getireyim.

(Çıkar.)

ODYSSEUS : Yemin ettin, sabredeceksın.
TROİLOS : Korkma, Prens: Ben artık ben olmayacağım,
Bilmeyeceğim neler duyduğumu. Sabrın ta kendisiyim.
(Kressida girer.)
THERSİTES : İşte getiriyor emaneti. Bak, bak, bak!
KRESSİDA : İşte, Diomedes, al şu kolluğu.
TROİLOS : Hey vefasına kurban olduğum güzel!
ODYSSEUS : Prens...
TROİLOS : Tutacağım kendimi; tutar görüneceğim hiç değilse.
KRESSİDA : Bu kolluğu görüyor musun? İyi bak.
Beni seviyordu onu veren. Ah, ne kötü insanım ben.
Geri ver onu bana.
DİOMEDES : Kimindi bu?
KRESSİDA : Nene lazım. Vermem onu.
Yarın gece buluşmayacağım seninle.
Yalvarırım sana, Diomedes, bir daha gelme bana.
THERSİTES : Bak nasıl biliyor herifin isteğini! Yaşa bileği taşı!
DİOMEDES : Alacağım onu senden.
KRESSİDA : Neyi, bunu mu?
DİOMEDES : Evet, onu.
KRESSİDA : Ah, ulu tanrılar! Ah güzelim, canım kolluğum benim!
Eskiden seni taşıyan, şimdi seni ve beni düşünüyor yatağında;
İçini çekiyor, hayalimi öpüyor eldivenimde,
Ben şimdi nasıl öpüyorsam seni... Hayır, alma onu benden.
Bunu elimden alan, yüreğimi de yerinden koparır.
DİOMEDES : Yüreğin bendeydi nasıl olsa. Bu da yanında durur.
TROİLOS : Yemin ettim, dayanacağım.
KRESSİDA : Alamazsın onu, Diomedes, vallahi alamazsın.
Başka bir şey vereyim sana.
DİOMEDES : Ben bunu istiyorum. Kimindi söyle?
KRESSİDA : Sana ne canım!
DİOMEDES : Hadi, söyle diyorum, kimindi?

KRESSİDA : Beni senden daha çok seven birinindi.
Ama madem aldın, kalsın sende.
DİOMEDES : Kimindi bu?
KRESSİDA : Şu gökte, Diana'nın ardından giden bütün yıldızlara,
Diana'nın kendisine yemin, söylemem kimin olduğunu.
DİOMEDES : Yarın onu miğferime takar, meydan okurum sahibine
Yüreği varsa, gelsin istesin onu benden.
TROİLOS : Şeytan olsan, boynuzlarına taksan,
Meydan okur, alırım gene senden onu.
KRESSİDA : Hadi artık, olan oldu bir kere... ama hayır, daha olmadı;
Durmayacağım sözümde,
DİOMEDES : Öyleyse elveda,
Bir daha Diomedes'le alay edemezsin.
KRESSİDA : Dur gitme. Bir şey de söylenmiyor ki sana;
Hemen kızıveriyorsun.
DİOMEDES : Böyle şakalardan hoşlanmam.
THERSİTES : Ben de hoşlanmam vallahi; ama asıl bu hoşlanmadığım şeye bayılıyorum şimdi.
DİOMEDES : Peki, gelecek miyim yarın? Ne zaman?
KRESSİDA : Ah gel, ne yapayım, gel.
Ne acılar çekeceğimi biliyorum.
DİOMEDES : Şimdilik hoşça kal.

(Çıkar.)

KRESSİDA : Güle güle. Yalvarırım yarın gel.
Elveda Troilos! Gözlerimin biri sana bakıyor hâlâ,
Ama yüreğim öteki gözümle görüyor artık dünyayı.
Ah, biz zavallı kadınlar, güçsüzlüğümüz bu işte bizim, anlıyorum.
Gözlerimizi aldatan şeyler, aklımızı da sürüklüyor peşinden;
Sürüklenen akıl da baştan çıkıyor. Böyle oluyor işte:
Gözün sürüklediği gönül serseri oluyor sonunda.

(Çıkar.)

THERSİTES : Bundan daha açık söyleyemezdi düşüncesini;
"Aklım orospu oluyor" diyecek değildi ya!
ODYSSEUS : Bitti artık, Prens.
TROİLOS : Evet, bitti.
ODYSSEUS : Ne bekliyoruz öyleyse?
TROİLOS : İçime birer birer kazımak istiyorum,
Burada söylenen sözleri.
Ama bu ikisinin yaptıklarını anlatırsam,
Doğruyu söylerken yalan söylemiş olmayacak mıyım?
Çünkü öylesine inanmışım ki ben,
Öyle sarsılmaz bir inanç sarmış ki yüreğimi,
Dinlemiyor gözlerimin gördüğünü, kulağımın duyduğunu;
Sanki onların işi gücü beni aldatmakmış gibi,
Sanki gözlerim, kulaklarım sırf karaçalmak için yaratılmış gibi!
Gerçekten Kressida mıydı gördüğüm?
ODYSSEUS : Sihirbaz değilim ki, Troyalı, hayalet göstermiş olayım sana!
TROİLOS : O değildi, olamaz.
ODYSSEUS : O olduğu besbelli.
TROİLOS : İnanmıyorum buna, delirmiş de değilim.
ODYSSEUS : Ben de deli değilim, Prens; Kressida şimdi buradaydı.
TROİLOS : Kadınlar adına inanmayalım buna;
Analarımız var, unutmayalım. Sonra, haksız yere
Herkesi karalayanlar, her şeyin ardında kötülük görenler,
Hak kazanırlar bütün kadınları Kressida gibi göstermeye.
Onun Kressida olmadığını düşünmek daha doğru.
ODYSSEUS : Prens, ne yaptı bu kadın analarımızı lekeleyecek?
TROİLOS : Eğer o değilse gördüğüm, hiçbir şey yapmadı.
THERSİTES : Kendi gözüyle gördüğünü gürültüye getirmeye mi kalkacak şimdi?
TROİLOS : Kressida ha? Hayır! Diomedes'in Kressida'sıydı o.
Eğer bir ruhu varsa güzelliğin, o olamaz Kressida;
Eğer ruhtan geliyorsa yeminler, kutsalsa eğer yeminler,

Ve eğer tanrılar seviyorsa kutsal şeyleri,
Birliğin bir yasası varsa eğer,
O olamaz Kressida! Mantığımızın şu deliliğine bak;
Bizden yana da kullanabiliriz onu, bize karşı da!
Ah iki yüzlü yargıç! Akıl kendini yadsır, yıkılmaz;
Yıkılınca da kendini yadsımaz.
Gördüğüm hem Kressida, hem Kressida değil!
Bir savaştır gidiyor benim içimde,
Öyle garip bir savaş ki bu, ayrılmaz bir bütün,
İkiye bölünmüş, yerle gök kadar uzaklaşmış birbirinden.
Ama bu ayrı şeyler birbirine öyle sıkı sıkı örülü ki,
Bir örümcek ağının incecik teli bile aralarına giremez.
Gerçek, acı gerçek! Gökler kadar sağlam gerçek;
Bizi bağlayan gökler çözüldü, kaydı, eridi.
Şimdi Kressida, sıkı bir bağla, beş parmağı beş düğüm,
Dürüstlüğünün süprüntüleri, sevgisinin döküntüleri,
Kemirip tükettiği yeminlerin kırıntıları,
Kemik parçaları, posaları, yağlı artıklarıyla
Diomedes'e bağlıyor kendini.

ODYSSEUS : Yiğit Troilos, bu anlattığı kadar,
Bu anlattığının yarısı kadar, duygularının kölesi olabilir mi?

TROİLOS : Olabilir, Yunanlı, olabilir! Ve bunu herkesin gözü önüne sereceğim,
Venüs'ün tutuşturduğu Mars'ın yüreğinden daha da kızıl harflerle!
Kimse sevmemiştir bugüne dek,
Böyle sonsuz, böyle dürüst bir sevgiyle.
Dinle Yunanlı: Kressida'yı ne kadar seviyorsam
Onun Diomedes'inden de öylesine nefret ediyorum.
Miğferine takacağı kolluk benim;
Ve bu miğfer Vulkanos'un örsünde dövülmüş de olsa,
Benim kılıcım gelecek onun hakkından.
Gemicilerin hortum dedikleri korkunç kasırga,
Kudretli güneşin toplayıp savurduğu o müthiş bela,
Nasıl sağır ederse Neptün'ün kulaklarını,

Ondan beter olacak Diomedes'in başına
Birden inen kılıcım!

THERSİTES : Delikanlı herifin kellesini gıdıklayacak.

TROİLOS : Ah Kressida! Ah hain Kressida! Hain, hain, hain!
Adına sürdüğün leke yanında,
Bütün yüz karaları bembeyaz kalır.

ODYSSEUS : Aman, kendini tut! Duyacaklar.

(Aineias girer.)

AİNEİAS : Bir saattir seni arıyorum, Prens.
Hektor şu sırada Troya'da zırhını kuşanıyor;
Aias seni bekliyor, götürecek.

TROİLOS : Seninle geliyorum, Prens. Hoşça kal, Odysseus,
Nezaketine teşekkürler. Elveda kahpe güzellik!
Ve sen, Diomedes, kolla kendini; istersen bir kale oturt kafana!

ODYSSEUS : Seni surlara kadar götüreyim.

TROİLOS : Öyle perişanım ki, gelme diyemem sana...

(Troilos, Aineias ve Odysseus çıkarlar.)

THERSİTES : Ah, şu Diomedes keratasını bir görebilsem! Bir karga gibi tepesine biner, söylerdim başına gelecekleri. Patroklos neler vermez bana bu orospuyla arasını yapsam! Bir papağan bademe ne kadar düşkünse, o da öylesine düşkündür kolay elde edilen karılara. Şehvet, şehvet! Hep savaş ve şehvet! Modası geçmeyen yalnız bunlar. Hepsinin canı cehenneme!

(Çıkar.)

ÜÇÜNCÜ SAHNE

(Troya. Priamos'un sarayının önü.)
(Hektor ile Andromakhe girerler.)

ANDROMAKHE: Kocamı hiçbir zaman bu kadar huysuz görmemiştim.
Bütün öğütlere kulaklarını tıkamışsın.

Bırak, bırak şu silahları; bugün savaşa gitme.
HEKTOR : Seni terslemeye zorluyorsun beni; gir içeri.
Bütün ölümsüz tanrılara yemin, gideceğim savaşa!
ANDROMAKHE : Düşlerimde gördüğüm olacak bugün, biliyorum.
HEKTOR : Yeter diyorum sana!

(Kassandra girer.)

KASSANDRA : Kardeşim Hektor nerede?
ANDROMAKHE : İşte burada, Kassandra;
Zırhını giymiş, gözlerini kan bürümüş.
Benimle birlik ol da, yalvarıp yakaralım ona,
Dizlerine kapanalım; çünkü kan gövdeyi götürdü düşlerimde.
Bütün gece, çeşit çeşit ölümlerden başka şey görmedim.
KASSANDRA : Ah, doğrudur gördüklerin!
HEKTOR : Hey! Söyleyin borazanıma çalsın!
KASSANDRA : Canım kardeşim, çalmasın çıkış boruların! Tanrılar aşkına!
HEKTOR : Gidin diyorum! Tanrılar duydu yeminlerimi.
KASSANDRA : Delice taşkın yeminleri duymaz tanrılar;
Bunlar öfkeli yeminler; ciğerleri kokuşmuş kurbanlardan
Daha çok gücendirir tanrıları.
ANDROMAKHE : Ne olur, bizi dinle;
Yemin uğruna kötülük yapmakla sevap işleyeceğini sanma;
Öyle olsaydı, çaldığımız şeylere sadaka vermek de,
Sevap olurdu.
KASSANDRA : Yemini yemin yapan bizim amacımızdır;
Ama bir yemin her amaca alet olmamalı,
Bırak silahlarını sevgili Hektor.
HEKTOR : Susun diyorum size;
Benim alınyazımda onurun rüzgârı eser.
Her adam için değerlidir yaşam; ama değerli adam için,
Onur, yaşamdan çok daha ağır basar.

(Troilos girer.)

Ne haber, delikanlı! Bugün savaşacak mısın?
ANDROMAKHE : Kassandra, babamı çağır, belki kandırır onu.

(Kassandra çıkar.)

HEKTOR : Yoo, delikanlı, olmaz; çıkar zırhını Troilos;
Bugün benim mertlik günüm.
Bırak gelişsin biraz, sertleşsin pazuların,
Şimdiden atma kendini savaşın kargaşalığına,
Git zırhını çıkar, ve inan ki, yiğit çocuk,
Bugün hem senin için çarpışacağım, hem kendim için, hem Troya için.

TROİLOS : Sende bir acıma illeti var, kardeşim;
Bu illet insandan çok aslana yakışır.

HEKTOR : Neymiş bu illet, sevgili Troilos?
Kötü bir şeyse, azarla beni.

TROİLOS : Yaman kılıcının rüzgârı, Yunanlıları yere serdiği zaman,
Çoğu kez ayağa kaldırırsın onları.
Canlarını bağışlarsın.

HEKTOR : Mertlik bunu gerektirir.

TROİLOS : Aptallıktır bunu gerektiren, Hektor.

HEKTOR : Ne demek? Ne demek istiyorsun?

TROİLOS : Tanrılar aşkına!
Şu acıma hastalığını analarımıza bırakalım!
Zırhları sırtımıza geçirdik mi,
En zehirli kinle tutuşsun kılıçlarımız,
Acımasızca kıysınlar dört bir yana, acıma nedir bilmesinler.

HEKTOR : Ayıp bu yabansı sözler, ayıp!

TROİLOS : Hektor, savaş dediğin böyle olur.

HEKTOR : Troilos, senin bugün savaşmanı istemiyorum.

TROİLOS : Kim tutabilir beni?
Ne kader dinlerim, ne öğüt;
Mars ateşten gürzünü kaldırıp bana dur dese,
Priamos ve Hekhabe dizlerime kapansalar,
Gözlerinden kanlı yaşlar saçsalar,
Sen bile, kardeşim, keskin kılıcınla karşıma çıksan
Ölürüm de vazgeçmem döğüşmekten.

(Kassandra Priamos ile girer.)

KASSANDRA : Tut Hektor'u, Priamos, sıkı sıkı tut:
O senin desteğin; dayandığın şeyi yitirirsen,
Sen ona, bütün Troya sana dayandığına göre,
Hepiniz birden çökersiniz.
PRİAMOS : Hadi, Hektor, hadi; dön evine:
Karın düşler gördü, anan hayaletler;
Kassandra geleceği sezer;
Benim bile içime doğdu birdenbire;
Gitme, bugün bir felaket olacak diyoruz sana.
HEKTOR : Aineias savaş meydanında;
Birçok Yunanlıya onurum üzerine söz verdim,
Bu sabah karşılarına çıkacağım diye.
PRİAMOS : Öyle ama, gitmeyeceksin.
HEKTOR : Sözümden dönemem.
Size saygım büyüktür, bilirsiniz; onun için
Sevgili efendimiz, saygısızlık ettirmeyin bana.
Bırakın da, gitme dediğiniz yere,
Sizin izninizle, rızanızla gideyim, haşmetli Priamos.
KASSANDRA : Ah Priamos, dinleme onu!
ANDROMAKHE : Dinleme, sevgili babamız.
HEKTOR : Andromakhe, beni kızdırdın:
Bana sevgin varsa, gir içeri.

(Andromakhe çıkar.)

TROİLOS : Bütün bu kehanetler, şu deli kızın,
Vehimler, kuruntular dolu başından çıkıyor.
KASSANDRA : Elveda, sevgili Hektor!
Bak, ölüyorsun işte! Bak, nasıl sönüyor gözlerin;
Bak, nasıl kanlar akıyor delik deşik gövdenden;
Dinle, nasıl uğulduyor Troya; dinle Hekhabe'nin çığlıklarını!
Dinle Andromakhe'nin acı bağrışmasını!
İnsanlar kendinden geçmiş, aklını kaybetmiş, hayretten donmuş,
Garip deliler gibi, birbirine bakıyor.
Bağırışıyorlar: Hektor! Hektor öldü! Ah Hektor!
TROİLOS : Çekil, git buradan!

KASSANDRA : Elveda! Ama dur, son bir söz daha:
Sen hem kendine hainlik ediyorsun, hem Troya'ya.
(Çıkar.)

HEKTOR : Bağrışmaları şaşırttı sizi, efendimiz.
Gidin, kent şenlensin; biz de savaşa gidiyoruz;
Akşam anlatırız size yaptığımız yiğitlikleri.

PRİAMOS : Uğurlar olsun. Tanrılar korusun seni!
(Priamos ile Hektor ayrı ayrı kapılardan çıkarlar. Hücum boruları.)

TROİLOS : Bak, başladılar! Kibirli Diomedes, bekle;
Ya kolumu yitireceğim, ya kolluğumu alacağım senden.
(Pandaros girer.)

PANDAROS : Haberin var mı, Prens? Haberin var mı?

TROİLOS : Ne oluyor gene?

PANDAROS : Zavallı kızcağızdan bir mektup geldi.

TROİLOS : Ver okuyayım.

PANDAROS : Ah körolası öksürük! Ah şu pis verem öksürüğü! Bir de bu kızcağızın kör talihi bitiriyor beni. Şu derken bu derken, öbür dünyayı boylayacağım günün birinde. Gözlerim de akıyor ha bire; öyle bir sızı var ki kemiklerimde, bedduaya mı uğradım, nedir? Ne diyor mektubunda?

TROİLOS : Laf, laf, sadece laf. Yürekten eser yok.
Gerçekten öylesine uzak ki söyledikleri!
(Mektubu yırtar.)
Git karış rüzgâra, dönün, savrulun beraber!
Hâlâ laflar, yalanlarla besliyor benim sevgimi,
Ama bir başkasına veriyor kendini.
(Troilos ile Pandaros ayrı ayrı kapılardan çıkarlar.)

DÖRDÜNCÜ SAHNE

(Troya ile Yunan karargâhı arasındaki ovalar.)
(Hücum boruları. Savaşan askerler. Thersites girer.)

THERSİTES : Pençe pençeye dalaşıyorlar şimdi. Gidip seyre-

deyim. Diomedes keratası, o ikiyüzlü aşağılık herif, aşk budalası Troyalı oğlanın kolluğunu miğferine taktı. Ah, bir gelseler karşı karşıya da görsem! O orospuya tutkun bu Troyalı sıpa, başında kolluk Yunan zamparasını, kolsuz kafasız geri yollar inşallah, o yüzsüz, o azgın kahpeye! Bir yandan da, yeminsiz ağzını açmayan o kurnaz itlerin siyaseti – Nestor denilen o farelerin kemirdiği bayat, kuru peynir parçasıyla Odysseus tilkisinin dalavereleri – beş para etmiyor, anlaşıldı. Siyaset diye yaptıkları da, o soysuz Aias köpeğini, tıpkı onun kadar aşağılık Akhilleus köpeğiyle kapıştırmak! Şimdi Aias köpeği, Akhilleus köpeğinden de daha fazla şımardı, savaşmayacakmış bugün. Bu dalavereler sökmeyince, işi barbarlığa döktüler, siyaset de gözden düştü. Dur hele, işte kollukla öteki geliyor.

(Diomedes ve arkasından Troilos girerler.)

TROİLOS : Kaçma! Cehennemin ırmağına dalsan da,
Yüze yüze gelirim arkandan.

DİOMEDES : Yanlış anlama beni, geri çekiliyorum kaçmıyorum;
Kalabalıkta güme gitmemek için,
Kendime daha uygun bir yer aradım.
Al sana!

THERSİTES : Kahpeni elden kaçırma, Yunanlı! Vur kahpen uğruna Troyalı! Al şu kolluğu, al şu kolluğu!

(Troilos ile Diomedes dövüşerek çıkarlar.)

(Hektor girer.)

HEKTOR : Nesin sen, Yunanlı? Hektor'la boy ölçüşecek bir adam mısın?
Soyluluğun, onurun var mı?

THERSİTES : Yok yok! Keratanın biriyim; işin alayında, aşağılık bir serseri; pis itin biri.

HEKTOR : İnandım, inandım. Bağışlıyorum canını.

(Çıkar.)

THERSİTES : Aman, iyi ki inandın! Ama boynun altında kalsın, bir korkuttun ki beni! Zampara keratalara ne oldu? Birbirlerini yuttular galiba! Gülerdim doğrusu böyle bir mucize

olsa! Hoş şehvet de kendi kendini yer ya! Hele bir bakayım.
(Çıkar.)

BEŞİNCİ SAHNE

(Ovada başka bir yer.)
(Diomedes ve bir uşak girerler.)

DİOMEDES : Hanımın Kressida'ya götür o güzel atı.
Güzelliği uğruna da neler yaptığımı anlat güzelime,
Âşık Troyalıya haddini bildirdiğimi söyle;
Kressida'nın yiğidi benim, kanıtladım bunu.
UŞAK : Gidip söyleyeyim, efendim.
(Çıkar.)

(Agamemnon girer.)
AGAMEMNON : Saldırı, yeniden saldırı!
Azgın Polydamas yere serdi Menon'u;
Priamos'un piç oğlu Margarelon, Doreus'u tutsak aldı;
Şimdi bir dev gibi kalkmış ayağa, mızrağını sallıyor,
Kral Epistrophus'la Cedius'un perişan cesetleri üstünde.
Poliksenes'i öldürdüler.
Amphimachus ve Thoas ölesiye yaralı.
Patroklos ya öldü ya tutsak düştü;
Palamedes yara bere içinde.
Sagitarius[1] korkunç oklarıyla askerlerimiz arasına dehşet salıyor;
Yardıma koşalım, Diomedes yoksa mahvolduk.
(Nestor girer.)
NESTOR : Gidin, Patroklos'un ölüsünü Akhilleus'a götürün!
Söyleyin utansın, silaha sarılsın, salyangoz yürüyüşlü Aias!
Savaş alanında sanki binlerce Hektor var:
Bir bakıyorsun şurada, atına binmiş savaşıyor;

(1) Ortaçağ efsanelerine göre, yarı at yarı insan bir yaratık. Troya savaşında Troyalıları tutmuş ve oklarıyla birçok Yunanlıyı öldürmüştür.

Önü bomboş kalmış; bir de bakıyorsun burada;
İnmiş Galathe'sinden[1] dövüşüyor.
Yine kaçan kaçana, ölen ölene,
Sular fışkırtan balinanın darmadağın ettiği balık sürüleri gibi.
Derken başka bir yerde; Yunanlılar bir tırpanla
Devrilen olgun başaklar gibi önünde düşüyorlar.
Her yerde o; ister alıyor canları, ister bağışlıyor;
Eli kolu öylesine isteğinin emrinde ki,
Ne dilerse başarıyor; ve öyle şeyler başarıyor ki,
Gördüğüne inanmıyor insanın gözü.

(Odysseus girer.)

ODYSSEUS : Hey! Yılmayın prensler, yılmayın! Büyük Akhilleus silahlanıyor,
Ağlaya ağlaya, küfrede ede, and içiyor öç alacağına.
Uyuşmuş kanını coşturdu Akhilleus'un,
Bir yandan Patraklos'un yaraları, bir yandan da,
Kiminin burnu, kiminin eli kopmuş,
Delik deşik önüne gelip, Hektor, Hektor diye bağıran
Perişan Myrmidonları. Bir dostunu yitiren Aias'ın,
Ağzı köpük saçıyor; kuşandı, çıktı ortaya,
Troilos'u arıyor gürleye gürleye. O delikanlı da bugün,
Akıl almaz, çılgınca işler yapıyor;
Kaygısız ve güçlü, öyle bir atılganlıkla
Girip çıkıyor ki kavgaya,
Sanki talih emretmiş de bütün tuzaklardan
Kurtulup, herkesi yenecek.

(Aias girer.)

AİAS : Troilos! Korkak Troilos!

(Çıkar.)

DİOMEDES : Evet, evet, orada!

NESTOR : Hadi, hadi, hep beraber!

(Akhilleus girer.)

(1) Hektor'un atının adı.

AKHİLLEUS : Nerede bu Hektor?
Gel, çocuk katili, gel, göster yüzünü;
Öğren neymiş Akhilleus'un öfkesiyle karşılaşmak!
Hektor, nerdesin! Yalnız seni istiyorum!

ALTINCI SAHNE

(Ovada başka bir yer.)
(Aias girer.)

AİAS : Troilos, korkak Troilos, göster kelleni!
(Diomedes girer.)
DİOMEDES : Troilos, hey! Nerede Troilos?
AİAS : Sen ne yapacaksın Troilos'u?
DİOMEDES : Haddini bildireceğim ona.
AİAS : Komutan olsam sana yerimi veririm de,
Bu işi bırakmam sana. Troilos! Hey, Troilos!
(Troilos girer.)
TROİLOS : Alçak Diomedes! Göster dönek suratını, hain!
Öldürdüğün atıma karşılık, canını alayım senin!
DİOMEDES : Ha! Geldin mi?
AİAS : Onunla tek başıma savaşacağım, çekil Diomedes.
DİOMEDES : Bu av benim! Seyirci kalamam.
TROİLOS : İkiniz de gelin, kalleş Yunanlılar; alın ikinize de!
(Savaşarak çıkarlar.)
(Hektor girer.)
HEKTOR : Troilos'muş! Yaman dövüşüyorsun küçük kardeşim.
(Akhilleus girer.)
AKHİLLEUS : Ha, seni görebildim! Al sana Hektor!
HEKTOR : İstersen, önce dinlen biraz.
AKHİLLEUS : Nezaketin senin olsun, kibirli Troyalı.
Şükret ki silah kullanacak halde değilim.
Bunca zaman savaştan uzak kalmam işine yaradı senin,
Ama çok geçmez, haber alırsın benden;
Şimdilik git, talihini dene. *(Çıkar.)*

HEKTOR : Uğurlar olsun.
Sana rastlayacağımı bilseydim, kendimi daha az yorardım.
Ne haber, kardeşim?

(Troilos girer.)

TROİLOS : Aias, Aineias'ı tutsak aldı. Olacak iş mi bu?
Hayır, şu güzel göklerde parlayan güneşe yemin, hayır!
Götüremez Aineias'ı. Ya ben tutsak düşerim,
Ya kurtarırım Aineias'ı. Ey kader, sesimi işit:
Bugün ölmek umurumda değil benim.

(Çıkar.)

(Muhteşem zırhlar içinde biri girer.)

HEKTOR : Dur, dur Yunanlı; tam kılıcıma göresin.
Ne o? Durmuyor musun? Zırhını çok beğendim;
Biraz buruşacak, perçinleri sökülecek ama,
Yine de alacağım onu. Dursana, hayvan!
Peki, kaç öyleyse; postun için düşeceğim peşine.

(Çıkar.)

YEDİNCİ SAHNE

(Ovada başka bir yer.)
(Akhilleus, Myrmidonlarla girer.)

AKHİLLEUS : Gelin şöyle yanıma Myrmidonlarım;
İyi dinleyin söyleyeceklerimi: Ben nereye gidersem arkamı bırakmayın;
Kimseyle savaşmayın ama, her an hazır olun.
Kana susamış Hektor'u bulduğum zaman,
Sarıverin çevresini mızraklarınızla,
Ve aman vermeden işini görün.
Haydi gelin peşimden, ayırmayın gözünüzü benden:
Kurtuluş yok, ölecek büyük Hektor.

(Çıkarlar.)

(Menelaos'la Paris dövüşerek girerler. Arkalarından Thersites gelir.)

THERSİTES : Boynuzu takanla taktıran birbirletine girdiler. Haydi öküz!
Haydi köpek! Yakala, Paris, yakala! Haydi çifte kocalar!
Dayan, Paris, dayan! Öküz daha iyi dövüşüyor. Boynuzlarından sakın!

(Paris'le Menelaos çıkarlar.)

(Margarelon girer.)

MARGARELON : Gel karşıma, köle, dövüşe gel.

THERSİTES : Sen de kimsin?

MARGARELON : Priamos'un piç oğluyum.

THERSİTES : Ben de piçim; bayılırım piçlere: Doğuştan piç, okuldan piç, kafadan piç, mertlikten piç, piç oğlu piç! Ayı ayıyı ısırır mı? Piç de piçi ısırmaz. Ayağını denk al! Bu savaş bizim için belalı bir iş: Bir kahpenin oğlu, bir kahpe uğruna savaşırsa, şeytana çanak tutuyor demektir. Haydi uğurlar olsun, piçkurusu.

MARGARELON : Canın cehenneme korkak herif!

(Çıkarlar.)

SEKİZİNCİ SAHNE

(Ovada başka bir yer.)

(Hektor girer.)

HEKTOR : Dışın parlak, için çürükmüş;
Canına maloldu o güzel zırhın.
Bu günlük işim bitti; rahat bir soluk alayım:
Dinlen, kılıcım; kan ve ölüm içtin doyasıya.

(Miğferini çıkarır, kılıcını bir yana bırakır.)

(Akhilleus Myrmidonlarıyla girer.)

AKHİLLEUS : Bak, Hektor, bak, güneş batmak üzere;
Bak nasıl korkunç gece, soluk soluğa geliyor ardından.
Karanlıklara gömülür gömülmez güneş,
Gün de bitecek, Hektor'un yaşamı da.

HEKTOR : Silahsızım Yunanlı; bundan yararlanma.

AKHİLLEUS : Vurun, dostlar, vurun! Buydu aradığım adam.
(Hektor düşer.)
İşte, Ilion, şimdi düşme sırası sende! Yıkıl artık, Troya!
Yüreğin, kol gücün, belkemiğin, şurada yatıyor.
Haydi Myrmidonlar, bağırın hep birden
Akhilleus öldürdü yiğit Hektor'u diye bağırın.
(Geri çekilme boruları.)
Bakın, Yunanlılar geri çekiliyor.

MYRMİDONLARDAN BİRİ : Troyalıların da çekilme boruları çalıyor.

AKHİLLEUS : Gecenin ejder kanatları sarıyor dünyayı,
Ve bir hakem gibi ayırıyor orduları.
Doyasıya yemek isteyen kılıcım, yarı aç kaldın,
Ama bu güzel parça sana yeter, haydi yat uyu artık.
(Kılıçını kınına koyar.)
Gelin, bağlayın ölüsünü atımın kuyruğuna,
Sürükleyim Troyalıyı savaş alanında.
(Çıkarlar.)

DOKUZUNCU SAHNE

(Ovada başka bir yer.)

(Agamemnon, Aias, Menelaos, Nestor, Diomedes ve başkaları girerler.)

AGAMEMNON : Duyuyor musunuz, nedir bu bağrışmalar?

NESTOR : Susun davullar!

İÇERDEN SESLER : Akhilleus! Akhilleus! Hektor öldürüldü! Akhilleus!

DİOMEDES : Hektor ölmüş, Akhilleus öldürmüş onu.

AİAS : Eğer doğruysa, bırakalım yaygarayı;
Büyük Hektor onun kadar değerli adamdı.

AGAMEMNON : Sabredelim şimdilik. Birimiz gitsin,
Akhilleus'u çadırıma çağırsın.
Hektor'un ölümüyle Tanrılar dostluk ettiyse bize

Büyük Troya bizimdir artık, bu çetin savaşlar bitti demektir.
(Çıkarlar.)

ONUNCU SAHNE

(Ovada başka bir yer.)
(Aineias Troyalı askerlerle girer.)

AINEİAS : Hey, Durun! Daha meydan elimizden gitmiş değil.
Geri dönmeyin, sakın; geceyi burada geçirelim.
(Troilos girer.)
TROİLOS : Hektor öldürüldü.
HEPSİ : Hektor mu! Tanrılar esirgesin!
TROİLOS : Öldü; katilin atına bağladılar Hektor'u;
Bir hayvan gibi, sürüklüyorlar onu rezilce savaş alanında.
Kararın gökler, boşaltın bir an önce öfkenizi!
Geçin tahtlarınıza tanrılar, yıkın bütün Troya'yı!
Acıyın bize de kısa kesin acılarımızı,
Nasıl olsa bittik artık, uzatmayın bari!
AİNEİAS : Bütün ordunun cesaretini kırıyorsun, Prens.
TROİLOS : Beni anlamadan konuşuyorsun:
Kaçmaktan, korkudan, ölümden söz etmiyorum ben;
Tanrıların ve insanların bize hazırladıkları
Bütün belalara meydan okuyorum. Hektor öldü!
Bunu kim söyleyecek Priamos'a, Hekhabe'ye?
Kim ömrü boyunca baykuş dedirtmek istiyorsa kendine,
Gitsin Troya'ya, söylesin Hektor'un öldüğünü
Öyle bir söz ki bu, bir söyleni mi, Priamos taş kesilir,
Kadınlar kızlar, Niobe[1] gibi ağlayan çeşmelere döner,
Buz gibi birer heykel olur delikanlılar.
Deli olur Troya, aklı başından gider.

(1) Yunan mitolojisinde, çocuklarının ölümü için ağlarken taş kesilen ve gözlerinden hep yaşlar damlayan bir ananın adı.

Yürüyün, ne duruyorsunuz? Hektor öldü! Ne desek boş artık.
Ama durun şu iğrenç, şu aşağılık çadırlara bakın,
Ne mağrur dikilmişler Frikya'mızın ovalarına!
Dilediği kadar erken doğsun güneş,
Delik deşik edeceğim bu çadırları! Ve sen, koca gövdeli alçak,
Dünyanın neresine gitsen kaçamazsın kinimden;
Peşini bırakmayan vicdan azabın olacağım senin,
Delilerin beyni gibi, her an hayaletler doğuran vicdan azabın.
Troya'ya dönüş boruları çalsın; ferah yürekle gidelim;
Bastırsın öç alma umudumuz içimizdeki acıyı.

(Aineias Troyalı askerlerle çıkar.)

(Troilos çıkmak üzereyken karşı taraftan Pandaros girer.)

PANDAROS : Hey, dinle beni, dinle!

TROİLOS : Defol, kadın tellalı! Yüzkarası bir rezillik
Peşini bırakmasın ömrün boyunca, ve adınla anılsın her zaman.

(Çıkar.)

PANDAROS : Aman ne güzel bir ilaç sızlayan kemiklerime! Ah bu dünya! bu dünya! bu dünya! İşte böyle teperler iş göreni! Ah, kadınlara erkek, erkeklere kadın bulanlar, ne kadar canla başla çalışırsınız, ve sonunda ne kötü davranırlar sizlere karşı! Neden iş olurken bizden iyisi yok da, iş bitince tü kaka oluruz? Nasıl bir şiirle anlatmalı bunu? Neye benzetmeli? Bir düşüneyim bakayım:

Arı vardır vız vız eder sevinçten,
Kaldıkça balı, işledikçe iğnesi;
Ama zehirli kuyruk gitti mi elden,
Ne bal kalır ne tatlı dil, biter hepsi.

Canım kadın sarrafları, yazın da aşın bunu duvarlara:

Pandaros sülalesinden kim varsa içinizde,
Baksın da hüngür hüngür ağlasın akıbetime;
Ağlayamazsanız inleyin hiç değilse,
Bana değil, kendi sızlayan kemiklerinize.
Kadınlı erkekli kapı kulları şehvetin,
İki ay sonra gelin, vasiyetimi dinleyin.
Hemen söylerdim ama, korkarım saldırır üstüme,
Winchester'in frengili kazları "hıısss" diye.
O zamana kadar ecel terleri döker, derdime deva ararım,
Vakti gelince de miras kalır size hastalıklarım.

(Çıkar.)

SON

Yayımlayan: Anadolu Yayıncılık A.Ş.
Kapak: Ana Basım Sanayi A.Ş.
İç Baskı: Şefik Matbaası

William Shakespeare

TROİLOS İLE KRESSİDA

Troilos ile Kressida Shakespeare'in 1601-2 yılında yazdığı ve ilk kez 1609'da basılan "sorun oyunları"ndan biridir. Ünlü oyun yazarı bu oyununda ortaçağda çeşitli sanatlarda, özellikle de Chaucer'in, işlediği bir aşk öyküsü ile Homeros'tan beri çeşitli sanatlarda ele alınan Troya Savaşı'ndan esinlenmiştir. Bu oyun onun aynı zamanda sövalyelik çağının yerini siyasal gerçekçiliğin aldığını, eski düzenin ülkülerine bağlı görünenlerin iki yüzlü tutumlarıyla toplumsal kargaşaya yol açtıklarını başarıyla sergilediği acımasız bir yergidir. **Troilos ile Kressida** bu özellikleri yüzünden iki büyük dünya savaşıyla siyasal ve ahlaksal bunalımların yoğunlaştığı yüzyılımızda yeniden güncellik kazanmış, İngiltere'de ve öbür Avrupa ülkelerinde sık sık sahnelenmiştir.

Sabahattin Eyuboğlu ile Mina Urgan'ın bu başarılı çevirisinin tiyatro ve edebiyat çevrelerinde büyük bir ilgiyle karşılanacağına inanıyoruz.

adam 473

ISBN 975-418-224-8

William Shakespeare TROİLOS İLE KRESSİDA